

पूर्णप्रज्ञसंशोधनमन्दिरम्
नवदेहलीस्थमानवसंसाधनविकासमन्त्रालयाधीन-
राष्ट्रियसंस्कृतसंस्थानेन सम्मानितम्

श्रीबाळाचार्यनिबद्धव्याख्यायुतम्
जितन्तेस्तोत्रम्

सम्पादकः
डा. ए.वि. नागसम्पिगे
निदेशकः, पूर्णप्रज्ञसंशोधनमन्दिरम्, बेङ्गलूरु

पूर्णप्रज्ञसंशोधनमन्दिरम्
पूर्णप्रज्ञविद्यापीठम्, बेङ्गलूरु - २८

२००८

सङ्गणकसंस्करणं दासाभासेन हरिपार्षददासेन कृतम्

पूर्णप्रज्ञसंशोधनमन्दिरग्रन्थमाला- ५७

श्रीबाळाचार्यनिबद्धव्याख्यायुतं जितन्तेस्तोत्रम्

सम्पादक:- डा. ए.वि. नागसम्पिगे निदेशकः, पूर्णप्रज्ञसंशोधनमन्दिरम्

*This publication is brought out by
the generous financial help of*

**Rashtriya Sanskrit Samsthan,
(Deemed University),
New Delhi**

पूर्णप्रज्ञसंशोधनमन्दिरम्
पूर्णप्रज्ञविद्यापीठम् बेङ्गलूरु - २८

प्रथममुद्रणम् - २००८

मुद्रितपुस्तकसङ्ख्या - १०००

मूल्यम् - ६० रूप्यकाणि

लावण्यमुद्रणद्वारा मुद्रितम्।

Poornaprajna Samshodhana Mandiram

Recognised by Rashtriya Sanskrit Samsthan, Deemed University,
Ministry of H.R.D., Govt. of India, New Delhi

JITANTE STOTRAM

with the commentary of Śrī Bālācārya

Editor

Dr. A.V. Nagasampige

Director, Poornaprajna Samshodhana Mandiram, Bangalore

Publisher :

Poornaprajna Samshodhana Mandiram

Poornaprajna Vidyapeetha,

Bangalore - 560 028

2008

सङ्गणकसंस्करणं दासाभासेन हरिपार्षददासेन कृतम्

Poornaprajna Samshodhana Mandira Grantamālā - 57

JITANTE STOTRAM with the commentary of Śrī Bālācārya

Editor : **Dr. A.V. Nagasampige**

Published by :

Poornaprajna Samshodhana Mandiram

Poornaprajna Vidyapeetha, Bangalore - 560 028.

First Edition : 2008

Copies : 1000

Price : Rs. 60/-

Printed by :

Lavanya Mudrana, Bangalore.

अनुग्रहसन्देशः

पञ्चरात्रान्तर्गतमिदं 'जितन्तेस्तोत्रम्' सर्वोत्तमस्य भगवतः श्रीमन्नारायणस्य असाधारणमहत्त्वं प्रतिपादयद् विराजतेतमाम् । स्तोत्रस्यास्य पठनेन परे हरौ अमला अखण्डा च भक्तिः प्रजायत इति सर्वानुभवसिद्धम् । स्वदोषव्यापनेन स्वात्मात्मीयसर्वसमर्पणमपि प्रज्ञापयदिदं स्तोत्रं सुजनानां श्रद्धाप्रचोदकमित्यत्र न सन्देहगन्धः ।

अर्चनावसरे अभिषेककाले स्तोत्रमिदमवश्यं पठनीयमिति पदवाक्य-प्रमाणपारावारपारीणैः सर्वज्ञकल्पैः श्रीमट्टीकाकृतपादैः आज्ञप्तमस्ति- 'जितन्त इति स्तोत्रं च पठन् संस्त्रापयेद्धरिम् ।' इति । भगवतः पुरुषोत्तमस्य निर्दोषगुणपूर्णत्वानुसन्धानं जीवस्य तदासत्त्वानुसन्धानं च पापपञ्जरविभेदकमिति वेदान्तरहस्म् । प्राधान्येनास्मिन् स्तोत्रे प्रागुक्ततत्त्वद्वयं सम्यङ् निरूपितम् । स्तोत्रस्यास्य अर्थानुसन्धानपूर्वकपठने भगवति भक्तिश्रद्धे विवर्धेते ।

तदेतत्स्तोत्रं बाळाचार्यनिबद्धव्याख्यानसहितं कर्णाटकाङ्गलभाषा-अनुवादसहितं च पूर्णप्रज्ञसंशोधनमन्दिरेण प्राकाश्यं नीयत इति महत्प्रमोद-निदानमेतत् ।

अपूर्वस्यास्य ग्रन्थस्य प्रकाशनार्थं सि.के. प्रह्लादराव् महोदयः द्वादश-सहस्ररूप्यकाणि समर्प्य सेवां व्यधात् । सकुटुम्बस्यास्य वृद्धिं समृद्धिं च भगवति प्रार्थयामहे ।

ग्रन्थस्यास्य शोधकमानन्दतीर्थनागसम्पिगे इत्युपाह्वम् अस्मत्प्रियच्छात्रम् अस्मदाराध्यः श्रीकृष्णः ज्ञानभक्त्यादिप्रदानेन समनुगृह्णातु इति प्रार्थयामहे ।

श्रीविश्वेशतीर्थश्रीपादाः

श्रीपेजावरमठाधीशाः, उडुपि

ಮುನ್ನುಡಿ

ಜಿತಂತೇ ಸ್ತೋತ್ರವು ಪಾಂಚರಾತ್ರಾಗಮದ ಒಂದು ಭಾಗವಾದ ಪರಮ ಪವಿತ್ರ ಕೃತಿ. ಸಾಧಕರು ನಿತ್ಯವೂ ತಮ್ಮ ದೇವರ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಸನ್ನಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಈ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸಿ ಆತ್ಮನಿವೇದನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈ ಸ್ತೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಅಗಣಿತ ಮಹಿಮೆ ಅಡಗಿದೆ. ಜೀವೋತ್ತಮರಾದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಇಲ್ಲಿ ಪರದೇವತೆಯ ಮಂಗಲಗುಣಗಾನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಗುಣಚಿಂತನೆಯು ಪಾಪ ಪರಿಹಾರಕ. ಶ್ರೀಮಟ್ಟೀಕಾಕೃತ್ವಾದರು ಇದನ್ನೂ ನಿತ್ಯವೂ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆದೇಶಿಸಿದ್ದಾರೆ-

‘ಜಿತಂತ ಇತಿ ಸ್ತೋತ್ರಂ ಚ ಪಠನ್ ಸಂಸ್ಥಾಪಯೇದ್ ಹರಿಮ್ ||’

(ಪದ್ಯಮಾಲಾ, ಶ್ಲೋ. 77)

ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ತಾವು ಸ್ವತಃ ಪಾಪ-ಅಜ್ಞಾನ ಮೊದಲಾದ ಯಾವುದೇ ವಿಕಾರವಿಲ್ಲದವರಾದರೂ, ನಾನಾ ಬಗೆಯ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಜನ್ಮ ಜನ್ಮಾಂತರದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ನಮ್ಮಂತಹ ಜೀವರಾಶಿಗಳು, ಶ್ರೀಹರಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪಾಪಗಳನ್ನು ನಿವೇದಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಕ್ರಮವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪಾಪಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಮೂರು ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾವೆ-

1. ಪಾಪಗಳನ್ನು ದೊಡ್ಡವರ ಬಳಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದು.
2. ಮಾಡಿದ ಪಾಪದ ಬಗ್ಗೆ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪದಿಂದ ಬೆಂದು ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು.
3. ಕಠಿಣ ವ್ರತ ನಿಯಮಗಳ ಮೂಲಕ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಶಕ್ತ ನಾದರೆ ಆಪತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಸೂಚಿಸುವ ಮಹಾದಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಪಾಪಗಳನ್ನು ತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು-

‘ಖ್ಯಾಪನೇನ ಅನುತಾಪೇನ ತಥಾ ದಾನೇನ ಚಾಪದಿ |

ಪಾಪಕೃನ್ಮಚ್ಯತೇ ಪಾಪಾತ್.....’

ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಪರಮಾತ್ಮನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಪಗಳನ್ನು ನಿವೇದಿಸಿಕೊಂಡು ಮತ್ತೆ ಅಂತಹ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಚೋದನೆ ನೀಡದಿರಂದು

ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವುದು ಅತ್ಯವಶ್ಯವಿದೆ. ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಪಾಪಗಳ ಅರಿವು ನಮಗಿದೆ. ಆದರೆ ಹಿಂದೆ ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಮುಂದೆ ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಿರುವ ಪಾಪಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಇಲ್ಲ.

ಇದಲ್ಲದೇ ಹಿಂದಿನ ಮತ್ತು ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮಗಳ ನಮ್ಮ ಪಾಪಗಳನ್ನು ದೇವರ ಬಳಿ ನಿವೇದಿಸಬೇಕೆಂಬ ಸಂಸ್ಕಾರ- ವಿವೇಕ ಹಿಂದೆ ಇತ್ತೆಂದಾಗಲೀ, ಮುಂದೆ ಇರಬಹುದೆಂದಾಗಲೀ ನಂಬುವಂತಿಲ್ಲ. ಈಗ ಸುಜನರ ಸಹವಾಸ ಮತ್ತು ಶಾಸ್ತ್ರ ಶ್ರವಣದಿಂದ ಸಂಸ್ಕಾರ ಹಾಗೂ ಕಿಂಚಿತ್ ವಿವೇಕಗಳಿವೆ. ಇಂತಹ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಈ ಜನ್ಮ ಹಾಗೂ ಜನ್ಮಾಂತರದ ಪಾಪಕರ್ಮಗಳನ್ನು ದೇವರಲ್ಲಿ ನಿವೇದಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಕರ್ತವ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸಲು 'ಜಿತಂತೇ ಸ್ತೋತ್ರವು' ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಂದ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಇದರ ಅರ್ಥಾನುಸಂಧಾನ ಪೂರ್ವಕವಾದ ಪಠನವು ಶ್ರೀಹರಿವಾಯುಗುರುಗಳ ಕೃಪೆ ದೊರಕಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

ಈ ಕೃತಿಯು, ಹಿಂದೆ ಬಾಳಾಚಾರ್ಯರ ವೈಜಯಂತೀ ಎಂಬ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ದೊಂದಿಗೆ ಮುದ್ರಿತವಾಗಿತ್ತು. ಇವರು ಶ್ರೀಮದುತ್ತರಾದಿ ಮಠದ ಶ್ರೀಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪ ತೀರ್ಥರಲ್ಲೂ (1830-1841), ತಮ್ಮ ತಂದೆಯವರಾದ ಶ್ರೀ ಅನಂತಾಚಾರ್ಯ ರಲ್ಲೂ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡಿದವರು. ಇವರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವು ಸರ್ವಮೂಲ ಮತ್ತು ಟೀಕಾಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಅವರಿಗಿರುವ ವ್ಯಾಪಕಾಧ್ಯಯನದ ಪ್ರತಿಫಲನರೂಪವಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞ ಸಂಶೋಧನ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ದೊರಕಿದ ಹಸ್ತ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಶುದ್ಧಪಾಠ ನೀಡುವ ಯತ್ನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಪರಮಪೂಜ್ಯ ಗುರುಗಳಾದ ಪೇಜಾವರ ಮಠಾಧೀಶ ಶ್ರೀ ವಿಶ್ವೇಶತೀರ್ಥ ಶ್ರೀಪಾದರ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಈ ಕೃತಿಯು ಮುದ್ರಣಗೊಂಡಿದೆ. ಅವರಿಗೆ ನನ್ನ ಸಾಷ್ಟಾಂಗಪ್ರಣಾಮಗಳು ಸಲ್ಲುತ್ತವೆ.

ಸಂಶೋಧನ ಮಂದಿರದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಪ್ರೊ. ಡಿ. ಪ್ರಹ್ಲಾದಾಚಾರ್ಯರು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಉತ್ತಮ ತುಂಬಿ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೂ ನನ್ನ ಆದರಪೂರ್ವಕ ನಮನಗಳು.

ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಆಂಗ್ಲಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ತೋತ್ರದ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಭಾವ ವಿವರವನ್ನು

ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಆಂಗ್ಲಭಾಷೆಯ ಅನುವಾದ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಪಕರಿಸಿದ ಗೋಪಿನಾಥ ಕಲ್ಯಾಣಿ ಅವರಿಗೆ ನನ್ನ ಗೌರವದ ವಂದನೆಗಳು.

ಈ ಕೃತಿಯ ಮುದ್ರಣಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಶ್ರೀಯುತ ಸಿ.ಕೆ.ಪ್ರಹ್ಲಾದ್ ಅವರು 12.000 ರೂ.ಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ ಅವರ ಶ್ರದ್ಧೆ-ಸೌಜನ್ಯಗಳು ಅನುಕರಣೀಯ ಶ್ರೀಹರಿವಾಯುಗುರುಗಳು ಈ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಪರಮಾನುಗ್ರಹ ಮಾಡಲೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಹಿಂದಿನ ಮುದ್ರಿತ ಪ್ರತಿಗೂ ಸಂಶೋಧಿತ ಪ್ರತಿಗೂ ಇರುವ ಪಾಠಾಂತರ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ಪ್ರಯತ್ನದ ಹಿಂದಿರುವ ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನೂ ಗಮನಿಸಿ ಹರಸಬೇಕೆಂದು ಬಿನ್ನಹ.

ಅಕ್ಷರಸಂಯೋಜನೆ ನಡೆಸಿದ ಶ್ರೀ ಅಂಜನಪ್ರಸಾದ್ ಇವರಿಗೂ, ಪಾಠಾಂತರದ ಸಂಕಲನ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಶ್ರೀ ಅಪ್ಪಾರಾಯರು ಹಾಗೂ ಶ್ರೀ ಮಾಧವ ರಾಯರಿಗೆ ಹರಿವಾಯುಗುರುಗಳ ವಿಶೇಷಾನುಗ್ರಹವನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಆಕರಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುವಲ್ಲಿ ಉಪಕರಿಸಿದ ವಿದ್ವಾನ್ ಭೀಮಸೇನಾಚಾರ್ಯ, ಅಧ್ಯಾಪಕರು, ಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞ ವಿದ್ಯಾಪೀಠ ಇವರಿಗೆ ನಾನು ಆಭಾರಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ಈ ಕೃತಿಯ ಮುದ್ರಣವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಲಾವಣ್ಯ ಮುದ್ರಣಾಲಯದ ಅಧಿಕಾರಿವರ್ಗಕ್ಕೆ ನಾನು ಆಭಾರಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ಡಾ| ಎ.ವಿ. ನಾಗಸಂಪಿಗೆ

ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞ ಸಂಶೋಧನ ಮಂದಿರ,
ಬೆಂಗಳೂರು

जितन्तेस्तोत्रम्

॥ अथ प्रथमोऽध्यायः ॥

ब्रह्मोवाच -

जितं ते पुण्डरीकाक्ष पूर्णषाड्गुण्यविग्रह ।	
परानन्द परब्रह्मन्नमस्ते चतुरात्मने	॥ १ ॥
नमस्ते पीतवसन नमः कटकहारिणे ।	
नमो नीलालकाबद्धवेणीसुन्दरपुङ्गव	॥ २ ॥
स्फुरद्वलयकेयूरनूपुराङ्गदभूषणैः ।	
शोभनैर्भूषिताकारकल्याणगुणराशये	॥ ३ ॥
करुणापूर्णहृदय शङ्खचक्रगदाधर ।	
अमृतानन्दपूर्णाभ्यां लोचनाभ्यां विलोकय	॥ ४ ॥
कृशं कृतघ्नं दुष्कर्मकारिणं पापभाजनम् ।	
अपराधसहस्राणामाकरं करुणाकर ।	
कृपया मां केवलया गृहाण मधुराधिप	॥ ५ ॥
विषयार्णवमग्नं मामुद्धर्तुं त्वमिहार्हसि ।	
पिता माता सुहृद्वन्धुर्भ्राता पुत्रस्त्वमेव मे ।	
विद्या धनं च कामश्च नान्यत्किञ्चित्त्वया विना	॥ ६ ॥
यत्र कुत्र कुले वासो येषु केषु भवोऽस्तु मे ।	
तव दास्यैकभावे स्यात्सदा सर्वत्र मे रतिः	॥ ७ ॥
मनसा कर्मणा वाचा शिरसा वा कथञ्चन ।	
त्वां विना नान्यमुद्दिश्य करिष्ये किञ्चिदप्यहम्	॥ ८ ॥

पाहि पाहि जगन्नाथ कृपया भक्तवत्सल ।

अनाथोऽहमधन्योऽहमकृतार्थो ह्यकिञ्चनः

॥ ९ ॥

नृशंसः पापकृत् क्रूरो वञ्चको निष्ठुरः शठः ।

भवार्णवनिमग्नं मामनन्यकरुणोदधे ।

करुणापूर्णदृष्टिभ्यां दीनं मामवलोकय

॥ १० ॥

त्वदग्रे पतितं त्यक्तुं तावकं नार्हसि प्रभो ।

मया कृतानि पापानि त्रिविधानि पुनः पुनः ।

त्वत्पादपङ्कजं प्राप्तुं नान्यत्त्वत्करुणां विना

॥ ११ ॥

साधनानि प्रसिद्धानि यागादीन्यब्जलोचन ।

त्वदाज्ञया प्रवृत्तानि त्वामुद्दिश्य कृतानि वै

॥ १२ ॥

भक्त्यैकलभ्यः पुरुषोत्तमो हि जगत्प्रसूतिस्थितिनाशहेतुः ।

अकिञ्चनं नान्यगतिं शरण्यं गृहाण मां क्लेशिनमम्बुजाक्ष ॥ १३ ॥

धर्मार्थकाममोक्षेषु नेच्छा मम कदाचन ।

त्वत्पादपङ्कजस्याधो जीवितं मम दीयताम्

॥ १४ ॥

कामये तावकत्वेन परिचर्यासु वर्तनम् ।

नित्यं किङ्करभावेन परिगृह्णीष्व मां विभो

॥ १५ ॥

लोकं वैकुण्ठनामानं दिव्यं षड्गुणसंयुतम् ।

अवैष्णवानामप्राप्यं गुणत्रयविवर्जितम्

॥ १६ ॥

नित्यसिद्धैः समाकीर्णं त्वन्मयैः पाञ्चकालिकैः ।

सभाप्रासादसंयुक्तं वनैश्चोपवनैः शुभैः

॥ १७ ॥

वापीकूपतटाकैश्च वृक्षखण्डैः सुमण्डितम् ।

अप्राकृतसुरैर्वन्धमयुतार्कसमप्रभम्

॥ १८ ॥

प्रकृष्टसत्त्वराशिं त्वां कदा द्रक्ष्यामि चक्षुषा । क्रीडन्तं रमया सार्धं लीलाभूमिषु केशवम्	॥ १९ ॥
मेघश्यामं विशालाक्षं कदा द्रक्ष्यामि चक्षुषा । उन्नसं चारुदशनं बिम्बोष्ठं शोभनाननम्	॥ २० ॥
विशालवक्षसं श्रीशं कम्बुग्रीवं जगद्गुरुम् । आजानुबाहुपरिघमुन्नतांसं मधुद्विषम्	॥ २१ ॥
तनूदरं निम्ननाभिमापीनजघनं हरिम् । करभोरुं श्रियः कान्तं कदा द्रक्ष्यामि चक्षुषा	॥ २२ ॥
शङ्खचक्रगदापद्मैरङ्कितं पादपङ्कजम् । शरच्चन्द्रशताक्रान्तनखराजिविराजितम्	॥ २३ ॥
सुरासुरैर्वन्द्यमानमृषिभिर्वन्दितं सदा ॥ मूर्धानं मामकं देव तावकं मण्डयिष्यति	॥ २४ ॥
कदा गम्भीरया वाचा श्रिया युक्तो जगत्पतिः । क्षामरव्यग्रहस्तं मामेवं कुर्विति वक्ष्यति	॥ २५ ॥
कदाहं राजराजेन गणनाथेन चोदितः । चरेयं भगवत्पादपरिचर्यासुवर्तनम्	॥ २६ ॥
शान्ताय सुविशुद्धाय तेजसे परमात्मने । नमः सर्वगुणातीतषड्गुणायादिवेधसे	॥ २७ ॥
सत्यज्ञानानन्तगुणब्रह्मणे चतुरात्मने । नमो भगवते विष्णो वासुदेवामितद्युते	॥ २८ ॥
चतुः पञ्चनवव्यूहदशद्वादशमूर्तये । नमोऽनन्ताय विश्वाय विश्वातीताय चक्रिणे	॥ २९ ॥

नमस्ते पञ्चकालज्ञ पञ्चकालपरायण ।	
पञ्चकालैकमनसां त्वमेव गतिरव्ययः	॥ ३० ॥
स्वमहिम्नि स्थितं देवं निरनिष्टं निरञ्जनम् ।	
अप्रमेयमजं विष्णुं शरणं त्वां गतोऽस्म्यहम्	॥ ३१ ॥
वागतीतं परं शान्तं (अब्ज) कञ्जनाभं सुरेश्वरम् ।	
तुरीयाद्यतिरिक्तं त्वां कौस्तुभोद्भासिवक्षसम्	॥ ३२ ॥
विश्वरूपं विशालाक्षं कदा द्रक्ष्यामि चक्षुषा ।	
मोक्षं सालोक्यसारूप्यं प्रार्थये न कदाचन (धराधर)	॥ ३३ ॥
इच्छाम्यहं महाभाग कारुण्यं तव सुव्रत ।	
सकलावरणातीत किङ्करोऽस्मि तवानघ	॥ ३४ ॥
पुनः पुनः किङ्करोऽस्मि तवाहं पुरुषोत्तम	
आसनाद्यनुयागान्तमर्चनं यन्मया कृतम् ।	
(भाव) भोगहीनं क्रियाहीनं मन्त्रहीनमभक्तिकम्	
तत्सर्वं क्षम्यतां देव दीनं मामात्मसात्कुरु	॥ ३५ ॥
इति स्तोत्रेण देवेशं स्तुत्वा मधुनिघातिनम् ।	
यागावसानसमये देवदेवस्य चक्रिणः ।	
नित्यं किङ्करभावेन स्वात्मानं विनिवेदयेत्	॥ ३६ ॥

॥ इति श्रीपञ्चरात्रागमे जितन्तेस्तोत्रे प्रथमोऽध्यायः ॥

॥ अथ द्वितीयोऽध्यायः ॥

ब्रह्मोवाच -

जितं ते पुण्डरीकाक्ष नमस्ते विश्वभावन ।	
नमस्तेऽस्तु हृषीकेश महापुरुष पूर्वज	॥ १ ॥
विज्ञापनमिदं देव शृणुष्व पुरुषोत्तम ।	
नरनारायणाभ्यां च श्वेतद्वीपनिवासिभिः	॥ २ ॥
नारदाद्यैर्मुनिगणैः सनकाद्यैश्च योगिभिः ।	
ब्रह्मेशाद्यैः सुरगणैः पञ्चकालपरायणैः ।	
पूज्यसे पुण्डरीकाक्ष दिव्यैर्मन्त्रैर्महात्मभिः	॥ ३ ॥
पाषण्डधर्मसङ्कीर्णैर्भगवद्भक्तिवर्जिते ।	
कलौ जातोऽस्मि देवेश सर्वधर्मबहिष्कृते	॥ ४ ॥
कथं त्वामसमाचारः पापप्रसवभूरुहः ।	
अर्चयामि दयासिन्धो पाहि मां शरणागतम्	॥ ५ ॥
तापत्रयदवाग्नौ मां दह्यमानं सदा विभो ।	
पाहि मां पुण्डरीकाक्ष केवलं कृपया तव	॥ ६ ॥
जन्ममृत्युजराव्याधिदुःखसन्तप्तदेहिनम् ।	
पालयाशु दृशा देव तव कारुण्यगर्भया	॥ ७ ॥
इन्द्रियाणि मया जेतुमशक्यं पुरुषोत्तम ।	
शरीरं मम देवेश व्याधिभिः परिपीडितम्	॥ ८ ॥
मनो मे पुण्डरीकाक्ष विषयानेव धावति ।	
वाणी मम हृषीकेश मिथ्यापारुष्यदूषिता	॥ ९ ॥

एवं साधनहीनोऽहं किं करिष्यामि केशव ।

रक्ष मां कृपया कृष्ण भवाब्धौ पतितं सदा

॥ १० ॥

अपराधसहस्राणां सहस्रमयुतं तथा ।

अर्बुदं चाप्यसङ्ख्येयं करुणाब्धे क्षमस्व मे

॥ ११ ॥

यं चापराधं कृतवानज्ञानात्पुरुषोत्तम ।

भक्त(अज्ञ)स्य मम देवेश तत्सर्वं क्षन्तुमर्हसि

॥ १२ ॥

अज्ञत्वादल्पशक्तित्वादालस्यादुष्टभावनात् ।

कृतापराधं कृपणं क्षन्तुमर्हसि मां विभो

॥ १३ ॥

अपराधसहस्राणि क्रियन्तेऽहर्निशं मया ।

तानि सर्वाणि मे देव क्षमस्व पुरुषोत्तम

॥ १४ ॥

यज्जन्मनः प्रभृति मोहवशं गतेन

नानापराधशतमाचरितं मया ते ।

अन्तर्बहिश्च सकलं तव पश्यतो हि

क्षन्तुं त्वमर्हसि हरे करुणावशेन

॥ १५ ॥

कर्मणा मनसा वाचा या चेष्टा मम नित्यशः ।

केशवाराधने सा स्याज्जन्मजन्मान्तरेष्वपि

॥ १६ ॥

॥ इति श्रीपञ्चरात्रागमे जितन्तेस्तोत्रे द्वितीयोऽध्यायः ॥ २ ॥

॥ अथ तृतीयोऽध्यायः ॥

ब्रह्मोवाच -

जितं ते पुण्डरीकाक्ष नमस्ते विश्वभावन ।	
नमस्तेऽस्तु हृषीकेश महापुरुषपूर्वज	॥ १ ॥
नमस्ते वासुदेवाय शतानन्दचिदात्मने ।	
अध्यक्षाय स्वतन्त्राय निरपेक्षाय शाश्वते	॥ २ ॥
अच्युतायाविकाराय तेजसां निधये नमः ।	
क्लेशकर्माद्यसंस्पृष्टपूर्णषाड्गुण्यमूर्तये	॥ ३ ॥
त्रिभिर्ज्ञानबलैश्चर्यवीर्यशक्त्योजसां युगैः ।	
त्रिगुणाय नमस्तेऽस्तु नमस्ते चतुरात्मने	॥ ४ ॥
चतुःपञ्चनवव्यूहदशद्वादशमूर्तये ।	
प्रधानपुरुषेशाय नमस्ते चतुरात्मने	॥ ५ ॥
अनेकमूर्तये तुभ्यममूर्तायैकमूर्तये ।	
नारायण नमस्तेऽस्तु पुण्डरीकायतेक्षण	॥ ६ ॥
सुभ्रूललाट सुनस (सुमुख) सुस्मिताधरविद्रुम ।	
पीनवृत्तायतभुज श्रीवत्सकृतभूषण	॥ ७ ॥
तनुमध्यमहावक्ष पद्मनाभ नमोऽस्तु ते ।	
विलासविक्रमाक्रान्तत्रैलोक्यचरणाम्बुज	॥ ८ ॥
नमस्ते पीतवसन स्फुरन्मकरकुण्डल ।	
स्फुरत्किरीटकेयूरनूपुराङ्गदभूषण	॥ ९ ॥
पञ्चायुध नमस्तेऽस्तु नमस्ते पञ्चकालिक ।	
पञ्चकालरतानां त्वं योगक्षेमं वह प्रभो	॥ १० ॥

नित्यज्ञानबलैश्वर्य भो गोपकरणाच्युत ।	
नमस्ते ब्रह्मरुद्रादिलोकयात्राप्रवर्तक	॥ ११ ॥
जन्मप्रभृति दासोऽस्मि शिष्योऽस्मि तनयोऽस्मि ते ।	
त्वं च स्वामी गुरुर्माता पिता च मम बान्धवः	॥ १२ ॥
अपि त्वां भगवन् ब्रह्मशिवशक्रमहर्षयः ।	
द्रष्टुं यष्टुमभिष्टोतुमद्यापीश न हीशते	॥ १३ ॥
तापत्रयमहाग्राहभीषणे भवसागरे ।	
मज्जतां नाथ नौरैषा प्रणतिस्तु त्वदर्पिता	॥ १४ ॥
अनाथाय जगन्नाथ शरण्य शरणार्थिने ।	
प्रसीद सीदते मह्यं मुह्यते भक्तवत्सल	॥ १५ ॥
मन्त्रहीनं क्रियाहीनं भक्तिहीनं यदर्चनम् ।	
तत्क्षन्तव्यं प्रपन्नानामपराधसहो ह्यसि	॥ १६ ॥
सर्वेषु देशकालेषु सर्वावस्थासु चाच्युत ।	
किङ्करोऽस्मि हृषीकेश भूयो भूयोऽस्मि किङ्करः	॥ १७ ॥
एकत्रिचतुरत्यन्तचेष्टायेष्टकृते सदा ।	
व्यक्तषाङ्गुण्यतत्त्वाय चतुरात्मात्मने नमः	॥ १८ ॥
कर्मणा मनसा वाचा या चेष्टा मम नित्यशः ।	
केशवाराधने सा स्याज्जन्मजन्मान्तरेष्वपि	॥ १९ ॥

॥ इति पञ्चरात्रागमे जितन्तेस्तोत्रे तृतीयोऽध्यायः ॥ ३ ॥

॥ अथ चतुर्थोऽध्यायः ॥

ब्रह्मोवाच -

जितन्ते पुण्डरीकाक्ष नमस्ते विश्वभावन ।	
नमस्तेऽस्तु हृषीकेश महापुरुषपूर्वज	॥ १ ॥
देवानां दानवानां च सामान्यमधिदैवतम् ।	
सर्वदा चरणद्वन्द्वं व्रजामि शरणं तव	॥ २ ॥
पिता त्वमसि लोकस्य स्रष्टा संहारकस्तथा ।	
अध्यक्षश्चानुमन्ता च गुणमायासमावृतः	॥ ३ ॥
संसारसागरं घोरमनन्तक्लेशभाजनम् ।	
त्वामेव शरणं प्राप्य निस्तरन्ति मनस्विनः	॥ ४ ॥
न ते रूपं न चाकारो नायुधानि न चास्पदम् ।	
तथापि पुरुषाकारो भक्तानां त्वं प्रकाशसे	॥ ५ ॥
नैव किञ्चित्परोक्षं ते प्रत्यक्षोऽसि न कस्यचित् ।	
नैव किञ्चिदसिद्धं ते न च सिद्धोऽसि कस्यचित्	॥ ६ ॥
कार्याणां कारणं पूर्वं वचसां वाच्यमुत्तमम् ।	
योगानां परमां सिद्धिं परमं ते पदं विदुः	॥ ७ ॥
अहं भीतोऽस्मि देवेश संसारेऽस्मिन् भयावहे ।	
पाहि मां पुण्डरीकाक्ष न जाने शरणं परम्	॥ ८ ॥
कालेष्वपि च सर्वेषु दिक्षु सर्वासु चाच्युत ।	
शरीरे च गतौ चास्य वर्तते मे महद्भयम्	॥ ९ ॥
त्वत्पादकमलादन्यत्रमे जन्मान्तरेष्वपि ।	
निमित्तं कुशलस्यास्ति येन गच्छामि सद्गतिम्	॥ १० ॥

विज्ञानं यदिदं प्राप्तं यदिदं ज्ञानमूर्जितम् । जन्मान्तरेऽपि मे देव माभूदस्य परिक्षयः	॥ ११ ॥
दुर्गतावपि जातायां त्वद्गतो मे मनोरथः । यदि नाशं न विन्देत तावताऽस्मि कृती सदा	॥ १२ ॥
न कामकलुषं चित्तं मम ते पादयोः स्थितम् । कामये वैष्णवत्वं च सर्वजन्मसु केवलम्	॥ १३ ॥
अज्ञानादथवा ज्ञानादशुभं यत्कृतं मया । क्षन्तुमर्हसि देवेश दास्येन च गृहाण माम्	॥ १४ ॥
सर्वेषु देशकालेषु सर्वावस्थासु चाच्युत । किङ्करोऽस्मि हृषीकेश भूयो भूयोऽस्मि किङ्करः	॥ १५ ॥
इत्येवं मनसा स्तुत्या स्तुत्वा देवं दिने दिने । किङ्करोऽस्मीति चात्मानं देवायैवं निवेदयेत्	॥ १६ ॥
न जाने कर्म यत्किञ्चिन्नापि लौकिकवैदिके । न निषेधविधी विष्णो तव दासोऽस्मि केवलम्	॥ १७ ॥
स त्वं प्रसीद भगवन् कुरुमय्यनाथे विष्णो कृपां परमकारुणिकः किल त्वम् । संसारसागरनिमग्नमनन्तदीन-	
मुद्धर्तुमर्हसि हरे करुणावशेन	॥ १८ ॥
कर्मणा मनसा वाचा या चेष्टा मम नित्यशः । केशवाराधने सा स्याज्जन्मजन्मान्तरेष्वपि	॥ १९ ॥

॥ इति श्रीपञ्चरात्रागमे जितन्तेस्तोत्रे चतुर्थोऽध्यायः ॥ ४ ॥

॥ अथ पञ्चमोऽध्यायः ॥

ब्रह्मोवाच -

जितन्ते पुण्डरीकाक्ष नमस्ते विश्वभावन ।	
नमस्तेऽस्तु हृषीकेश महापुरुषपूर्वज	॥ १ ॥
नमस्ते वासुदेवाय शान्तानन्दचिदात्मने ।	
अध्यक्षाय स्वतन्त्राय निरपेक्षाय शाश्वते	॥ २ ॥
अजिताय नमस्तुभ्यं षाड्गुण्यनिधये नमः ।	
महाविभूतिसंस्थाय नमस्ते चतुरात्मने	॥ ३ ॥
प्रधानपुरुषेशाय नमस्ते पुरुषोत्तम ।	
सहस्रशिरसे तुभ्यं सहस्रनयनाय ते	॥ ४ ॥
सहस्रबाहवे तुभ्यं सहस्रचरणाय ते ।	
अमूर्ताय नमस्तुभ्यमनेकानेकमूर्तये	॥ ५ ॥
अनेकमूर्तये तुभ्यमक्षराय च ते नमः ।	
व्यापिने वेदवेद्याय नमस्ते परमात्मने	॥ ६ ॥
चिन्मात्ररूपिणे तुभ्यं नमस्तुर्यादिमूर्तये ।	
अणिष्ठाय स्थविष्ठाय बहिष्ठाय नमो नमः	॥ ७ ॥
वरिष्ठाय विशिष्ठाय कनिष्ठाय च ते नमः ।	
नेदिष्ठाय यविष्ठाय क्षेपिष्ठाय च ते नमः	॥ ८ ॥
पञ्चात्मने नमस्तुभ्यं सर्वान्तर्यामिणे नमः ।	
कलाषोडशरूपाय सृष्टिस्थित्यन्तहेतवे	॥ ९ ॥
नमस्ते गुणरूपाय गुणरूपनिवर्तिने ।	
व्यस्ताय च समस्ताय समस्तव्यस्तरूपिणे	॥ १० ॥

आदिमध्यान्तशून्याय तद्वेत्रे च नमो नमः ।	
प्रणवप्रतिपाद्याय नमः प्रणवरूपिणे	॥ ११ ॥
लोकयात्राप्रसिद्ध्यर्थे सृष्टब्रह्मादिरूपिणे ।	
नमस्तुभ्यं नृसिंहादिमूर्तिभेदाय विष्णवे	॥ १२ ॥
विपाकैः कर्मभिः क्लेशैरस्पृष्टवपुषे नमः ।	
नमो ब्रह्मण्यदेवाय तेजसां निधये नमः	॥ १३ ॥
नित्यासाधारणानेकलोकरक्षापरिच्छिदे ।	
सच्चिदानन्दरूपाय वरेण्याय नमो नमः	॥ १४ ॥
यजमानाय यज्ञाय यष्टव्याय नमो नमः ।	
इज्याफलात्मने तुभ्यं नमः स्वाध्यायशालिने	॥ १५ ॥
नमः परमहंसाय नमः सत्त्वगुणाय ते ।	
स्थिताय परमे व्योम्नि भूयो भूयो नमो नमः	॥ १६ ॥
संसारसागरे घोरे विषयावर्तसङ्कुले ।	
अपारे दुस्तरेऽगाधे पतितं कर्मभिः स्वकैः	॥ १७ ॥
अनाथमगतिं भीरुं कृपया परया हरे ।	
मामुद्धर दयासिन्धो सिन्धोरस्मात्सुदुस्तरात्	॥ १८ ॥
मन्त्रहीनं क्रियाहीनं भक्तिहीनं यदर्चितम् ।	
तत्क्षन्तव्यं प्रपन्नानामपराधसहो ह्यसि	॥ १९ ॥
अपराधसहस्रभाजनं पतितं भीमभवार्णवोदरे ।	
अगतिं शरणागतं हरे कृपया केवलमात्मसात् कुरु	॥ २० ॥
जन्मप्रभृतिदासोऽस्मि शिष्योऽस्मि तनयोऽस्मि ते ।	
त्वं च स्वामी गुरुर्माता पिता च मम माधव	॥ २१ ॥

नाहं हितं प्रजानामि त्वां भजाम्येव केवलम् ।	
बुध्वैवं मम गोविन्द मुक्त्युपाय नमोऽस्तु ते	॥ २२ ॥
त्वमेव मे प्रियो नान्यो नेदं नेदमितीति च ।	
बुद्धियोगं च मे देहि येन त्वामुपयाम्यहम्	॥ २३ ॥
इति विज्ञाप्य देवेशं वैश्वदेवं स्वधामनि ।	
कुर्यात्पञ्चमहायज्ञानपि गृहोक्तवर्त्मना	॥ २४ ॥
मादृशो न परः पापी त्वादृशो न दयापरः ।	
इति मत्वा जगन्नाथ रक्ष मां गरुडध्वज	॥ २५ ॥

॥ इति श्रीपञ्चरात्रागमे जितन्तेस्तोत्रे पञ्चमोऽध्यायः ॥ ५ ॥

॥ श्री कृष्णार्पणमस्तु ॥

बाळाचार्यनिबद्धव्याख्यायुतं

जितन्तेस्तोत्रम्

॥ अथ प्रथमोऽध्यायः ॥

श्रीजानिं भूमसज्ज्ञानसुखात्मानमभीष्टदम् ।
वाणीशमुखगीर्वाणनुतं श्रीनृहरिं भजे ॥ १ ॥

मुष्टिनिष्पिष्टदुष्टौघमिष्टदानविचक्षणम् ।
ऐश्वर्यपर्युपासीनमुपतिष्ठेऽञ्जनासुतम् ॥ २ ॥

ददाह मध्वदावाग्निर्यः कुभाष्याटवीं मुहुः ।
मन्त्रवर्णोक्तं वाय्वंशं प्रकाशाय तमाश्रये ॥ ३ ॥

सूत्रयुग्भाष्यगाण्डीवमुक्तमानेषुणाऽजयत् ।
मायिप्रत्यर्थिनो यस्तं जयतीर्थार्जुनं भजे ॥ ४ ॥

कुर्वन् यो ब्रह्ममीमांसां भाति व्यास इवापरः ।
सभायां बिन्दुभिः सत्यसङ्कल्पं नौमि तं गुरुम् ॥ ५ ॥

दुर्वादिकरिपश्चास्यान् अनन्ताचार्यशर्मणः ।
मध्वशास्त्रप्रवक्तृन् मे नमामि ज्ञानसिद्धये ॥ ६ ॥

विवृणोमि यथाबुद्धिं जितन्तेस्तोत्रमुत्तमम् ।
धीशुद्धयै न हि बुद्धोऽस्मि नाम्ना बालः स्खलन्नपि ॥ ७ ॥

‘इह खलु सुखमेव मे स्याद्दुःखं मनागपि माभूत्’ इति निखिलापेक्षितमोक्षस्य
ब्रह्मापरपर्यायश्रीमन्नारायणाभ्यर्चनमन्तरेणासम्भवस्य

‘सकृदभ्यर्चितो येन देवदेवो जनार्दनः ।

यत्कृत्यं तत्कृतं तेन सम्प्राप्तं परमं पदम् ।

धर्मार्थकाममोक्षाणां नान्योपायस्तु विद्यते ।

सत्यं ब्रवीमि देवेश हृषीकेशार्चनादृते ॥’ (कृ.म. २०, २१)

इति पुराणादिवचनसिद्धत्वान्मुमुक्षुभिरवश्यकर्तव्यनारायणार्चनसमयेऽवश्य-
पठनीयतयान्यत्रोक्तं जितन्तेस्तोत्रं ब्रूहीत्युपसन्नेन स्वाङ्गजेन नारदेन पृष्ठो ब्रह्मा
परितुष्टमनास्तत्स्तोत्रं वक्तुमुपचक्रमे - ब्रह्मोवाचेत्यादिना ॥ तत्रादौ
‘सर्वोत्कर्षे देवदेवस्य विष्णोर्महातात्पर्यं नैवचान्यत्र सत्यम् । अवान्तरं तत्परत्वं
तदन्यत्सर्वागमानां पुरुषार्थस्ततोऽतः’ (तत्त्वनिर्णयोदाहृतश्रुतिः) इत्यादि
श्रुतिसिद्धं विष्णोः सर्वोत्कर्षमाह - जितं त इति ।

ब्रह्मोवाच -

जितं ते पुण्डरीकाक्ष पूर्णषाड्गुण्यविग्रह ।

परानन्द परब्रह्मन्नमस्ते चतुरात्मने

॥ १ ॥

पुण्डरीक इव अक्षिणी यस्य स तथोक्तः तत्सम्बुद्धिः ।

‘तस्य यथा कप्यासं पुण्डरीकमेवमक्षिणी’ (छां. १. ६. ७) इति श्रुतेः ।
बहुव्रीहौ सक्थ्यक्ष्णोः स्वाङ्गात् षच् (पा.सू. ५. ४. ११३) इति षच् । जयतेभवि
क्तः सर्वोत्कर्षः वर्तत इति यावत् । तदुक्तं ‘जयेर्जयाभिभवयोराद्येऽ-
र्थेऽसावकर्मकः । उत्कर्षप्राप्तिराद्योऽर्थो द्वितीयेऽर्थे सकर्मकः’ (मायावाद-
खण्डनटीकोदाहृतवचनम्) इति । यद्वा कर्मणि जयतेः क्तः । दुष्टकुलं जितं
पराजितं अभिभूतमित्यर्थः । ‘द्विषः शतुर्वा वचनम्’ (वार्तिकम्- पा.सू.
२. ३. ६९) इति वदता कात्यायनेनैव नञा निर्दिष्टस्यानित्यत्वज्ञापनेन
‘नलोकाव्ययनिष्ठा खलर्थतृनाम्’ (पा.सू. २. ३. ६९) इति निषेधस्य प्रसक्तौ
निष्ठायोगेन ‘कर्तृकर्मणोः कृति’ (पा.सू. २. ३. ६५) इति कर्तरि षष्ठी स्यात् ।
‘अङ्गीकृतमेव ते’ इत्यनुव्याख्यानव्याख्यानावसरे ‘त’ इति तृतीयार्थे

अव्ययमिति सुधोक्तदिशा त इत्यव्ययं वा । जितन्तिनामा भगवदवतारविशेषः
जितन्त इति तत्सम्बुद्धिरिति केचिद् वदन्ति ।

विना लक्षणप्रमाणाभ्यां वस्तुनिर्धारणासम्भवात् स्तुत्यस्य वस्तुनो
विभवादानेकानि लक्षणान्याह - पूर्ण इति ॥ षट् च ते गुणा ऐश्वर्यादयश्च त
एव षाड्गुण्यानि । 'चतुर्वर्णादिभ्यः स्वार्थ उपसङ्ख्यानम्' (वार्तिकम् - पा.सू.
७.३.३१) इति षड्गुणशब्दात् स्वार्थे ष्यञ् । 'पूर्णशेषगुणात्मक' इत्यत्र 'पूर्णाः
प्रत्येकं निरवधिकाः' (न्यायसुधायाम् - 'नारायणं निखिलम्' इति
अनुव्याख्यानमङ्गलपद्यस्थपूर्णगुणैकदेहम् इत्यस्य व्याख्याने उक्तं वाक्यम् ।)
इति सुधोक्तादिशा पूर्णानि प्रत्येकमपि निरवधिकानि षाड्गुण्यानि विग्रहो देहो
यस्य स तथोक्तस्तत्सम्बुद्धिः । 'तं त्वा भग प्रविश स्वाहा' (तै.त्ति.उ. शिक्षा
वल्लि) 'इति श्रुतेः । 'ऐश्वर्यस्य समग्रस्य वीर्यस्य यशसः श्रियः । ज्ञानविज्ञान-
योश्चैव षण्णां भग इतीरणा । इति स्मृतेरुदादृतश्रुतेरत्रोपयोगः । अनेन
निरवधिकषड्गुणदेहवत्वलक्षणमुक्तं भवति । अत्रेन्द्रादिव्यावृत्तये निरवधिकत्वं
गुणविशेषणं बोध्यम् । 'ऐश्वर्यादिगुणैः षड्भिः सामर्थ्यात्सर्वदेवताः ।
भगवच्छब्दवाच्याश्च साक्षात् भगवान् हरिः । निरपेक्षं तु सामर्थ्यं तस्य सर्वाधिकं
यतः' (भा.ता.११.१६.२९) इत्येकादशभागवततात्पर्योदाहृतवचनात् । यद्वा
पूर्णेति पदच्छेदः । देशतः कालतश्चाप्यपरिच्छिन्नेति तदर्थः । जगत्पालकेति
वा 'उक्षासं द्यावापृथिवी बिभर्ति' इति श्रुतेः । 'प्रकृतैतावत्त्वं हि प्रतिषेधति
ततो ब्रवीति च भूयः' (ब्र.सू. ३.२.२२) इति सूत्राच्च । पालनाद्यर्थात्पिपर्तेः
'वादान्तशान्तपूर्णदस्तस्पष्टछन्नज्ञप्ता' (पा.सू. ७.२.२८) इति निपातनात्
साधुः । षाड्गुण्येन तदभिधेन ग्रन्थेन विशेषेण ग्रहो ज्ञानं यस्य स
तथोक्तस्तत्सम्बुद्धिः । 'षाड्गुण्यनामा ग्रन्थस्तु षाड्गुण्यवचनं परम्' इति
ऋग्भाष्यानुमानादिसिद्धः ।

१. 'इति' इत्यारभ्य 'भग इतीरणा इत्यन्तभागो' मुद्रितपुस्तके न दृश्यते ।

पर उत्तम आनन्दो यस्मात्स तथोक्तस्तत्सम्बुद्धिः । ‘आनन्ददश्च मुक्तानाम्’ (अनु.व्या. अ-१, पा.१, सू.१, श्लो.१५) इत्यनुव्याख्यानोक्तेः । परो लोकविलक्षण आनन्दो यस्येति वा । तदाह सूत्रे ‘परमतः सेतून्मान-सम्बन्धभेदव्यपदेशेभ्यः’ (ब्र.सू. ३.२.३२) इति ॥

परब्रह्मन्नित्यत्र परेति पदच्छेदः । परः स्वतन्त्रः तत्सम्बुद्धिः । ‘परो हि पुरुषो विष्णुः’ इत्यत्र ईक्षत्यधिकरणे (ब्र.सू. १.१.५-११) तत्त्वप्रकाशिकायां परशब्दस्य स्वतन्त्र इति व्याख्यानात् । तस्याभिधानमाह - ब्रह्मन्निति ॥ पूर्णगुणेति तदर्थः । ‘अथ कस्मादुच्यते ब्रह्मेति बृहंतो ह्यस्मिन् गुणाः’ इति श्रुतेः । ‘ब्रह्मदृष्टिरुत्कर्षात्’ (ब्र.सू. ४.१.५) इत्यत्र सुधोक्तदिशा बृहतेर्मनिन् प्रत्यये दृशिग्रहणसामर्थ्यदिवामागमे नेड्वशिकृति (पा.७.२.८) इतीडभावे च रूपं ज्ञेयम् । अनेन ‘तद्विजिज्ञासस्व तद् ब्रह्म’ इति श्रुतिः स्तुत्ये वस्तुनि प्रमाणं ज्ञेयम् । अनेनैव ‘अथातो ब्रह्मजिज्ञासा’ (ब्र.सू.१.१.१) इति ब्रह्ममीमांसाशास्त्रविषयादिरीत्यारम्भणीयमिदमिति सूचितम् ॥ ब्रह्मेति पाठे ‘सम्बुद्धौ नपुंसकानां न लोपो वा वाच्यः’ (वार्तिकम् - पा.सू. ७.१.८८) इति पाक्षिको नलोपो ज्ञेयः । हे चतुर अतिचतुर कुशलेत्यर्थः । नामरूपात्मकप्रपञ्चसर्जनातिकौशल्यं ज्ञेयम् । ‘सर्वाणि रूपाणि विचित्य धीरो नामानि कृत्वाभिवदन् यदास्ते’ (चित्यु.१२.७ इति) श्रुतेः । ‘एवं षोडशरूपोऽसौ चतुरात्मा व्यवस्थितः । महाचमसनामासौ यस्मादति चमत्कृतिः’ (तै.भा. १.१०) इति तैत्तिरीयभाष्योक्तेश्च । आत्मने । स्वामिने । तदुक्तमनुव्याख्याने - ‘आदानार्थत्वतश्चायमात्मशब्दः पतिं वदेत्’ इति । तत्र सुधा ह “आङ्पूर्वाद्वाज आतो मनिन् (पा.३.२.७४) इति मनिन् प्रत्यय आकारलोपो दस्य तत्त्वं च निर्वचनत्वात् । तथाचोक्तं - ‘यद्वाप्नोति यदादत्ते’ इत्यादि । ‘पतिर्हि स्वीयतया भृत्यानादत्ते’ इति । अनेन मुमुक्षुमात्रोपास्यो गुणोऽभिहितो ज्ञेयः । तदाह सूत्रे - ‘आत्मेति तूपगच्छन्ति ग्राहयन्ति च’ (ब्र.सू. ४.१.३) इति । अथवाऽत्र पञ्चरात्रस्य वेदव्याख्यानतया ‘तद्विजिज्ञासस्व तद्

ब्रह्म' इति श्रुतिगतब्रह्मशब्दस्य 'आत्मानमेव लोकमुपासीत' (बृह.१.४.१५) इति श्रुतिगतात्मशब्दस्य च व्याख्यानपराणीमानि सर्वाणि विशेषणानि ज्ञेयानि । अत एव न तेषामार्थिकं पौनरुक्त्यं स्तुतिवाच्च । 'अथ कस्मादुच्यते ब्रह्मेति बृहन्तो ह्यस्मिन् गुणाः' इति । 'अत्र ह्येते सर्व एकीभवन्ति' इति च श्रुतिः । 'सर्वान् गुणानात्मशब्दो ब्रवीति ब्रह्मादीनामितरेषां न चैव' इति च स्मृतिः । यद्वा चतुरात्मन इत्येकं पदम् । चतुराणां कुशलानां सारासार-विवेकज्ञानिनामात्मा मनो यस्य स तेष्व्वात्मा मनो यस्येति वा तथोक्तस्तस्मै ते तुभ्यं नमः । 'नमः स्वस्ति' (पा.सू. २.३.१६) इत्यादिना चतुर्थी । एवमुत्तरत्रापि । अथवा ननु नाऽनिर्धारितस्वरूपस्य वन्दनं युक्तम् । न च लक्षणेन विना वस्तुनिर्धारणमित्यतो विभवात् स्तुत्यस्य वस्तुनोऽनेकानि लक्षणान्याहह पूर्ण इत्यादिना । एतेन 'देही चेदन्तवानेव यज्ञदत्तनिदर्शनात्' । अदेह-श्वेदनिच्छादिभविच्छशविषाणवत्' (अनुव्या. २.२.) इति परास्तम् । एतल्लक्षणं सम्भावनार्थमुक्तं 'पर' इति । जडजीवप्रकृतिभ्योऽत्यन्तविलक्षणेत्यर्थः । यथा कामधेनुप्रभृतीनां लोकविलक्षणत्वात् प्रासादोद्भिरणादिकं नासम्भावितं तथास्यापि लोकविलक्षणत्वान्नोक्तलक्षणान्यसम्भावितानि इति भावः । एतैर्लक्षणैरनया च सम्भावनयान्वितं वस्तु कुतः प्रतिपत्तव्यमित्यतस्तत्र प्रमाणमाह - 'चतुरात्मन' इति । चतुर्भिर्वेदितहासपञ्चरात्रमूलरामायणैरात्मने वेद्यायेत्यनेन तत्र वेदादिकं प्रमाणमुक्तं भवति तदुक्तम् - 'अखिलैः सुवाक्यै-राप्यतमम्' (ब्र.सू.अनु. १.१.१) इति । चतुःशब्दपूर्वादाप्नोतेर्बहुलग्रहणात् कर्मणि मनिन् । अत्र 'शृङ्गे कर्णे वा गृहीत्वा गामिव वेदादिकं न तद्वस्त्ववगम-यति । किं तु लक्षणमुखेनैव । लक्षणमपि नाऽप्रमितं लक्ष्यनिर्धारणस्येष्टे । सन्ति च तेऽर्थाः ये प्रमाणप्रमिता अप्यसम्भावनयाऽपोद्यन्ते । यथा देवगवामुत्तानानां वहनम् । अत्र च युगपदणुत्वमहत्वादीनामपवादो मा शङ्कि इति लक्षण-सम्भावनाप्रमाणानां त्रयाणामपि कथनं युक्तम्' । (वितत्त्व.नि.टी.) तदभिधानमभिधत्ते - ब्रह्मन्निति ।। गुणपूर्णं नारायणेत्यर्थः । रुद्र एवात्रोक्तं

ಬ್ರಹ್ಮ ಕಿಂ ನ ಸ್ಯಾದಿತೃತ ಆಹ - ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷ ಇತಿ ॥ 'ಅಮೋಘಂ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷಮ್' ಇತಿ ಭಗವಾನ್ನಾರಾಯಣಃ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷಃ ಪ್ರಸಿದ್ಧಃ । ರುದ್ರಸ್ತು ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಇತಿ ನಾತ್ರ ಸ ಬ್ರಹ್ಮಪದೋಕ್ತೋ ಜ್ಞೇಯ ಇತಿ ಭಾವಃ । ತದುತ್ತಂ ಏತರೇಯಭಾಷ್ಯೇ - 'ಶಿವೋ ಹಿ ವಿರೂಪಾಕ್ಷಃ । ಪ್ರಸಿದ್ಧಶ್ಚ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷ ಇತಿ ಭಗವಾನ್ನಾರಾಯಣಃ' ಇತಿ । ಬ್ರಹ್ಮನಾರಾಯಣಶಬ್ದ-ಯೋರ್ಕಾರ್ಥತ್ವಾನ್ಮ ನಾರಾಯಣ ಏವಾತ್ರ ಬ್ರಹ್ಮಶಬ್ದೋಕ್ತೋ ಜ್ಞೇಯ ಇತ್ಯಲಂ ಪ್ರಪಂಚೇನ । एवं ಪ್ರಕಾರಾಂತರೇಣಾಪ್ಯಸ್ಯ ಶ್ಲೋಕಸ್ಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಾನಿ ದ್ರಷ್ಟವ್ಯಾನಿ । ವಿस्ತರಭಿಯೈವಾತ್ರೋಪ-ರಮ್ಯತೇ । ಅತ್ರಾದೌ ಜಿತಂತೆ ಇತಿ ಯಗಣಪ್ರಯೋಗಾಚ್ಚಾತ್ರಾದಿಸಕಲಸಂಪತ್ಕರಮಿದಂ ಸ್ತೋತ್ರಮ್ ಇತಿ ಸೂಚಿತಮ್ । ತದುತ್ತಂ 'ಪುತ್ರಂ ದದಾತ್ಯಖಿಲಮ್' ಇತ್ಯಾದಿ । ಅತ್ರ ಕೇचित್ ಬ್ರುವತೇಹ 'ईश्वर एव नास्ति' इति । केचिदुक्तमङ्गीकृत्यापि 'निर्गुणं निराकारं जीवाभिन्नमवाच्यम् आचक्षते । एके तु जीवाद्विन्नमाचक्षाणा अपि तमष्टगुणं सङ्गिरन्ते । अपरे तु तमस्वतन्त्रमा-तिष्ठन्ते । एतेनैते सर्वेऽपि यथायथं प्रत्युक्ताः ज्ञेयाः । ग्रन्थविस्तरभियैव नेह प्रपञ्च्यते ॥ १ ॥

1. ಕಮಲದಂತೆ ಅರ್ಷಕ ಕಂಗಳುಳ್ಳವನೇ, ಜ್ಞಾನ-ವಿಜ್ಞಾನ ಮೊದಲಾದ ಮಂಗಲ ಗುಣಶರೀರನೇ, ಸಾಟಿ ಇಲ್ಲದ ಅನಂದದ ಸೆಲೆಯೇ, ವಿಶ್ವದ ಸೃಷ್ಟಿ-ಸ್ಥಿತಿ-ಲಯ ಕಾರಣ ನಾಗಿ 'ಪರಬ್ರಹ್ಮ' ಎನಿಸಿದವನೇ, ಎಲ್ಲ ವಿಶ್ವದ ಒಡೆಯನೂ ದುರ್ಜನ ದಮನಕಾರಿಯೂ ಆದ ಓ ನಾರಾಯಣನೇ! ನಿನಗೆ ನಮನಗಳು.

1. Oh Lord ! the one having lotus-like attractive eyes, the very embodiment of auspicious unique attributes, the abode of matchless bliss, the Lord of the universe, destroyer of all vices and the wicked, Oh. Narayana, to you I prostrate.

नमस्ते पीतवसन नमः कटकहारिणे ।

नमो नीलालकाबद्धवेणीसुन्दरपुङ्गव

॥ २ ॥

ಕಟಕಹಾರಿಣಿ ॥ ಕಟಕಸ್ಯ ಕುರುಸೈನ್ಯಸ್ಯ ಹಾರಿಣಿ ಸಂಹರ್ತೃ । ಯದ್ವಾ ಕಟಕೋ ವಲಯಃ ಸ ಚ ಹಾರಶ್ಚ ತಾವಸ್ಯ ಸ್ತ ಇತಿ ತಥೋಕ್ತಸ್ತಸ್ಮೈ । 'ಭೂಭೃನ್ನಿತಮ್ಬವಲಯಚಕ್ರೇಷು ವಲಯೋಽಸ್ತ್ರಿಯಾಮ್' ಇತ್ಯಮರಃ । 'ಹಾರೋ ಮುಕ್ತಾವಲಿಃ' ಇತಿ ಚ ಅಮರಃ । ನೀಲೈರಲಕೈ-

ವಿವಕ್ಷಿತಃ | ಅತ್ರ ತು ಉಕ್ತಂ 'ಉಕ್ತ್ವಾ ಧರ್ಮಾನ್ ಪೃಥಕ್ತ್ವಸ್ಯ ನಿಷೇಧಾದತಃ ಏವ ಹಿ | ವಿಶೇಷೋ ಜ್ಞಾಯತೇ ಶ್ರುತ್ಯಾ ಭೇದಾದನ್ಯಶ್ಚ ಸಾಕ್ಷಿತಃ' ಇತ್ಯುಕ್ತಭೇದಪ್ರತಿನಿಧಿವಿಶೇಷಬಲಾತ್ ಭೇದವ್ಯವಹಾರೋ ವಿವಕ್ಷಿತಃ ಇತಿ ಭೇದಃ | ತದಾಹ ಸೂತ್ರೇ - ಉಭಯವ್ಯಪದೇಶಾತ್ವಹಿಕುण्डಲवत् (ಬ್ರ.ಸೂ. ೩.೨.೨೮) ಇತಿ || ೩ ||

3. ಹೊಳೆಯುವ ಕಾಲ್ಪಳಿ, ವಂಶಿ (ತೋಳಿನ ಅಭರಣ) ಕಾಲ್ಗಜ್ಜೆ ಕೈಬಳೆಗಳಿಂದ ವಿಭೂಷಿತನಾದ, ಮಂಗಲಗುಣರೂಪಿಯಾದ ನಿನಗೆ ನಮನಗಳು.

3. Oh Lord, having the brightest and tinkling bells of anklets, bracelets, having all matchless attributes, I Prostrate to you again and again.

ಕರುಣಾಪೂರ್ಣಹೃದಯ ಶಙ್ಖಚಕ್ರಗದಾಧರ |

ಅಮೃತಾನಂದಪೂರ್ಣಾಭ್ಯಾಂ ಲೋಚನಾಭ್ಯಾಂ ವಲೋಕಯ || ೪ ||

ಕೃಶಂ ಕೃತಧ್ನಂ ದುಷ್ಕರ್ಮಕಾರಿಣಂ ಪಾಪಭಾಜನಮ್ |

ಅಪರಾಧಸಹಸ್ರಾಣಾಮಾಕರಂ ಕರುಣಾಕರ |

ಕೃಪಯಾ ಮಾಂ ಕೇವಲಯಾ ಗೃಹಾಣ ಮಧುರಾಧಿಪ || ೫ ||

ಸ್ವೇಷ್ಟಮಧುನಾ ಆಶಾಸ್ತೇ - ಅಮೃತಃ ಇತಿ || ಆನಂದಸ್ಯ ಇದಮಾನಂದಮ್ ಆನಂದಶಬ್ದಾತ್ತಸ್ಯೇದಮಿತ್ಯನ್ | ಆನಂದಂ ಚ ತದಮೃತಂ ಅಮೃತಾನಂದಮ್ | 'ಕಡಾರಾಃ ಕರ್ಮಧಾರಯೇ' (ಪಾ.ಸೂ. ೨-೨-೩೮) ಇತ್ಯಮೃತಶಬ್ದಸ್ಯ ಪೂರ್ವನಿಪಾತಃ | ತೇನ ಪೂರ್ಣಾಭ್ಯಾಮ್ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | 'ಪಯಃ ಕೀಲಾಲಮಮೃತಮ್' ಇತ್ಯಮರಃ || ೪ ||

ಪಾಪಭಾಜನಮಿತ್ಯತ್ರ ಹೇತುಃ - ದುಷ್ಕರ್ಮಕಾರಿಣಮ್ ಇತಿ || 'ಪಾತ್ರಂ ಚ ಭಾಜನಮ್' ಇತ್ಯಮರಃ |

ಕೇವಲಯಾ ಕೃಪಯೇತಿ ನ ಗ್ರಹಣೇ ಮದೀಯಂ ಸಾಧನಂ ಹೇತುರिति ಹೃದಯಮ್ | 'ಯಮೇವೈಷ ವೃಣುತೇ ತೇನ ಲಭ್ಯ' (ಕಠ . ೨.೨೨) ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ || ೫ ||

೧. 'ಉಕ್ತಧರ್ಮಾಣಾಮಪೃಥಕ್ತ್ವಸ್ಯ' ಇತಿ ಮುದ್ರಿತಪುಸ್ತಕೇ |

4. ಬಗೆಯೊಳು ಕರುಣೆ ತುಂಬಿಕೊಂಡವನೇ ! ಶಂಖ-ಚಕ್ರ-ಗದಾ-ಪದ್ಮ ಧರಿಸಿದವನೇ
ಅಮೃತ-ಆನಂದಗಳನ್ನು ಹರಿಸುವ ನಿನ್ನ ಕಂಗಳಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸು (ನೋಡು)

5. ಓ ಕರುಣಾಮಯನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ ! ದುರ್ಬಲನೂ, ಮಾಡಿದ ಉಪಕಾರವನ್ನು
ಮರೆಯುವವನೂ, ನಿಷಿದ್ಧಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವ ಕಾರಣದಿಂದ ಪಾಪಿಷ್ಠನೂ,
ಸಾವಿರಾರು ಅಪರಾಧಗಳ ತಾಣನೂ ಆದ ನನ್ನನ್ನು ಕೇವಲ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಅನುಗ್ರಹಿಸು.

4. You are over-filled with kindness for your devotees, holding
Shanka, Chakra, Gada and Padma. Look at me and bless with
a glance of your blissful eyes.

5. Oh Lord Krishna, the embodiment of kindness, I am the
worst sinner, weak, ungrateful, always entangled in totally
prohibited acts, in the hell of thousands of sins. Kindly include
me in the list of your devotees.

विषयार्णवमग्रं मामुद्धर्तुं त्वमिहार्हसि ।

पिता माता सुहृद्वन्धुभ्राता पुत्रस्त्वमेव मे ।

विद्या धनं च कामश्च नान्यत्किञ्चित्त्वया विना ॥ ६ ॥

ನನು ವಿಷಯಾರ್ಣವಮಗ್ರಸ್ಯ ಕೃಪಯಾಪಿ ಕಥಂ ಗ್ರಹಣಮ್ ? ನ ಚೋದ್ದರिष्य इति वाच्यम् ।
ತತ್ರಾಶಕ್ತತ್ವಾತ್ತವೇತ್ಯಾಶङ್ಕಾಂ ನಿರಸ್ಯತಿ - ವಿಷಯ इति ।

मद्विषयकृपायां त्वयि लोकसिद्धनिमित्तपौष्कल्यम् अस्तीत्याह - पिता
इति ॥ पित्रादिस्त्वमेव मे मुख्यतः । पालनात् पिता । 'पालनात् पितृनामासौ'
(महैतरेय.भा. द्वितीय प्रघट्ट अ.७,मं.७) इति महैतरेयभाष्योक्तेः । 'यो नः
पिता जनिता' इति श्रुतेश्च माता हिताहितज्ञानी । सुहृत् । 'निर्निमित्तस्नेहवान्
सुहृत्' इति गीतातात्पर्यायोक्तेः । बन्धुः 'उद्धरेतैव संसाराज्जीवात्मानं परात्माना ।
विष्णुर्बन्धुः सतां नित्यम्' (गी.ता. ६.५) इति गीतातात्पर्योदाहृतस्मृतेः ।
भ्राता एकस्मिन् देहे निवासात् । 'देहे तु एकस्मिन् गर्भवत् वासतश्च भ्राताऽस्य
जीवः परमस्य नित्यम्' (२.३१.१९६) इति ऋगभाष्योक्तेः । जीवस्य
भगवद्भ्रातृत्वाद्भगवतोऽपि जीवभ्रातृत्वं ज्ञेयम् । पुत्राम्नो नरकात् त्राणात्पुत्रः ।

ಅಸ್ಯೈವ ಮುಖ್ಯತೋ ನರಕಾತ್ ತ್ರಾತೃತ್ವಾತ್ । ‘ನಾನಾ ಹ್ಯೇನಂ ವ್ಯಪದಿಶಂತಿ ಪಿತೇತಿ ಪುತ್ರೇತಿ
 ಭ್ರಾತೇತಿ ಸಖೇತಿ ಚ’ ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ । ಏನಂ ಹರಿಮಿತ್ಯಪ್ಯತ್ರಾರ್ಥಃ । ವಿद्या ಜ್ಞಪ್ತಿಸ್ವರೂಪಃ ।
 ‘ವಿद्या ಜ್ಞಪ್ತಿಸ್ವರೂಪತ್ವಾತ್’ (ಗೀ.ತಾ.೧೦.೩೨) ಇತಿ ಗೀತಾತಾತ್ಪರ್ಯೋಕ್ತೇಃ ।
 ಅನ್ಯದಿತಿ ಸಾಮಾನ್ಯೇ ನಪುಂಸಕಮ್ ಅನ್ಯದಮುಖ್ಯಮಿತಿ ಭಾವಃ ॥ ೬ ॥

6. ವಿಷಯ (ಭೋಗವಸ್ತುಗಳ) ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ ನನ್ನನು ನೀನೇ ಉದ್ಧರಿಸ
 ಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ, ನೀನು ಎನ್ನ ತಂದೆ, ತಾಯಿ, ಪ್ರತ್ಯುಪಕಾರವನ್ನು ಬಯಸದೆಯೇ
 ಉಪಕರಿಸುವವ (ಸುಹೃತ್) ಬಂಧು, ಭ್ರಾತಾ (ಅಣ್ಣ), ಪುತ್ರ (ಮಗ)- ಹೀಗೆ ನೀನೇ
 ಸರ್ವಸ್ವವಾಗಿರುವಿ. ವಿದ್ಯಾ-ಸಂಪತ್ತು-ಇಷ್ಟಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿ ಎಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಅಧೀನವಾಗಿದೆ. ನಿನ್ನ
 ಒಲುಮೆ ಇಲ್ಲದ ನನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

6. I have been in chase of worldly desires, always after materialistic wealth. You have to save me out of this desire . You are my father, mother, friend and guide - you are all-in-all. You have all the virtues. I have all the vices. Everyone and everything is in your control. My knowledge, prosperity and my success all depend on you totally. I can not even imagine of my existence without your blessings.

ಯತ್ರ ಕುತ್ರ ಕುಲೇ ವಾಸೋ ಯೇಷು ಕೇಷು ಭವೋಽಸ್ತು ಮೇ ।

ತವ ದಾಸ್ಯೈಕಭಾವೇ ಸ್ಯಾತ್ಸದಾ ಸರ್ವತ್ರ ಮೇ ರತಿಃ ॥ ೭ ॥

ಮನಸಾ ಕರ್ಮಣಾ ವಾಚಾ ಶಿರಸಾ ವಾ ಕಥಶ್ಚನ ।

ತ್ವಾಂ ವಿನಾ ನಾನ್ಯಮುದ್ದಿಶ್ಯ ಕರಿಷ್ಯೇ ಕಿಂಚಿದಪ್ಯಹಮ್ ॥ ೮ ॥

ಪಾಹಿ ಪಾಹಿ ಜಗನ್ನಾಥ ಕೃಪಯಾ ಭಕ್ತವತ್ಸಲ ।

ಅನಾಥೋಽಹಮಧನ್ಯೋಽಹಮಕೃತಾರ್ಥೋ ಹ್ಯಾಕಿಶ್ಚನಃ ॥ ೯ ॥

ನೃಶಂಸಃ ಪಾಪಕೃತ್ ಕ್ಷೂರೋ ವಶ್ಯಕೋ ನಿಶ್ಚುರಃ ಶಠಃ ।

ಭವಾರ್ಣವನಿಮಗ್ನಂ ಮಾಮನನ್ಯಕರುಣೋದಧೇ^೧ ।

ಕರುಣಾಪೂರ್ಣದೃಷ್ಟಿಭ್ಯಾಂ ದೀನಂ ಮಾಮವಲೋಕಯ ॥ ೧೦ ॥

೧. ‘ಕರುಣಾನಿಧಿ’ ಖ.

लोकदृष्ट्यनुसारेण स्वग्रहणकारणकृपाविषयत्वनिमित्तं तस्मिन् प्रार्थयते - यत्र इति । भावो जन्म केवलं दास्यं दास्यैकम् । 'दोषैकदृक्' इत्यादिप्रयोगात् सङ्ख्यार्थकस्यैवैकशब्दस्य पूर्वनिपातो न केवलार्थस्य । तस्मिन् भावोऽति-वासना । 'भावना त्वतिवासना' (गी.भा.८.७) इति गीताभाष्योदाहृत-वचनात् । यद्वा दास्यं च एकभाव एकत्वम् अवताराणामैक्यं चेति यावत् । प्राधान्यं वा दास्यैकभावम् तस्मिन् । सर्वो द्वन्द्वो विभाषयैकवद्भवती-त्येकवद्भावः । 'नेह नानास्ति किञ्चन' (कठ. ४.१२) इति श्रुतेः । रतिः सर्वत्र सर्वदेशे सदा स्यादित्यर्थः । न तु क्वचित् कदाचित् दास्यैकभावरतिः कृपाहेतुः इति भावः ॥ ७ ॥

इतोऽपि ग्रहाणेत्यभिप्रेत्याह - मनसा इति । कथञ्चन कथमपि ॥ ८ ॥

ग्रहणोपयोगिपालनं प्रार्थयते - पाहि पाहि इति ॥ भक्तेरिव प्रसादापरपर्यायकृपाया अपि विविधत्वान्न कश्चिदोष इति ज्ञेयम् । पुनरादरातिशयेन स्वस्वभावविज्ञापनपूर्वकं कृपावलोकं प्रार्थयते - अनाथ इति । सत्यपि स्वामिन्यरक्षत्यनाथः । अधन्यः असुकृती । 'सुकृती पुण्यवान् धन्यः' इत्यमरः । यद्वा अधन्यः अनुत्तमः नीच इति यावत् । 'त्वं धन्यस्त्वमीश्वरः' इति श्रीकृष्णं प्रति नारदोक्तवाक्यस्थधन्यपदस्य 'कूर्मो दृष्टो विष्णुपद्यां मयोक्तस्त्वमुत्तमो नास्ति समस्तवेति' (म.ता.नि.२०.६७) इत्याचार्यैर्निर्णयि उक्तमार्थतया व्याख्यानात् । अकृतोऽसम्पादितोऽर्थः पुरुषार्थो धर्मादिर्येन स तथोक्तः ॥ ९ ॥

'नृशंसो घातुकः क्रूरः पापो धूर्तस्तु वञ्चकः' इत्यमरः । क्रूरो निर्दयः 'क्रूरौ कठिननिर्दयौ' इत्यमरः । शठो गूढद्वेषी । अन्यफलकामनया प्राधान्ये-नान्यदेवतापूजनाभ्यां रहिता अनन्याः तेषु करुणयोदधिरिवोदधिस्तत्सम्बुद्धिः । अनन्यशब्दस्योक्तोऽर्थस्तु 'सर्वं परित्यज्य मनोगतांस्तद्विना देवं केवलं शुद्धमाद्यम् । ये चिन्तयन्तीह त एव धीरा अनन्यास्ते देवमाविशन्ति' इति

ಕಾಠಕಭಾಷ್ಯೋಕ್ತದಿಶಾ ಜೀವೇಶ್ವರಾಭೇದಜ್ಞಾನಿ ವಾಙಮನಯಃ । ಶಿಷ್ಟಂ ಸಮಮ್ ।
 'ಕರುಣಾನಿಧಿ' ಇತಿ ಪಾಠೇ ಕರುಣಾಯಾ ನಿಧಿಃ ಶೇವಧಿರೀವ ನಿಧಿರೀತೃಯೋ ದ್ರಷ್ಟವ್ಯಃ ।
 'ನಿಧಿನಿಶೇವಧಿಃ ಸ್ತ್ರಿಯಾಮ್' ಇತ್ಯಮರಃ ।

ಅವಲೋಕಯ ಇತಿ । ಅವ ಲೋಕಯ ಇತಿ ಚ್ಛೇದಃ । ಅವ ಪಾಹಿ । 'ಅವ ರಕ್ಷಣ'
 ಇತಿ ಧಾತೋಃ ಲೋಕಯ ಪಶ್ಯ । 'ಲೋಕ ದರ್ಶನ' ಇತ್ಯತಃ ಸ್ವಾರ್ಥೇ ಣಿಚ್ ॥ ಏತೇನ
 ಕ್ರಿಯಾಭೇದೇನ ಕರ್ಮಭೇದಾನೈಕಸ್ಯ ಮಾಮಿತ್ಯಸ್ಯ ವೈಯರ್ಥ್ಯಮ್ ಇತಿ ಶಿಷ್ಟಾವಕಾಶಃ ॥೧೦॥

7. ಯಾವ ಕುಲದಲ್ಲೇ ಜನಿಸಲಿ; ಯಾವುದೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲೇ ವಾಸಿಸಲಿ. ಕೇವಲ ನಿನ್ನ
 ದಾಸ್ಯದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮನ ನೆಲೆಗೊಳ್ಳಲಿ.

8. ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಾಗಲೀ ಕರ್ಮದಿಂದಲಾಗಲೀ ಮಾತಿನಿಂದಾಗಲೀ ಒಟ್ಟಾರೆ ಸಕಲ
 ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದ ನಿನ್ನ ಒಲುಮೆ ಸಾಧಿಸುವುದೇ ನನ್ನ ಹೆಗ್ಗುರಿ.

9. ಓ ವಿಶ್ವದ ಅರಸನೇ ! ಭಕ್ತವತ್ಸಲನಾದ ನೀನು ಕೃಪೆಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು. ನನಗೆ
 ನೀನಲ್ಲದೇ ಬೇರಾರೂ ಒಡೆಯರಿಲ್ಲ. ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದವನಲ್ಲ
 ಪುರುಷಾರ್ಥಸಾಧನೆಗೆ ತೊಡಗಿದವನಲ್ಲ ಕಡು ಬಡವನು. ಇರಲಿ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ನಿನ್ನ ಕೃಪೆ.

10. ನಾನು ಕೃತಘ್ನನು-ಪಾಪಿಷ್ಠನು-ಕ್ರೂರಿ-ಮೋಸಗಾರ-ನಿಷ್ಕರಭಾಷಿ-ಮೂರ್ಖ
 ನಾಗಿರುವೆ. ಕರುಣಾಸಾಗರನಾದ ನೀನು, ಸಂಸಾರಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ ದೀನನಾದ
 ನನ್ನೆಡೆ ಕರುಣೆಯಿಂದ ವೀಕ್ಷಿಸು. 7-10

7. No matter where I am born, or from whom I come, no matter
 where I stay or live, let my mind be bound by your grace for ever,
 at your service.

8. My ultimate aim is to serve you by my thoughts, by words
 and by my actions. Let all my sensory organs and mind be totally
 embedded in you.

9. Oh Lord of the Universel ! Being the incarnate of kindness
 and protection of your devotees ! Kindly protect me. You are
 the master , none else. I have never involved through- out my
 life in any act which pleases you; I have not even made an honest
 attempt anytime to deserve your kindness. I am the poorest in
 every sense of the word. Bless me. Protect me. Shower on me
 your kindness.

10. I am an ungrateful wretch, sinner of the worst order, a cheat, cruel and harsh in my words. Above all I am an idiot and stupid. Oh ! Lord, only your kindness can lift me from this deep darkness of hell of sins. Being kind, look at me with sympathy. Let your kindness flow towards me. 7-10

ತ್ವದಗ್ರೇ ಪತಿತಂ ತ್ಯಕ್ತಂ ತಾವಕಂ ನಾಹಿಸಿ ಪ್ರಭೋ ।

ಮಯಾ ಕೃತಾನಿ ಪಾಪಾನಿ ತ್ರಿವಿಧಾನಿ ಪುನಃ ಪುನಃ ।

ತ್ವತ್ಪಾದಪङ್ಕಜಂ ಪ್ರಾಪ್ತುಂ ನಾನ್ಯತ್ವತ್ಕರುಣಾಂ ವಿನಾ ॥ ೧೧ ॥

ತ್ವದಗ್ರೇ ಪತಿತಮಿತ್ಯತ್ರ ಹೇತುಮಾಹ - ಮಯಾ ಇತಿ ॥ ಅಗ್ರೇ ಪತಿತಸ್ಯ ಪಾದಪङ್ಕಜಪ್ರಾಪ್ತಿಃ
ಕಿಂ ಸುಲಭೇತ್ಯತಸ್ತಸ್ಯಾಃ ಕರುಣೈಕಸಾಧ್ಯತ್ವಮಾಹ - ತ್ವತ್ಪಾದಪङ್ಕಜಮ್ ಇತಿ ॥ ೧೧ ॥

ಸಾಧನಾನಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಾನಿ ಯಾಗಾದೀನ್ಯಜ್ಜಲೋಚನ ।

ತ್ವದಾಜ್ಞಯಾ ಪ್ರವೃತ್ತಾನಿ ತ್ವಾಮುದ್ವಿಷ್ಯ ಕೃತಾನಿ ವೈ ॥ ೧೨ ॥

‘ಅಮೃತೋ ವಾವ ಸೋಮಪೋ ಭವತಿ’ ಇತಿ ಶ್ರುತೇರ್ಯಾಗಾದಿಭಿಃ ಸಾಧನೈಃ ಪಾದಪङ್ಕಜಂ
ಪ್ರಾಪ್ನುಹಿ ಕಿಂ ಕರುಣಯೇತ್ಯತ ಆಹ - ತ್ವದಾಜ್ಞಯಾ ಇತಿ ॥ ‘ಶ್ರುತಿस्ಮೃತೀ ಹರೇರಾಜ್ಞೇ’ ಇತಿ
ವಚನಾತ್ । ಶ್ರುತ್ಯಾದಿರೂಪತ್ವದಾಜ್ಞಯಾ ಪ್ರವೃತ್ತಾನಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಾನಿ ಯಾಗಾದೀನಿ ಸಾಧನಾನಿ
ತ್ವಾಮುದ್ವಿಷ್ಯೈವ ಕೃತಾನಿ । ತ್ವತ್ಪ್ರೀತಿಮುದ್ವಿಷ್ಯೈವ ಕೃತಾನಿ । ನ ತು ಪಾದಪङ್ಕಜಂ
ಪ್ರಾಪ್ತುಮಿತ್ಯರ್ಥಃ । ಕರುಣೈವ ಪ್ರಸಾದರೂಪಾ ಆವಶ್ಯಕೀತಿ ಭಾವಃ । ‘ಯಸ್ಯ
ಪ್ರಸಾದಾತ್ಪರಮಾರ್ತಿರೂಪಾದಸ್ಮಾತ್ಸಂಸಾರಾನ್ಮುಚ್ಯತೇ । ನಾಪರೇಣ’ (ತತ್ವ.ಉ.ಶ್ರುತಿ) ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ
‘ಮಾಂ ವಿಧತ್ತೇಽಭಿಧತ್ತೇ ಮಾಮ್’ (ಭಾ. ೧೧.೨೨.೪೩) ಇತಿ ಸ್ಮೃತೇಃ ॥ ೧೨ ॥

11. ನಾನು ನಿನ್ನವ, ನಿನ್ನ ಪಾದಗಳಿಗೆ ಶರಣಾಗತನಾಗಿರುವೆ, ಮನೋ-ವಾಕ್-
ಕಾಯಗಳಿಂದ ನಾನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರುವೆ. ನಿನ್ನ ಕರುಣೆಯಿಂದೇ ನಿನ್ನ
ಬಳಿ ಬರಲು ಎನಗಿರುವ ಉಪಾಯ.

12. ನಿನ್ನ ಆದೇಶರೂಪವಾದ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಹೇಳಿದಂತೆ ಯಜ್ಞಾದಿಗಳನ್ನು ನಿನ್ನ
ಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ ಮಾಡಿರುವೆ. ಆದರೂ ಮುಕ್ತಿಗಾಗಿ ನಾನು ಮಾಡಿದ ಸಾಧನೆ ಅತ್ಯಲ್ಪ. ನಿನ್ನ
ಕರುಣೆಯಿಲ್ಲದೇ ಭವ ನೀಗದು. 11-12

11. I am totally yours. I have surrendered myself to you completely. By thoughts, by words, and by actions I have committed unpardonable sins. My only hope is in your kindness, which makes me to run to you.

12. Whatever the small sacrifices I have made and the worship I have made rarely they are full of lapses. They are not at all in accordance with the injunctions of the scriptures. My acts of service are not enough to reach the path of my emancipation, to get a release from this sorrow-filled cycle of life and death. 11&12

ಭಕ್ತೈಕಲಭ್ಯಃ ಪುರುಷೋತ್ತಮೋ ಹಿ ಜಗತ್ಪ್ರಸೂತಿಸ್ಥಿತಿನಾಶಹೇತುಃ ।

ಅಕಿಂಚನಂ ನಾನ್ಯಗತಿಂ ಶರಣ್ಯಂ ಗೃಹಾಣ ಮಾಂ ಕ್ಲೇಶಿನಮಮ್ಬುಜಾಕ್ಷ

॥ ೧೩ ॥

ತರ್ಹಿ ಬಹುವಿತ್ತವ್ಯಯವತ್ವೇನಾಯಾಸಸಾಧ್ಯಯಜ್ಞಾದೇರಕಿಂಚನೆನ ಮಯಾ ಕರ್ತುಮಶಕ್ಯತಯಾ ತತ್ಸಾಧ್ಯಕರುಣಾ ದುಃಸಂಪಾದೇತ್ಯತಸ್ತಸ್ಯಾ ಅಕಿಂಚನಸಾಧಾರಣಮನ್ತರಂಗಸಾಧನಂ ಪ್ರಾರ್ಥಯತೇ- **ಭಕ್ತೈಕಲಭ್ಯ** ಇತಿ । ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಇತ್ಯತ್ರ 'ಪಂಚಮಿ ಭಯೇನ' (ಪಾ.ಸು. ೨.೧.೩೭) ಇತ್ಯತ್ರ ಯೋಗವಿಭಾಗಾತ್ಪಂಚಮೀಸಮಾಸೋ ಜ್ಞೇಯಃ । ನ ವಿಧೃತೇ ಅನ್ಯಾ ಗತೀರಸ್ಯ ಸ ತಥೋಕ್ತಃ । ಅಕಿಂಚನಶ್ಚಸಾವನನ್ಯಗತಿಶ್ಚ ತಥೋಕ್ತಸ್ತಮ್ ಇತ್ಯರ್ಥಃ । ಗೃಹಾಣ ಭಕ್ತತಯಾ ಸ್ವೀಕುರು । ಭಕ್ತಿಂ ದಿಶೇತಿ ಭಾವಃ । 'ಯಮೇವೈಷ ವೃಣುತೇ ತೇನ ಲಭ್ಯಃ' (ಕಠೋ.ಉ. ೨-೨, ಮುಣ್ಡಕ.೩.೨.೩) ಇತಿ ಶ್ರುತಃ ॥ ೧೩ ॥

13. ವಿಶ್ವದ ಹುಟ್ಟು-ರಕ್ಷಣೆ-ವಿನಾಶಗಳಿಗೆ ಕಾರಣನಾದ ಸರ್ವೋತ್ತಮ ಶ್ರೀಹರಿಯೇ, ನೀನು ಕೇವಲ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಒಲಿಯುವವನು. ಹೇ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷನೇ! ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ನೊಂದು ನಿನಗೆ ಶರಣಾಗತನಾಗಿರುವೆ. ಅಲ್ಲನಾದ ನನಗೆ ಬೇರಾರೂ ರಕ್ಷಕರಿಲ್ಲ. ನನ್ನನ್ನು ನಿನ್ನವನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸು.

13. You are always the cause of creation, sustenance, and destruction of this universe, being the supreme. You can be pleased with pure devotion only. Oh! Lotus-eyed Lord, I have been terribly let down and I am dejected in life. I surrender totally at your feet prostrating again and again. For the helpless one like me,

there is none in whom I can take refuge, and from whom I can seek protection. Accept me as your own.

धर्मार्थकाममोक्षेषु नेच्छा मम कदाचन ।

त्वत्पादपङ्कजस्याधो जीवितं मम दीयताम् ॥ १४ ॥

‘एकान्तानां न कस्यचित् अर्थे नारायणो देवः सर्वमन्यत् तदर्थकम्’ (गी. भा. ७.२९) इति गीताभाष्योदाहृतप्रमाणानुसारेण अधुना वेधाः स्वप्रार्थना-प्रकारमाह - धर्मार्थेति । ममेति शेषे षष्ठी ॥ १४ ॥

14. धर्म-अर्थ-काम-मोक्षेणूनू ना बडेनु. निन् पादकमलगां उराधनैय बढुकु ननगिरली.

14. I do not beg from you for righteousness, riches, desire of liberation. Let my life totally be dedicated to your service.

कामये तावकत्वेन परिचर्यासु वर्तनम् ।

नित्यं किङ्करभावेन परिगृह्णीष्व मां विभो ॥ १५ ॥

त्वत्पादपङ्कजस्याधो इत्येतद्विवृणोति - कामय इति । १५ ।

लोकं वैकुण्ठनामानं दिव्यं षड्गुणसंयुतम् ।

अवैष्णवानामप्राप्यं गुणत्रयविवर्जितम् ॥ १६ ॥

‘तस्याभिध्यानात् योजनात् तत्त्वभावात् भूयंश्चान्ते विश्वमायानिवृत्तिः’ (श्वेता. उ. १.१०, ना. प. ९.९) इति श्रुतेः भगवति मनो युञ्जन्नादौ तल्लोके वैकुण्ठे मनोयोगमाह - लोकम् इति ॥ षड्गुणेन भगवता सम्युतं युक्तम् । अवैष्णवानामिति कृत्यानां कर्तरि वा (पा.सू.२.३.७१) इति षष्ठी । अवैष्णवैर्विष्णुभक्तिविवर्जितैरप्राप्यम् इत्यर्थः । गुणत्रयविवर्जितः सत्त्वादिगुणत्रयरहितः । ‘श्रीरेव लोकरूपेण विष्णोस्तिष्ठति सर्वदा । अतो हि वैष्णवा लोकाः नित्यास्ते चेतना अपि’ (गी. ता. १८.६२) इति गीता-तात्पर्योदाहृतवचनेन तस्य लक्ष्म्यात्मकत्वावगमात् इति भावः ॥ १६ ॥

15. ನಿನ್ನ ಸೇವಕ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಒಬ್ಬನನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸು. ನಾನು ನಿನ್ನ ಸೇವೆಗೆ ಸದಾ ಸಿದ್ಧನಿರುವೆ.

16. ಸಿರಿದೇವಿಯೇ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತರಿಗೆ ಮುದ ನೀಡಲು ವೈಕುಂಠವಾಗಿ ಮೈದಳಿದಿದ್ದಾಳೆ. ವೈಕುಂಠವು ಪರಮಾತ್ಮನಂತಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸತ್ತ್ವ-ರಜಸ್- ತಮೋಗುಣಗಳ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲ (ಅಪ್ರಾಕೃತವಾಗಿದೆ). ಇದು ವೈಷ್ಣವರಲ್ಲದವರಿಗೆ ದೊರಕದು.

15. Oh Lord ! Be kind enough to include me in your long list of servants. I am ever ready to serve you.

16. Mother Lakshmi embodiment of all riches has transformed herself as Vaikunta, to give the happiness and Joy to the devotees of Vishnu. Vaikunta can never be reached by souls other than the devotees of Vishnu. Vaikunta is like the Lord Vishnu, Where the trace of Satwa, Rajas and Tamas of the universe can never reach, as they have no role to play there.

ನಿತ್ಯಸಿದ್ಧೈಃ ಸಮಾಕೀರ್ಣ ತ್ವನ್ಮಯೈಃ ಪಾಶ್ಚಕಾಲಿಕೈಃ ।

ಸಭಾಪ್ರಾಸಾದಸಂಯುಕ್ತಂ ವನೈಶ್ಚೋಪವನೈಃ ಶುಭೈಃ ॥ ೧೭ ॥

ಅತ ಏವ ನಿತ್ಯಸಿದ್ಧೈಃ ಉತ್ಪತ್ತಿತ ಏವಾಧಿಗತಪರತತ್ವೈಃ ಅಣಿಮಾದಿಸಿದ್ಧಿಮದ್ಭಿರ್ವಾ ದೇವವಿಶೇಷೈರ್ವಾ ನಿತ್ಯಂ ಸಮಾಕೀರ್ಣಂ ಯುಕ್ತಮ್ । ^೧ಕೀದೃಶೈಃ ಸಿದ್ಧೈಃ ಪಾಶ್ಚಕಾಲಿಕೈಃ ಪ್ರಾತಃ- ಸಂಜ್ಞವಮಧ್ಯಾಹ್ನಾಪರಾಹ್ನಸಾಯಾಹ್ನಭೇದೇನ ಪಂಚಸು ಕಾಲೇಷು ಭವೈಃ ^೨ಕಾಲಾಢ್ಯು (೪.೩.೧೧) ತ್ವನ್ಮಯೈಃ ತ್ವತ್ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವಿಧಿಃ । ‘ಮಯಂ ಪ್ರಧಾನಮುದ್ವಿಷ್ಟಂ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯಂ ಯೈಹರೀರ್ಮತಮ್ । ಭಗವನ್ ಮಯಾಸ್ತೇ ವಿಜ್ಞೇಯಾಸ್ತೇ ಮುಚ್ಯಂತೇ ನ ಚಾಪರೈಃ’ (ಗೀ.ತಾ. ೪.೧೧) ಇತಿ ಗೀತಾ- ತಾತ್ಪರ್ಯೋದಾಹೃತವಚನಾತ್ ಅಯಮೇವಾರ್ಥಃ ॥ ೧೭ ॥

17. ಅಣಿಮಾದಿ ಸಿದ್ಧಿಗಳುಳ್ಳ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ವೈಕುಂಠವು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದೆ. ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆಯರಿತ ಸಿದ್ಧ ಸುಜನರು ಅಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ವಿಶಾಲವಾದ ಸಭಾಭವನ-ಉಪ್ಪರಿಗೆಗಳಿಂದ ವನ-ಉಪವನಗಳಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ.

17. Vaikunta dazzles with all brightness of the achievements with Anima (The Smallest) Mahima (the biggest) etc acquired by

the deities. These are the souls who know your auspicious attributes realatively in accordance with their merits. Vaikunta is full of spacious mansions, sky kissing towers, beautiful gardens and ever green parks.

ವಾಪೀಕूपतटाकैश्च वृक्षखण्डैः सुमण्डितम् ।

अप्राकृतसुरैर्वन्द्यमयुतार्कसमप्रभम् ॥ १८ ॥

ಮण्डಿತಂ ಲೋಕಂ ಕದಾ ದ್ರಕ್ಷ್ಯಾಮೀತ್ಯುತ್ತರೇಣಾನ್ವಯಃ । ಪ್ರಕೃತೇಜಙ್ಗಪ್ರಕೃತೇರ್ವಿಕಾರಾಃ
ಪ್ರಾಕೃತಾಃ । ನ ವಿद्यಂತೇ ಪ್ರಾಕೃತಾ ದೇಹಾದಯೋ ಯಸ್ಮಿನ್ ಯಸ್ಯ ವಾ ತಥೋಕ್ತಮ್ । ಸುರೈರ್ವಂದ್ಯಂ
ಸ್ತುತ್ಯಂ ನಮ್ಯಂ ಚ । ಅಯುತೇತ್ಯುಪಲಕ್ಷಣಮ್ । 'ಸೂರ್ಯಕೋಟಿಪ್ರತೀಕಾಶಮ್' ಇತ್ಯಾದೇಃ ॥ ೧೮ ॥

18. ವಾಪೀ (ಇಳಿದು ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವ ಜಲಾಶಯ) ಕೂಪ (ರಾಟೆಯಿಂದ ನೀರು ಸೇರುವ ಜಲಾಶಯ) ತಟಾಕ (ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹತ್ತಾರು ಮಂದಿ ಇಳಿದು ಸ್ನಾನಮಾಡುವ ಜಲಾಶಯ) ಮತ್ತು ಸುಂದರವಾದ ಮರಗಳಿಂದ ವೈಕುಂಠವು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದೆ. ಮುಕ್ತರಾದ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಪೂಜಿತವಾದುದು. ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಸೂರ್ಯರ ಪ್ರಭೆಯಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸುವಂತಹುದು.

18. There are crystal-clear ponds where one can get in and have a bath. There are wells from which water can be dragged easily and there are big lakes where many, tens of people can bathe at a time. It is glorified with green lustrous healthy huge trees. It is worshipped by many liberated deities and souls. It dazzles with brightness as if by tens of thousands of suns at a time.

प्रकृष्टसत्त्वराशिं त्वां कदा द्रक्ष्यामि चक्षुषा ।

क्रीडन्तं रमया सार्धं लीलाभूमिषु केशवम् ॥ १९ ॥

ಪ್ರಕೃಷ್ಟಾನಾಂ ಸತ್ತ್ವಾನಾಂ ಪ್ರಾಣಿನಾಂ ರಾಶಿರ्यಸ್ಯ ಸ ತಥೋಕ್ತಸ್ತಮ್ । 'ಮುಖಾದಿನ್ದ್ರಾಕ್ಷಾಗ್ನಿಶ್ಚ
ಪ್ರಾಣಾದ್ವಾಯುರಜಾಯತ' (ಋ.೧೦.೧೦.೧೩, ಚಿತ್ಯುಪ.೧೨.೬) ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ ।

'ಮೂರ್ಧೇವ ಸುತೇಜಾಶ್ವಚಕ್ಷುರ್ವಿಶ್ವರೂಪಃ ಪ್ರಾಣಃ ಪೃಥಗ್ವತ್ಸರ್ಮ' ಇತಿ ಶ್ರುತೇಶ್ಚ ತ್ವಾಂ ಕದಾ
ದ್ರಕ್ಷ್ಯಾಮೀತ್ಯರ್ಥಃ । ಅಥವಾ ವಿಕುಂಠಾಯಾ ಅಪತ್ಯತಯಾ ವೈಕುಂಠನಾಮಾನಂ ಸಭಾಪ್ರಾಸಾದಾದಿ-
ಭಿಷ್ಟನ್ರಾಮಕಭಗವದ್ವಿಶೇಷೈರ್ವಾ ತತ್ತದಭಿಮಾನಿದೇವವಿಶೇಷೈರ್ವಾ ಮಣ್ಡಿತಂ ವೈಕುಂಠನಾಮಾನಂ

ಲोकं स्वरूपं कदा चक्षुषा द्रक्ष्यामीति लोकं वैकुण्ठनामानमित्यादेरर्थो ज्ञेयः ।
 'आत्मानमेव लोकमुपासीत' इत्यत्र लोकशब्दस्य स्वरूपपरतया ऐतरेयभाष्ये
 व्याख्यानात् । शिष्टं प्राग्वत् । 'पर्वताः सिकताश्चैव नद्यः कूपाः सरांसि च ।
 हविः कपालकूपाद्या देवता एव सर्वशः । तत्तन्नामैव नामैषाम् ।
 भिन्नानामभिमानतः । नामानि तान्यपि हरेः स हि सर्वगुणाधिकः' (बृ.भा.
 अ-३, ब्रा-१, मं-१) इति बृहद्वाण्योक्तेः सभादयो भगवद्रूपविशेषदेवताश्च
 ज्ञेयाः । 'स्वमूर्तिगणमध्यगः' इत्यादेः ॥ १९ ॥

19. ಉತ್ಕೃಷ್ಟರಾದ ದೇವತೆಗಳ ಆವಾಸಭೂಮಿಯಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯೇ ರಮೆಯೊಡನೆ
 ವಿಹರಿಸುವ ನಿನ್ನ ನ್ನು ಯಾವಾಗ ನಾನು ನೋಡುವೆನೋ?

19. Oh ! Lord you are the abode of all deities . Oh ! when
 can I see you sporting with your consort Rama (Laksmi)

मेघश्यामं विशालाक्षं कदा द्रक्ष्यामि चक्षुषा ।

उन्नसं चारुदशनं बिम्बोष्ठं १शोभनाननम् ॥ २० ॥

विशालवक्षसं श्रीशं कम्बुग्रीवं जगद्गुरुम् ।

आजानुबाहुपरिघमुन्नतांसं मधुद्विषम् ॥ २१ ॥

तनूदरं निम्ननाभिमापीनजघनं हरिम् ।

करभोरुं श्रियः कान्तं कदा द्रक्ष्यामि चक्षुषा ॥ २२ ॥

शङ्खचक्रगदापद्मैरङ्कितं पादपङ्कजम् ।

शरच्चन्द्रशताक्रान्तनखराजिविराजितम् ॥ २३ ॥

उन्नसम् उत्ಕೃಷ್ಟಾ ನಾಸಿಕಾ ಯಸ್ಯ ಸ ತಥೋಕ್ತಃ ತಮ್ । ಉಪಸರ್ಗಾಞ್ಚಿ ಇತಿ ಸಮಾಸಾಂತೋ
 ಅಚ್ । ನಾಸಿಕಾಶಬ್ದಸ್ಯ ನಸಾದೇಶಶ್ಚ ॥ ೨೦-೨೩ ॥

20. ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣದ ಮೋಡದಂತೆ ನೀಲವರ್ಣನು, ವಿಶಾಲವಾದ ಕಂಗಳುಳ್ಳವನು,

೧. 'ಚ ಶುಭಾನನಮ್' ಖ.

ಉದ್ವೇಗಯ (ಎದ್ದುಕಾಣುವ) ಮೂಗು ಸುಂದರ ದಂತಪಂಕ್ತಿ, ತುಟಿ, ಆಕರ್ಷಿಸುವ ಮುಖ ದಿಂದ ಪರಿಶೋಭಿಸುವ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಯಾವಾಗ ಕಾಣುವೆನು?

21. ವಿಶಾಲವಾದ ಎದೆ ಶಂಖದಂತೆ ಹೊಳೆಯುವ ಕುತ್ತಿಗೆ ಉದ್ದವೂ ದಷ್ಟಪುಷ್ಟಗಳೂ ಆದ ಬಾಹುಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುವ ವಿಶ್ವಕ್ಕೆ ಜ್ಞಾನಪ್ರದನೂ ದುಷ್ಟಸಂಹಾರಿಯೂ ಆದ ಸಿರಿಯರಸನನ್ನು ಯಾವಾಗ ನೋಡುವೆನು ?

22. ತೆಳುವಾದ ಹೊಟ್ಟೆ ಆಳವಾದಹೊಕ್ಕಳು, ಸುತ್ತಲೂ ಪುಷ್ಟವಾದ ನಡು, ಆನೆಯ ಸೊಂಡಿಲಂತೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ದಪ್ಪನೆಯಾದ ತೊಡೆಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುವ ಸಿರಿಯರಸ ಏ ಹರಿಯನ್ನು ಯಾವಾಗ ನೋಡುವೆನು?

23. ಶಂಖ-ಚಕ್ರ-ಗದಾ-ಪದ್ಮಗಳಿಂದ ವಿಭೂಷಿತವಾದ ಪಾದಕಮಲಗಳು ಮತ್ತು ಕೂರುಗುರುಗಳ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಶರತ್ಕಾಲದ ಪೂರ್ಣಚಂದಿರನ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸಿದ (ಮೀರಿಸಿದ) ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಯಾವಾಗ ಕಾಣುವೆ ?

20. The Lord is beautifully bluish dark in colour, having large and attractive eyes with sharp nose well-pronounced, pearl-like teeth, coral lips. I am eagerly waiting to see the Lord.

21 With broad chest, the neck resembling counc, sturdy long arms, robust shoulders. Oh, when can see the Lord, the bestower of perfect knowledge and the destroyer of the wicked and the cruel.

22. Attractive, slim. flat stomach, deep navel, robust waist, round thighs resembling the trunk of an elephant, how soon can I see the Lord of Lakshmi ?

23. How soon can I have a glimpse of Lord Sri Hari, holding his glorious Shanka, Chakra, Gada and Padma. His sparkling sharp nails excels the brightness of tens of thousands of full moons.

सुरासुरैर्वन्द्यमानमृषिभिर्वन्दितं सदा ।

मूर्धानं मामकं देव तावकं मण्डयिष्यति

॥ २४ ॥

सुरासुरैः इति ॥ 'हरेरनुव्रता यत्र सुरासुरार्चिताः' (अनु. व्या. ४.२.१८६२ उक्त भागवतवचनम्) इत्यनुव्याख्यानव्याख्यानावसरे 'असुरा अपि साधवः सन्ति' इति सुधोक्तेरसुरैर्वन्द्यमानत्वं युक्तम् । अत एव च 'येषां च विरोधः

ಶಾಶ್ವತಿಕಃ' ಇತ್ಯೇಕವದ್ವಾಭಾವಃ । ಮಾಧವ್ಯಾಖ್ಯಾನೇ ತು 'ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮಾಪಿ ಸುರಾಸುರಾನ್ ಗುಣೈಃ' ಇತ್ಯತ್ರ ಸುರಾಸುರವಿರೋಧಕಾರ್ಯೋಪಾಧಿಕತ್ವೇನಾಶಾಶ್ವತಿಕತ್ವಾತ್ 'ಯेषಾಂ ಚ ವಿರೋಧಃ ಶಾಶ್ವತಿಕಃ' ಇತಿ ನ ದ್ವಂದ್ವೈಕವದ್ವಾವ ಇತ್ಯಾಹುರित್ಯುಕ್ತಮ್ । 'ಪೇದಭದ್ರೇನ ।

ಯದ್ವಾ ಅಸುಭಿಃ ಸ್ವರೂಪೇಂದ್ರಿಯೈಶ್ಚಿನ್ಮಾತ್ರೈಃ ರಮಂತೇ ಸ್ವರೂಪಾನಂದಮನುಭವಂತೀತ್ಯಸುರಾಃ ತೇ ಚ ತೇ ಸುರಾಶ್ಚ ಸುರಾಸುರಾಃ ಕಡಾರಾದಿತ್ವಾತ್ ವಿಶೇಷಣಸ್ಯ ಪರಿನಿಪಾತಃ । ತೈರ್ವಂದ್ಯಮಾನಮ್ ಇತ್ಯರ್ಥಃ । ವ್ಯಾಖ್ಯಾತಂ ಚೈವಮ್ 'ಅಮರಾಸುರಸಿದ್ಧವಂದ್ಯಮ್' (ಮಹಾ. ೧.೧.೧) ಇತಿ ಭಾರತಾಽಪ್ಯಮ್ 'ಅಸುರೂಪಸುರೈಶ್ಚ ವಂದ್ಯಮ್' ಇತಿ ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾಭಾರತತಾತ್ಪರ್ಯನಿರ್ಣಯಿ ಭಗವತಾ ಭಾಷ್ಯಕೃತಾ । ತತ್ರಾಸುರಶಬ್ದವಾಚ್ಯಾನಾಮ್ ಇಂದ್ರಿಯಾಣಾಂ ಚಿನ್ಮಾತ್ರತ್ವಂ ವಕ್ತುಮಸುರೂಪೇತ್ಯುಕ್ತಿರ್ಜಯಾ । ಉದಾಹೃತಭಾಗವತಶ್ಲೋಕಾಽಕಾಽಯಾಂ ತು 'ಅಸನಾದಸುಸ್ತು ಹರಿಃ ತಸ್ಮಿನ್ ರಮಂತ ಇತ್ಯಸುರಾಃ । ಅಸುರತ್ವಗುಣೋಪೇತೈಃ ಸುರೈರ್ವಿರಿತಾಃ । 'ಮಹದೇವಾನಾಮ- ಸುರತ್ವಮೇಕಮ್' ಇತಿ ಶ್ರುತೇರಿತಿ ವಿವೃತಮ್ । ದೇವಾನಾಂ ಯದಸುರತ್ವಂ ತನ್ಮಹತ್ ಶ್ರೇಷ್ಠಂ ವಿಷ್ಣುನಿಷ್ಠತ್ವರೂಪಾರ್ಥಾಧಿಕತ್ವಾತ್ । ತಥಾ ಏಕಂ ದೈತ್ಯನಿಷ್ಠಾಸುರತ್ವಜಾತ್ಯಪೇಕ್ಷಯಾ ಭಿನ್ನಮ್ ಇತಿ ಶ್ರುತ್ಯರ್ಥೋ ಜ್ಞೇಯಃ । ತಾವಕಂ ಪಾದಪङ್ಕ್ಜಂ ಮಾಮಕಂ ಮೂರ್ಧಾನಂ ಮण्डಯಿಷ್ಯತಿ ಇತಿ ಯೋಜನಾ ॥ ೨೪ ॥

24. ದೇವತೆಗಳು ಹಾಗೂ ಸಾತ್ವಿಕರಾದ ಅಸುರರಿಂದ ಆರಾಧ್ಯವಾದ ನಿನ್ನ ಪಾದ ಕಮಲವು ನನ್ನ ಶಿರಸ್ಸನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಲಿ. (ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ನಿನ್ನ ಪಾದವನ ಪಾದಗಳಿರಿಸು)

24. Let the feet of the Lord be placed my head. Those feet have been worshipped with total devotion by the deities and Satwika souls of very high order.

ಕದಾ ಗಮ್ಭೀರಯಾ ವಾಚಾ ಶ್ರಿಯಾ ಯುಕ್ತೋ ಜಗತ್ಪತಿಃ ।

ಚಾಮರವ್ಯಗ್ರಹಸ್ತಂ ಮಾಮೇವಂ ಕುರ್ವಿತಿ ವಕ್ಷ್ಯತಿ

॥ ೨೫ ॥

ಚಾಮರೇಣ ವ್ಯಗ್ರಹಸ್ತಂ ಚञ್ಚಲಹಸ್ತಮ್ ॥ ೨೫ ॥

25. ವಿಶ್ವದೊಡೆಯನೂ ಸಿರಿಯರಸನೂ ಆದ ನಾರಾಯಣನು ಅವನಿಗೆ ಚಾಮರ
೧. ಪದ್ಯಭೇದೇನ. ಮುದ್ರಿತಪುಸ್ತಕೇ

ಗಳನ್ನು ಬೀಸುತ್ತಿರುವ ನನಗೆ ಗಂಭೀರವಾದ ತನ್ನ ವಾಣಿಯಿಂದ ಯಾವಾಗ 'ಇದನ್ನು ಮಾಡು' ಎಂದು ಆದೇಶಿಸುವನೋ ?

25. When does that Lord of Lakshmi who always fans Sri Hari with Chamara, instructs me saying 'Do this'.

कदाहं राजराजेन गणनाथेन चोदितः ।

चरेयं भगवत्पादपरिचर्यासुवर्तनम्^१

॥ २६ ॥

ರಾಜರಾಜೇನ ಕುಬೇರೇಣ ಗಣನಾಥೇನ ಗಜಾನನೇನ ಚ ಆಜ್ಞಾಧಾರಿಣಾ ಉದಿತಃ ಕದಾಚರೇಯಮ್ ಇತಿ ಪ್ರಾರ್ಥನಿ ಲಿಙ್ । 'ರಾಜರಾಜೋ ಧನಾಧಿಪಃ' ಇತ್ಯಮರಃ । ಯದ್ವಾ ರಾಜ್ಞಾಂ ರಾಜಾ ರಾಜರಾಜಃ 'ರಾಜಾಹಃ ಸಖಿಭ್ಯಷ್ಟಚ್' (ಪಾ.ಸೂ. ೪.೪.೯೧) ಇತಿ ಟಛ್ । ಗಣನಾಥೇನ ಇಂದ್ರಿಯಗಣ-ಪತಿನಾ ಶ್ರೀಹರಿಣಾ 'ನಿಷುಸೀದ ಗಣಪತೇ ಗಣೇಷು' (ಋ.೧೦.೧೧೨.೯) ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಚೋದಿತಃ ಪ್ರೇರಿತ ಇತಿ ತೃತೀಯಾಂತಯೋಃ ಸಾಮಾನಾಧಿಕರ್ಷಣೇನ ಯೋಜನಾ ॥೨೬॥

26. ಗಣಪತಿಯ ಹಾಗೂ ಕುಬೇರ ಮೊದಲಾದ ಇಂದ್ರಿಯಾಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಗಳ ಪ್ರೇರಕನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪ್ರೇರಣೆಯಂತೆ ನಿನ್ನ ಪಾದಸೇವೆಯನ್ನು ನಾನು ಯಾವಾಗ ನೆರವೇರಿಸುವೆನೋ ?

26. when and how soon can I get chance of serving his feet. He motivates Ganapathi and Kubera who are the controlling deities of sensory organs. I eagerly wait to serve the Lord.

शान्ताय सुविशुद्धाय तेजसे परमात्मने ।

नमः सर्वगुणातीतषड्गुणायादिवेधसे

॥ २७ ॥

^१(ಭಗವತೇ ऐश्वर्यादिमते विष्णोः सर्वव्यापित्वात् विष्णुः विष्णुर्व्याप्तौ इति धातोः विषेः किञ्च इति सूत्रेण स्थोणुः इति पूर्वसूत्रानुवृत्ते णु प्रत्यये ।)

१. ನೋದಿತಃ ಖ.

೨. 'ಪರಿಚರ್ಯಾನುವೃತ್ತಿಷು' ಖ.

೩. ಇತ್ಯನನ್ವಿತಾನಿ ವಚನಾನಿ ಮುದ್ರಿತಪುಸ್ತಕೇ ದೃಶ್ಯಂತೇ

‘ಶಾಂತಾಯ ಶಸ್ಯ ಮೌಕ್ತಸುಖಸ್ಯ ಸ್ವಜ್ಞಾನಾತ್ ಪ್ರಾಕ್ ಅಂತೋ ಬಂಧೋ ಯಸ್ಮಾದಿತಿ ವಾ । ಶರ್ವಃ ‘ಶಂರೋಧನಾತ್ ಹರಿಃ.’ (ಅನು.ವ್ಯಾ.೧.೩.೩) ಇತಿ ವಚನಾತ್ । ಶಸ್ಯ ದೈತ್ಯಸುಖಸ್ಯ ಅಂತೋ ನಾಶೋ ಯಸ್ಮಾತ್ ಇತಿ ವಾ । ಸುಖಾವಧಿಃ ಇತಿ ವಾ ಶಾಂತಃ ತಸ್ಮೈ । ತೇಜಸೇ ಪ್ರಕಾಶರೂಪಾಯ । ತಸ್ಯ ವಿಶೇಷಣಂ ಸುವಿಶುದ್ಧಾಯ ಇತಿ । ಶುದ್ಧತ್ವಂ ಚ ಸಾಂತತ್ವಂ ಸಾತಿಶಯತ್ವರಾಹಿತ್ಯಮ್ । ಚಿಂತಾಸಂತಾಪಾದ್ಯಸಂಭಿನ್ನತ್ವಜ್ಞಾಪನಾಯ ‘ಸು’, ‘ವಿ’ ಇತ್ಯುಪಸರ್ಗದ್ವಯಮ್ ।

ಯದ್ವಾ ಸೂತೇಃ ಜಗದ್ಗು(ತ್ಪಾ)ದನಾತ್ ಸುಃ ಸೂತೇರ್ಙ್ಕುಃ । ವ್ಯಾಪ್ತತ್ವಾದ್ ವಿಃ । ...ರೀತಿ ಶ್ರುತೇಃ । ಪಾವನತ್ವಾತ್ ಶುದ್ಧಃ । ‘ಪಾವನತ್ವಾತ್ ಸದಾ ಶುದ್ಧಮ್’ ಇತಿ ಶಾಕಾಸ್ಯಭಾಷ್ಯೋಕ್ತೇಃ । ಸುಶ್ವಾಸೌ ವಿಶ್ವಾಸೌ ಶುದ್ಧಶ್ಚ ತಥೋಕ್ತಸ್ತಸ್ಮೈ ಹೇ ‘ಸರ್ವಂ ಪೂರ್ಣಂ ಸರ್ವಂ ಪೂರ್ಣಮ್ ಇಹೋಚ್ಯತೇ’ ಇತ್ಯಾದೇಃ ಸ್ವಾಧೀನಸರ್ವಪ್ರಪಂಚೋ ವಾ ತದಾಹ ಸೂತ್ರೇ ‘ತದಧೀನತ್ವಾತ್ತದರ್ಥವತ್’ (ಬ್ರ.ಸೂ. ೧.೪.೩) ಇತಿ । ‘ಸರ್ವಂ ಸಮಾಪ್ನೋಷಿ ತತೋಽಸಿ ಸರ್ವಃ’ ಇತ್ಯಾದೇರ್ನಾಭೇದೋ ಜ್ಞೇಯಃ । ಗುಣಾತಿತಂ ನಿಯಮಂ ಸತ್ತ್ವಾದಿಗುಣತ್ರಯವಿಧುರ ‘ಕೇವಲೋ ನಿರ್ಗುಣಶ್ಚ’ (ಶ್ವೇತಾ. ಉ. ೬.೧೧) ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ । ಆದಿಃ ಜಗತ್ಕಾರಣಂ ಸಚಾಸೌ ವೇಧಾ ಧಾರಣಪೋಷಣಕರ್ತಾ ಚ ತಥೋಕ್ತ-ಸ್ತಸ್ಮೈ । ‘ವಿಶೇಷಣಂ ಧಾರಣಪೋಷಣಕರ್ತಾ ಹಿ ವೇಧಾಃ’ ಇತಿ ಏತರೇಯಭಾಷ್ಯೋಕ್ತೇಃ । ‘ಧಾತಾವಿಧಾತಾ ಪರಮೋ ನ ಸಂದೃಕ್’ (ಗೀ.ಭಾ. ೮.೯) ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ । ಆದೌ ವೇಧಾಶ್ಚತುರ್ಮುಖೋ ಯಸ್ಮಾತ್ ಇತಿ ವಾ ತಸ್ಮೈ । ‘ಬ್ರಹ್ಮಾ ವಿಷ್ಣೋಃ ಸುತೋಽಗ್ರಜಃ’ (ಆಥರ್ವ. ಉ.) ಇತಿ ಅಥರ್ವಣಭಾಷ್ಯೋಕ್ತೇಃ ॥ ೨೭ ॥

27. ದುರ್ಜನರಿಗೆ ಸುಖ ನೀಡದ, ಪರಿಶುದ್ಧನೂ ತೇಜೋಮಯನೂ ಪ್ರಾಕೃತ ಗುಣವಿದೂರನೂ ಅನಂತಪ್ರಾಕೃತಗುಣನೂ ನಾಲ್ಕೂಗನ ಜನಕನೂ ಆದ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ನಮನಗಳು.

27. To the Lord I prostrate in all devotion and humility. The Lord does not give any happiness to the vice and wicked. The Lord is perfectly pure, far from any blemish, ever brightest, far

೧. ‘ಶಾಂತಾಯ ಶಮೋಕ್ತ.....ಸ್ವಜ್ಞಾನಾತ್ ಪ್ರಾಕ್ ಅಂತೋ ಬಂಧೋ ಯಸ್ಮಾದಿತಿ ವಾ ।’ ಇತಿ ಮುದ್ರಿತಪುಸ್ತಕೇ ದೃಶ್ಯತೇ ।

from the worldly nature. He is the embodiment of infinite unique unworldly nature and he is the father of Brahma.

सत्यज्ञानानन्तगुणब्रह्मणे चतुरात्मने ।

नमो भगवते विष्णो वासुदेवामितद्युते

॥ २८ ॥

सत्यं नित्यं ज्ञानं यस्य तत्सम्बुद्धिः । यद्यपि ^१षड्गुणाय इत्यनेन ज्ञानमप्युदितम् । तथापि ज्ञानोपलक्षितानां सर्वेषां नित्यत्वबोधनाय पुनः सत्यज्ञानेति सम्बोधनम् । 'सदातनं सत्यम् इति नित्यमेवोच्यते बुधैः' इत्यनुव्याख्यानोक्तेः सदाशब्दादव्ययात्त्यबिति त्यप्रत्यये 'सर्वस्य सोऽन्यतरस्यां दि' इत्यत्र (५.३.६) योगविभागात् सदाशब्दस्य सभावः । सदाशब्दाद्भवार्थे 'तद्धिताः' (पा. ४.१.७६) इति घ प्रत्यये वा दकारस्य तकारः । सत्यं यथार्थं ज्ञानं यस्य इति वा । षड्गुणाय इत्युक्त्या प्राप्तान्तवन्त एव गुणा इति भ्रान्तिं निराह - अनन्त इति ॥ अनन्तैर्गुणैः पूर्णाय नम इत्यर्थः । भगवते ऐश्वर्यादिमते । विष्णोः सर्वव्यापित्वात् विष्णुः । 'विष्लृ व्याप्तौ' इति धातोः 'विषेः किञ्च' इति सूत्रेण स्थाणुरिति पूर्वसूत्रात् अनुवृत्ते णु प्रत्यये तस्य कित्वाद्गुणाभावः । यद्वा गत्यर्थाद् 'वी' धातोः करणे क्स्नु ^२प्रत्यये पृषोदरादित्वेन (पा. ६.३.१०९) धातो ह्रस्वत्वे कित्वाद्गुणाभावे आदेशप्रत्यययोः (पा. ८.३.५९) इति सस्य षत्वे 'रषाभ्यां' (पा. ८-४-१) इति णत्वे च रूपम् । सर्वप्रवेशित्वात् विष्णो । 'विश प्रवेशने' इत्यत उणादयो बहुलम् (पा.सू.३.३.१) इति क्नु प्रत्यये पृषोदरादित्वेन (पा.सू.६.३.१०९) शस्य षत्वे नस्य णत्वे च रूपं कान्त्यर्थाद्विधातोः शुः । शिष्टं प्राग्वत् । अधिककान्ति-मत्वाद्वा विष्णुः । इच्छार्थात् वशधातोर्बाहुलके नु प्रत्यये निर्वचनत्वादुपधा-कारस्येकारे शस्य षत्वे च रूपम् । त्रिविक्रमरूपेण पादविक्षेपात् वा विष्णुः । गत्यर्थाद् वयतेः कर्तरि क्स्नुः । शिष्टं प्राग्वत् तत्सम्बुद्धिः । तदुक्तम् । 'गतिश्च सर्वभूतानां प्रजानां चापि भारत । व्यासे मे रोदसी पार्थ कान्तिश्चाभ्यधिका

ಮಮ । ಅಧಿಭೂತನಿವಿಷ್ಟಶ್ಚ ತದಿच्छುಶ್ವಾಪಿ ಭಾರತ । ಕ್ರಮಣಾಕ್ಷಾಪ್ಯಹಂ ಪಾರ್ಥ
ವಿಷ್ಣುರೀತ್ಯಭಿಸಂಜ್ಞಿತಃ' ಇತಿ ।

ವಾಸುಢೇವ ವಾಸನಾಢ್ವಾ । ಗತೃರ್ಥಾಢ್ವಾತೇರ್ವಿಚ್ ಸೂತೇರ್ಢ್ವುಃ । ಕ್ರೀಡಾಢ್ವಿಕರ್ತೃತ್ವಾತ್
ಸ್ತುತ್ಯಾಢ್ವಿಕರ್ಮತ್ವಾಢ್ವಾ ಢೇವಃ ಕ್ರೀಡಾಢ್ವರ್ಥದ್ವೀವ್ಯತೇರಿಗುಪಧಲಕ್ಷಣಸ್ಯ ಕಸ್ಯ ಬಾಧಕಃ
ಪಚಾಢ್ವಚ್ ಸ್ತುತ್ಯರ್ಥಾಢ್ವದ್ವಿತ್ಯರ್ಥಾಢ್ವಃ । ಕರ್ಮಣಿ ಘಞ್ । ತದುತ್ತಂ ಹ 'ಢ್ವೋತನಾಢ್ವದ್ವಿಜಯಾತ್ ಕಾನ್ತ್ಯಾ
ಸ್ತುತ್ಯಾ ವ್ಯವಹತೇರಪಿ । ಗತ್ಯಾ ರತ್ಯಾ ಚ ಢೇವಾಖ್ಯಮ್' (೧.೧.೧೬.) ಇತಿ ಕ್ರಗ್ಭಾಷ್ಯೇ ।
ವಾಶ್ವಾಸೌ ಸುಶ್ವಾಸೌ ಢೇವಶ್ಚ ವಾಸುಢೇವಃ । ಅಥವಾ ಬಲರೂಪತ್ವಾಢ್ವ ವಃ । ಅಸುರೂಪತ್ವಾತ್
ಪ್ರಾಣರೂಪತ್ವಾತ್ ಅಸುಃ । ಢಾತೃತ್ವಾತ್ ಢೇ । ಢದತೇರೇಕಾರಃ ಕೃನ್ಮೇಜನ್ತ (ಪಾ.೧.೧.೩೯)
ಇತ್ಯವ್ಯಯತ್ವಮ್ । ಸರ್ವತ್ರ ವರ್ತನಾಢ್ವ ವಃ 'ವೃತು ವರ್ತನ' ಇತ್ಯತೌ ಙಃ । ವಶ್ವಾಸಾವಸುಶ್ವಾಸೌ
ಢೇವಾಸೌ ವಶ್ಚ ವಾಸುಢೇವ ಇತಿ ಕರ್ಮನಿರ್ಣಯತೌಕೌಕ್ತದಿಶಾರ್ಥೌ ಜ್ಞೇಯಃ । ತತ್ಸಮ್ಬುಢ್ಧಿಃ ।
ತಥಾ ಚ ನಾರಾಯಣಶ್ರುತಿಃ 'ವಾಸನಾತ್ ಸೂತಃ ಢೇವನಾಢ್ವ ವಾಸುಢೇವೌ ವಾಸಾಢ್ವ ಶ್ರುತೇಶ್ಚಾಢ್ವನಾತ್
ಕ್ರೀಡಯಾ ವಾ । ಬಲಾಢ್ವದಸುತ್ವಾವೃತೌ ವರ್ತನಾತ್ ಚ ತಂ ವಾಸುಢೇವಂ ಪ್ರವಢ್ವಂತಿ ವೇಢ್ವಾಃ ಇತಿ । ಁವಂ
ನಿರುಕ್ತೃಯನ್ತರಾಣಿ ಢ್ರಷ್ಟವ್ಯಾನಿ ಗ್ರನ್ಥಗೌರವಭಯಾಢ್ವೇವೌಪರಮ್ಯತೇ ॥ ೨ೢ ॥

28. ಸತ್ಯವಾಢ್ವ ಙ್ಞಾನಾಢ್ವಿ ಅನಂತಗುಣಪೂರ್ಣನಾಢ್ವ ವಾಸುಢೇವ-ಸಂಕರ್ಷಣ-
ಪ್ರಢ್ಯುಮ್ನ-ಅನಿರುಢ್ವ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ವ್ಯೂಹರೂಪಢ್ವರಿಸಿಢ್ವ ಅಮಿತ ವಿಕ್ರಮನಾಢ್ವ,
ವ್ಯಾಪ್ತನಾಢ್ವ ಓ ವಿಷ್ಣುವೇ ನಿನಗೆ ನಮನಗಳು.

28. Oh, all pervading Krishna the embodiment of real knowledge
and infinite virtues, showing his four forms - Sankarshana,
Pradyumna, Anirudha and Vasudeva, is an ever winner. To him
I prostrate with all humility and devotion again and again.

ಚತುಃ ಪಶ್ಚನವವ್ಯೂಹಢ್ವದಶಢ್ವಾಢ್ವಶಮೂರ್ದೇ ।

ನಮೌಙ್ವನನ್ತಾಯ ವಿಶ್ವಾಯ ವಿಶ್ವಾತೀತಾಯ ಚಕ್ರಿಣೇ ॥ ೨೯ ॥

ಚತ್ವಾರಶ್ಚ ಪಶ್ಚ ಚ ನವ ಚ ತೈಃ ಸ್ವಮೂರ್ದಿಭಿರ್ವ್ಯೂಹೌ ಯಸ್ಯ ಸ ತಥೌಕ್ತಸ್ತತ್ಸಮ್ಬುಢ್ಧಿಃ ।
ಅನಿರುಢ್ವಾಢ್ವಯಶ್ಚತ್ವಾರಃ । ಕೃಢ್ವೋಲ್ಕಾಢ್ವಯಃ ಪಶ್ಚ । 'ನಾರಾಯಣಃ ಪರಂ ಬ್ರಹ್ಮ ವಾಸುಢೇವಾಢ್ವಿ-
ಕಾಸ್ತಥಾ । ನರಸಿಂಹವರಾಹೌ ಚ ಪರಜ್ಯೌತಿರ್ನಿವ' ಇತ್ಯೇಕಾಢ್ವಶಭಾಗವತತಾತ್ಪರ್ಯೌಕ್ತಾ

ನಾರಾಯಣಾದಯೋ ನವ । ‘ವಿಮಲೋತ್ಕರ್ಷಣಿ ಜ್ಞಾನಾ ಕ್ರಿಯಾ ಯೋಗಾ ತಥೈವ ಚ । ಪ್ರಹ್ಲಿ ಸತ್ಯಾ ತಥೇಶಾನಾಽನುಗ್ರಹಾ ಚೇತಿ ಶಕ್ತಯಃ (ತನ್ತ್ರ.ಸಂ. ೧.೫೬,೫೭) ಇತಿ ತನ್ತ್ರಸಾರೋಕ್ತ-
ವಿಮಲಾದಯೋ ವಾ ನವ ಇತಿ ಜ್ಞೇಯಮ್ । ದಶ ದ್ವಾದಶ ಚ ಮೂರ್ತಯೋ ಯಸ್ಯ ಸ ತಥೋಕ್ತಸ್ತಸ್ಮೈ
ದಶ ಮತ್ಸ್ಯಾದಯಃ ದ್ವಾದಶ ಕೇಶವಾದಿದಾಮೋದರಾಂತಾ ಮೂರ್ತಯ ಇತಿ ಜ್ಞೇಯಮ್ । ಚತ್ವಾರೋ ವಾ
ಪಂಚ ವಾ ನವ ವಾ ಚತುಷ್ಪಂಚನವಾಃ । ಬಹುವ್ರೀಹೌ ಸಂಕ್ಷೇಪೇ ಡಜಬಹುಗುಣಾತ್ (ಪಾ.ಸೂ.
೫.೪.೭೩) ಇತಿ ಡಚ್ । ಏವಮ್ ಅಗ್ರೇಽಪಿ । ತೇ ವ್ಯುಹಾ ಯಸ್ಯ ತಥೋಕ್ತಾ ದಶ ದ್ವಾದಶಮೂರ್ತಯೋ
ಯಸ್ಯ ಸ ತಥೋಕ್ತಾನಿ ವಾ । ಅನಂತಾಯ ನಿಯಾಯ ಅಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಾಯ ವಾ । ವಿಶ್ವಾಯ ಜಗತಿ
ಪ್ರವಿಷ್ಟಾಯ ‘ವಿಶ ಪ್ರವೇಶನೇ’ ಇತ್ಯತ ಔಣಾದಿಕಃ ಕ್ಕನ್ । ‘ತತ್ಸೃಷ್ಟ್ವಾ ತದೇವಾನುಪ್ರಾವಿಶತ್’
(ತೈ.ಉ. ೨.೬) ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ । ವಿಶ್ವಾತೀತಾಯ ಜಗದ್ವಿಲಕ್ಷಣಾಯ । ವಿಪ್ರಸುತಾನಾನೇತುಂ
ಸಮಸ್ತಲೋಕಾನ್ ಅತೀತಾಯ ವಾ । ‘ದ್ವಿತೀಯಾ ಶ್ವಿತಾತೀತ’ (ಪಾ.ಸೂ. ೨.೧.೨೪) ಇತಿ
ದ್ವಿತೀಯಾಸಮಾಸಃ । ‘ಆಶಾಮುದೀರ್ಶಿಂ ಬೃಹತಾ ರಥೇನ ಕ್ಷಣೇನ ನೀತ್ವೈವ ಚ ಸಪ್ತವಾರ್ಧಿನ್ ।
ದದುಶ್ಚ ಮಾರ್ಗಂ ಗಿರಯೋಽಬ್ಧಯಸ್ತಥಾ ವಿದಾರ್ಯ ಚಕ್ರೇಣ ತಮೋಽನ್ಧಮಾಶಾಃ । ಘನೋದಕಂ
ಚಾಪ್ಯತಿತೀರ್ಯ ತತ್ರ ದದರ್ಶ ರಾಮಃ ಸ್ವಮನಂತವೀರ್ಯಃ’ ಇತಿ ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾಭಾರತತಾತ್ಪರ್ಯ-
ನಿರ್ಣಯೋಕ್ತೇಃ । ವಿಶ್ವಾಯ ವಿಶ್ವಾತೀತಾಯೇತ್ಯೇಕಂ ಪದಂ ವಾ । ‘ವಿಶ್ವೋ ವಾಯುಃ ಸಮುದಿಷ್ಟಃ
ಪೂರ್ಣತ್ವಾತ್ ಜೀವಸಂಕ್ಷತಃ’ ಇತಿ ಬೃಹದ್ರಾಷ್ಟೋಕ್ತೇಃ । ವಿಶ್ವೋ ವಾಯುಃ ತಸ್ಯಾಯೋ ಲಾಭೋ
ಬ್ರಹ್ಮಪದಂ ಯಸ್ಮಾತ್ಸ ವಿಶ್ವಾಯಃ ಸ ಚಾಸೌ ವಿಶ್ವಾತೀತೇತಿ ತಥೋಕ್ತಃ । ಚಕ್ರಿಣೇ ರಥಾಙ್ಗಿಣೇ
ಸಸೈನ್ಯಾಯ ವಾ ॥ ೨೯ ॥

29. ವಾಸುದೇವಾದಿ ಚತುರೂಪನು (ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಕಾರರೂಪಧಾರಿಯು) ಕೃದ್ಗೋಲ್ಕು-
ಮಹೋಲ್ಕು-ದ್ಯೂಲ್ಕು-ವೀರೋಲ್ಕು-ಸಹಸ್ರೋಲ್ಕು ಎಂಬ ಐದು ರೂಪಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದವನು,
ವಿಮಲಾ-ಉತ್ಕರ್ಷಣೀ -ಜ್ಞಾನಾ -ಕ್ರಿಯಾ- ಯೋಗಾ -ಪ್ರಜ್ಞೇ -ಸತ್ಯಾ- ಈಶಾನಾ-
ಅನುಗ್ರಹಾ ಎಂಬ ಒಂಬತ್ತು ಬಗೆಯ ರೂಪಗಳುಳ್ಳ, ಕೇಶವನಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ದಾಮೋದರ
ನವರೆಗೆ ಚಂತಿಸಬೇಕಾದ ಕೇಶವಾದಿ ದ್ವಾದಶ ರೂಪಗಳುಳ್ಳ, ವಿಶ್ವದೊಳಗೆ ವ್ಯಾಪ್ತನಾಗಿದ್ದರೂ
ಇದರಿಂದ ಭಿನ್ನನಾದ, ಪರಿಪೂರ್ಣನೂ ಚಕ್ರಧಾರಿಯೂ ಆದ ಅನಂತನಿಗೆ ಸಮನಗಳು.

29. Apart from showing his four forms, such as Vasudeva and others, he also shows his five forms, all at his Will, -Kruddholka, Maholka, Dyulka, Veerolka and Sahasrolka group. Again Lord,

you show the nine forms group of Vimala, Utkarshinee, Jnaana, Kriya, Yoga, Prahvee, Satya, Eeshaanaa and Anugrahaa.

For us to meditate, he shows twelve forms from Keshava to Damodara. Oh Lord ! though you pervade the universe fully yet you show different forms to different souls on different occasions. To you, the perfect one, I prostrate, prostrate and prostrate again and again.

नमस्ते पञ्चकालज्ञ पञ्चकालपरायण ।

पञ्चकालैकमनसां त्वमेव गतिरव्ययः

॥ ३० ॥

नम इति । हे पञ्चकालज्ञ प्रातःसङ्गवादिपञ्चकालज्ञ । पञ्चेति भिन्नं पदं वा । वासुदेवसङ्कर्षणप्रद्युम्नानिरुद्धनारायणभेदेन पञ्चरूप । हे कालज्ञ हे कालज्ञानिन् । ‘कालज्ञौ ज्ञानिकुक्कुटौ’ इत्यभिधानात् । अपञ्चेति च्छेदो वा । पञ्चानां महापातकानां वर्गः पञ्चः जातीयरोर्थे पञ्चन् शब्दात् डप्रत्ययः । ‘प्रपञ्चो यदि विद्येत’ (माण्डू.उ.) इत्यत्र पञ्चदशतौ वर्गौ वा इति । वाशब्देन पञ्चशब्दस्य निपातनात् इति सुधोक्तेः । नान्तो वा अयं शब्दः । न विद्यते पञ्च यस्य स तथोक्तः । ‘स कारयेत्पुण्यमथापि पापं न तावता दोषवानीशितापि’ इति श्रुतेः । जानातेर्घञर्थे कविधानम् इति वा । इगुपधज्ञाप्रीकिरः कः (पा. ३.१.१३५) इति वा कप्रत्यये ज्ञः ज्ञानम् । काले उचितकाले ज्ञः ज्ञानं यस्मात् स तथोक्तः तत्सम्बुद्धिः । ‘यदा यदा हि धर्मस्य ग्लानिर्भवति भारत’ (गी.४.७) इत्यादेः । पञ्चकाला हेमन्तशिशिरयोरैक्येन पञ्च ऋतवः । परायणमाश्रय उपासनाधिष्ठानं यस्य स तथोक्तः तत्सम्बुद्धिः । ‘ऋतुषु पञ्चविधसामोपासीत’ इति श्रुतेः । पञ्चस्वपि कालेषु प्रातरादिषु च वसन्तादिषु वा एकं एकप्रकारं मन येषां ते तथोक्ताः भक्ताः तेषाम् । यद्वा कला भगवदवताराः । ‘एते स्वांशकलाः’ (भागवत. १.३.२८) इत्यत्र तथा व्याख्यानात् तेषां समूहः कालं तस्य समूह इत्यण् । तस्मिन् एकमभिन्नम् इति मनो येषां ते तथोक्ता भक्ताः ।

१. ‘तत्सम्बुद्धिः’ इत्यारभ्य ‘तेषाम्’ इत्यन्तो भागः मुद्रिते न दृश्यते ।

‘ನೆಹ ನಾನಾ’ (ಕಠೋ.ಉ. ೪.೧೧, ಬೃ.ಉ. ೪.೪.೧೯) ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ರುತೇಃ । ದೇವ-ಋಷಿ-
ಪಿತೃ-ಚಕ್ರವರ್ತಿ-ಮನುಷ್ಯಭೇದೇನ ಪಶ್ಯತೇ ಚ ತೇ ಕಾಲೈಕಮನಸಶ್ಚ ತೇಷಾಮಿತ್ಯರ್ಥಃ । ಗಮ್ಯತ
ಇತಿ ಗತಿಃ । ‘ಅಥ ಕಸ್ಮಾದುಚ್ಯತೇ ಗತಿಃ’ ಇತಿ ‘ಬ್ರಹ್ಮೈವ ಗತಿಃ ಸ್ತದ್ವಿ ಗಮ್ಯತೇ
ಪಾಪವಿಮುಕ್ತೇಃ’ ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ ॥ ೩೦ ॥

30. ವಾಸುದೇವಾದಿ ಪಂಚರೂಪನೇ ಕಾಲನಿಯಾಮಕನಾಗಿದ್ದು ‘ಕಾಲಜ್ಞ’
ಎನಿಸಿದವನೇ, ವಸಂತ-ಗ್ರೀಷ್ಮ-ವರ್ಷಾ-ಶರದ್-ಹೇಮಂತ ಎಂಬ ಐದು ಋತುಗಳಲ್ಲಿ
ಉಪಾಸ್ಯನೇ, ‘ಕಾಲ’ ನಾಮಕನಾದ ನಿನ್ನ ಉಪಾಸನೆಗೈವ ದೇವ-ಋಷಿ-ಪಿತೃ-ಚಕ್ರವರ್ತಿ-
ಮನುಷ್ಯೋತ್ತಮರಿಗೆ ಯೋಗ್ಯಗತಿ ಕರುಣಿಸುವ ನಿನಗೆ ನಮನಗಳು.

30. Having five forms such as vasudeva and others, and being
the controller of time, you are called Kaalajna. You are the only
one worthy of being worshipped.

During all the five seasons such as Vasantha, Ghreeshma,
Vaishakha, Sharad, and Hemantha, you are worshipped taking
the name of Kaalajna by all the deities, Rishis, Pitrus, Chakravartis
and the most deserving human souls. To these you bestow your
benevolence, depending on what they deserve.

स्वमहिम्नि स्थितं देवं निरनिष्टं निरञ्जनम् ।

अप्रमेयमजं विष्णुं शरणं त्वां गतोऽस्म्यहम् ॥ ३१ ॥

स्वಮಹಿಮ್ನಿ ಇತಿ ॥ ‘ಸ್ವೇ ಮಹಿಮ್ನಿ’ (ಮೈತ್ರಾ. ೬.೨೮) ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ । ನಿರನಿಷ್ಟಂ
ಜ್ವರಾದಿಬಾಹ್ಯಾನಿಷ್ಟರಹಿತಂ ನಿರಂಜನಂ ಸ್ವಾಭಾವಿಕದೋಷರಹಿತಮ್ । ‘ನಿರನಿಷ್ಟೋ ನಿರವದ್ಯಃ’
ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ । ನಿರಂಜನಂ ಪುಣ್ಯಪಾಪಲೇಪರಹಿತಂ ವಾ । ‘ಅಥ ಯಃ ಸದೋಷಃ ಸಾಂಜನ’ ಇತ್ಯತ್ರ
‘ಸಾಂಜನಃ ಪುಣ್ಯಪಾಪಲೇಪಯುಕ್ತಃ’ ಇತಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಾತ್ । ಅಪ್ರಮೇಯಂ ರಮಾದಿಭಿರಪಿ
ಸಾಕಲ್ಯೇನಾಜ್ಞೇಯಮ್ । ಶರಣಂ ಗತೋಽಸ್ಮಿ । ಶರಣಾಗತಿಶ್ಚ - ‘ಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವವಿಜ್ಞಾನಪೂರ್ವಕಂ
ತತ್ರ ಮನಸ್ಸದಾ ಸರ್ವಾಧಿಕಪ್ರೇಮಯುಕ್ತಂ ಸರ್ವಸ್ಯಾತ್ರ ಸಮರ್ಪಣಮ್ । ಅಖಣ्डा त्रिविधा पूजा
तद्वत्यैव स्वभावतः । रक्षतीत्येव विश्वासस्तदीयोऽहमिति स्मृतिः ।
शरणागतिरेषा स्याद्विष्णोर्मोक्षफलप्रदा’ (ಗೀ.ತಾ. ೧೮.೬೬) ಇತಿ
ಗೀತಾತಾತ್ಪರ್ಯೋಕ್ತಾ ಜ್ಞೇಯಾ ॥ ೩೩ ॥

31. ಪರಾವಲಂಬನೆ ಇಲ್ಲದ, ರೋಗ ಹಾಗೂ ಪುಣ್ಯಪಾಪಗಳಿಲ್ಲದ, ಬುದ್ಧಿಗೆ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿಲುಕದ, ಜನನ ಮತ್ತು ಮರಣ (ವಿನಾಶ)ರಹಿತನಾದ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಶರಣಾಗತನಾಗಿರುವೆ.

31. I bow down prostrating to Vishnu, Who does not depend on anyone but on whom everyone and everything depends. He is untouched by any blemish such as sin or illness and who is beyond the complete comprehension of anybody. He is beyond the cycle of birth and death. To him I bow in total devotion in all humility again and again.

ವಾಗತೀತಂ ಪರಂ ಶಾಂತಂ (ಅಬ್ಜ) ಕಜ್ಜನಾಭಂ ಸುರೇಶ್ವರಮ್ ।

ತುರೀಯಾಘತೀರಿಕ್ತಂ ತ್ವಾಂ ಕೌಸ್ತುಭೋದ್ಭಾಸಿವಕ್ಷಸಮ್ ॥ ೩೨ ॥

ವಾಕ್ ಇತಿ । ವಾಕ್ ಇತ್ಯುಪಲಕ್ಷಣಂ ಸಾಕಲ್ಯೇನ ಮನೋವಾಚಾಮಗೋಚರಮ್ । ‘ಯತೋ ವಾಚೋ ನಿವರ್ತಂತೆ’ (ತೈ.ಉ. ೨.೪.೫) । ‘ಅಶಬ್ದಮ್’ (ಕಠೋ. ೩.೧೫) । ‘ವಿ ಮೇ ಮನಶ್ಚರತಿ’ (ಋ. ೬.೯.೬) ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ರುತೇಃ । ‘ಅಪ್ರಸಿದ್ಧೇರವಾಚ್ಯಂ ತದ್ವಾಚ್ಯಂ ಸರ್ವಾಗಮೋಕ್ತಿತಃ । ಅದ್ಭುತತ್ವಾದವಾಚ್ಯಂ ತದತತ್ತ್ವಜ್ಞೇಜಯಮೇವ ಚ’ (ಬ್ರ.ಸೂ. ೧.೧.೫) ಇತ್ಯಾದಿಸ್ಮೃತೇಶ್ಚ । ಪರಂ ಪೂರ್ಣಂ ಸ್ವತನ್ತ್ರಂ ವಾ ಸರ್ವೋತ್ತಮಂ ವಾ ಜಡಜೀವಪ್ರಕೃತಿಭ್ಯೋಽ-
ತ್ಯಂತವಿಲಕ್ಷಣಂ ವಾ । ಶಾಂತಂ ನಿಯಮುಕ್ತಮ್ । ‘ಶಾಂತಿರ್ಮೋಕ್ಷೋಽಥ ನಿರ್ವಾಣಮ್’
ಇತ್ಯಭಿಧಾನಾನ್ಮೋಕ್ಷವಾಚಕಾಚ್ಛಾಂತಿಶಬ್ದಾದರ್ಶ ಆಘ್ರಚ್ । ಕಜ್ಜಂ ನಾಭೌ ಯಸ್ಯ ಸ ತಥೋಕ್ತಮ್ । ‘ಅಚ್ ಪ್ರತ್ಯನ್ವವಪೂರ್ವಾತ್ಸಾಮಲೋಮ್ನಃ’ (ಪಾ.೫-೪-೭೫) ಇತ್ಯಙ್ ಚ ಅಜಿತಿ ಯೋಗವಿಭಾಗಾನಾಭೇರಚ್ । ಶರಣಂ ಗತೋಽಸ್ಮಿ ಇತಿ ಪೂರ್ವಣ ವಾ ಕದಾ ದ್ರಕ್ಷ್ಯಾಮೀತ್ಯುತ್ತರೇಣ ವಾನ್ವಯಃ । ತುರೀಯಶ್ವಾಸಾವಾದಿರ್ಮುಕ್ತಜ್ಞಾನಕಾರಣಂ ಚ ತುರೀಯಾದಿಃ । ‘ಸರ್ವಜ್ಞಾನಪ್ರದಶ್ವಾಪಿ
‘ಮುಕ್ತಸ್ಯಾಪಿ ತುರೀಯಕಃ’ (ಮಾಣ್ಡೂಕ್ಯ. ಭಾ. ೧.೨. ಉದಾಹೃತಬ್ರಹ್ಮಾಣ್ಡವಚನಮ್) ಇತಿ ಮಾಣ್ಡೂಕಭಾಷ್ಯೋಕ್ತೇಃ । ಸಚಾಸಾವತಿರಿಕ್ತೋ ಜೀವಾಽಽನ್ಯಶ್ಚ ತುರೀಯಾಘತೀರಿಕ್ತಃ ತಮ್ ।
‘ಜುಘಂ ಯದಾ ಪಶ್ಯತ್ಯನ್ಯಮೀಶಮಸ್ಯ ಮಹಿಮಾನಮ್ ಇತಿ ವೀತಶೋಕಃ’ (ಶ್ವೇತಾ.ಉ. ೪.೭)
ಇತ್ಯತ್ರ ‘ಸರ್ವಸೇವ್ಯಮೀಶಂ ಜೀವಾದನ್ಯಮ್’ ಇತಿ ತತ್ತ್ವಪ್ರಕಾಶಿಕಾಯಾಮಾನಂದಮನಯೇ
೧. ‘ಮುಕ್ತಸ್ಯೈವ’ ಇತಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಪಾಠಃ ।

व्याख्यानात् । यद्वा तुरीय आदिर्येषां ते तुरीयादयः तैः अतिरिक्तम् । तुरीयादिभेदभिन्नबहुरूपम् इति यावत् । तुरीयस्य मुक्तप्राप्यरूपतया मुखतो ग्रहणम् । 'विष्णुस्तुरीयरूपेण द्वादशान्ते व्यवस्थितः । मुक्तानां प्राप्यरूपोऽसौ' इति माण्डूकभाष्योक्तेः । 'भेदशब्दाद् विशेषं तु हरावन्यत्र भिन्नताम् इत्यनुव्याख्यानोक्तेर्न 'नेह नाना' इत्यादिश्रुतिविरोधः । अथवा तुरीयश्चतुर्थो विज्ञानमयाख्यो वासुदेव इति यावत् । स आदिर्येषां क्रमात् मनोमय-प्राणमयान्नमयाख्यानां सङ्कर्षणप्रद्युम्नानिरुद्धानां ते तुरीयादयः तेभ्योऽतिरिक्तं तेभ्यो बहिर्विद्यमानम् इति यावत् । तदुक्तम्ह 'देहदेहिवदेवासौ पञ्चधाऽ-वस्थितो हरिः । बहिष्ठो देहवद्विष्णुरन्तस्थो देहिवत् स्मृतः । अन्तर्व्याप्ति-विशेषेण नत्वशक्तित्वतो बहिः । 'सर्वेऽपि पुरुषाकारा उत्तरात्पूर्वसम्भवाः । उत्तरैः पूरिताः सर्वे निच्छिद्रत्वेन सर्वशः' इत्यादि तैत्तिरीयभाष्ये । चतुःशब्दात् 'चतुरश्छयतावाद्यक्षरलोपश्चे (वार्तिकम्- पा.सू. ५.२.५१) इति छप्रत्यये चलोपे छस्येयादेशो च तुरीयं रूपम् ॥ ३२ ॥

32. ಮನಸ್ಸು ಹಾಗೂ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ನಿಲುಕದ, (ವರ್ಣಸಲಾಗದ) ಸ್ವತಂತ್ರ ಹಾಗೂ ನಿತ್ಯ ಮುಕ್ತನಾದ, ಕಮಲದಂತೆ ಕಂಗಳುಳ್ಳ, ದೇವೋತ್ತಮನೂ, ಮುಕ್ತರಿಗೆ ಜ್ಞಾನಪ್ರದನೂ, ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಕೌಸ್ತುಭಮಣಿ ಧರಿಸಿದವನೂ ಆದ ನಿನಗೆ ನಮನಗಳು.

32. Oh Lord ! Words can not describe you totally. You are fully independent and ever liberated . You are wonderful having beautiful, attractive eyes like lotus . You are far superior to all deities. You grant knowledge even to the liberated souls. You have Kousthubha an your Chest. You adore Kousthubha. How soon can I see you, my Lord. I am very eager. I prostrate to you in all devotion and humility again and again.

विश्वरूपं विशालाक्षं कदा द्रक्ष्यामि चक्षुषा ।

मोक्षं सालोक्यसारूप्यं प्रार्थये न कदाचन (धराधर) ॥ ३३ ॥

विश्वरूपं पूर्णरूपं 'स विश्वरूपोऽनूनरूपः' इति श्रुतेः । यद्वा विशिष्टःश्चा विश्वा । श्वेतश्वानरूपो वायुः । 'श्वा वै वायुः श्वासनात्' इति ऋगभाष्योक्तेः ।

‘तस्मै श्वा श्वेतः प्रादुर्बभूव’ इति श्रुतेश्च । ‘प्रसादार्थं बकस्यापि वायुना च स्वरूपिणा’ इति छान्दोग्यभाष्योदाहृतस्मृतेश्च । तस्मिन् रूपं यस्य स तथोक्तम् । ‘वायुस्थविष्णुमुद्दिश्य हिंकृत्य प्रापुरीक्षितम्’ इति छान्दोग्यभाष्यो-
दाहृतस्मृतेश्च । कदा द्रक्ष्यामि ‘तस्यैष आत्मा विशते ब्रह्मधाम’ (मुण्डक ३.२.४) इति श्रुतेः । मोक्षम् इति सालोक्यसारूप्यम् इति द्वन्द्वैकवद्भावः । सालोक्यसहितं सारूप्यम् इति वा । मुखनासिकावचनोऽनुनासिक (पा.सू. १.१.८) इत्यत्र मुखसहितनासिकयोच्चार्यमाण इति वैयाकरणैः विवरणम् । उपलक्षणं एतत् । ‘सालोक्यं च सरूपत्वं सामीप्यं योग एव च’ इति सूत्रभाष्योदाहृत-प्रमाणोक्तसामीप्ययोगौ च ग्राह्यौ । योगः सायुज्यम् ॥३३॥

33. ಪರಿಪೂರ್ಣನೂ ವಿಶಾಲಾಕ್ಷನೂ (ಅರಳಿದ ಕಂಗಳುಳ್ಳವನು) ಆದ ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾವಾಗ ನೋಡುವೆನು ? ಸಾಲೋಕ್ಯ ಅಥವಾ ಸಾರೂಪ್ಯವೆಂಬ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ನಾನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಬೇಡುವುದಿಲ್ಲ.

33. You are perfect from all angles. Your eyes are wide and beautiful I do not beg from you for Saayujya or Saarupya kind of liberation. All I am eager about is just to have a glimpse of you. What else I need ?

इच्छाम्यहं महाभाग कारुण्यं तव सुव्रत ।

सकलावरणातीत किङ्करोऽस्मि तवानघ

॥ ३४ ॥

हे सुव्रत । प्रपन्नग्रहणव्रत । ‘इमं स्थिरमागृहीष्ये पादप्रपन्नमिदम् एव सदा व्रतं मम’ (म.ता.नि. ८.६) इति श्रीमन्महाभारततात्पर्यनिर्णयि विभीषण-परिग्रहणप्रस्तावे श्रीरामोक्तेः । हे सकल प्राणादिभिः कलादेवैः सहिताः प्राणादयः कला यस्मिन् मुक्ता नित्यं प्रतिष्ठिताः । ‘पृथक्पृथङ्नामरूपैः नमस्तस्मै पराय ते’ (षट्प्रश्न.उ. ६.९) इति षट्प्रश्नभाष्योक्तेः । आव-
रणातीत । नित्याज्ञानातीत । ‘उत्पत्तिस्थितिसंहारानियतिर्ज्ञानमावृतिः’ इत्यत्र ‘आवृतिरज्ञानम्’ इति व्याख्यानात् । सकलावरणातीत इत्येकं पदं वा । सकलानि ‘अबग्रीरनभोहङ्कुन्महत्तत्त्वगुणत्रयैः । क्रमादशोत्तरैरेतदावृत्तं

ಪರತಸ್ತತಃ' (ಮ.ತಾ.ನಿ. ೨೧.೪೫) ಇತಿ ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾಭಾರತತಾತ್ಪರ್ಯನಿರ್ಣಯಿ ಉಕ್ತಾನಿ ಸಮಸ್ತಾನಿ ಆವರಣಾನಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಣ್ಡಾವರಣಾನಿ | ಅತೀತ ಅತಿಕ್ರಾಂತ 'ದ್ವಿತೀಯಾ ಶ್ರಿತಾತೀತ' (೨.೧.೨೪) ಇತಿ ಸಮಾಸಃ | ಸಕಲಾನಿ ಆವರಣಾನಿ ಅತೀತಾನಿ ಅತಿಕ್ರಾಂತಾನಿ ಯಸ್ಮಾತ್ ಸ ತಥೋಕ್ತೋ ವಾ ತತ್ ಸಮ್ಬುದ್ಧಿಃ || ೩೪ ||

ಅನುಯಾಗೋ ಹೊಮವಿಶೇಷಸ್ತನ್ತ್ರಸಾರೋಕ್ತಃ || ೩೪ ||

34. ನಾನು ಬಯಸುವುದು ಕೇವಲ ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹ ಮಾತ್ರ. ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ಹೊರ ಗಿರುವ ನೀರು-ಅನ್ನ-ವಾಯು-ಆಕಾಶ ಇತ್ಯಾದಿ ನವಾವರಣಗಳ ಆಚೆಗೂ ಇರುವ ಶ್ರೀಹರಿಯೇ, ನಾನು ನಿನ್ನ ದಾಸನಾಗಿರುವೆ.ಹೇ ಸರ್ವೋತ್ತಮನೇ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ನಾನು ನಿನ್ನ ಕಿಂಕರನೆಂದು ನಿವೇದಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

34. All I beg of you is only your kind grace. You have been different from water-food-air-space- the nine coverings. Oh Lord supreme, I am your servant. I feel I am honoured being your humble servant.

ಪುನಃ ಪುನಃ ಕಿಂಕರೋಽಸ್ಮಿ ತವಾಹಂ ಪುರುಷೋತ್ತಮ |

ಆಸನಾಽನುಯಾಗಾಂತಮರ್ಚನಂ ಯನ್ಮಯಾ ಕೃತಮ್ ||

(ಭಾವ) ಭೋಗಹೀನಂ ಕ್ರಿಯಾಹೀನಂ ಮನ್ತ್ರಹೀನಮಭಕ್ತಿಕಮ್ |

ತತ್ಸರ್ವಂ ಕ್ಷಮ್ಯತಾಂ ದೇವ ದೀನಂ ಮಾಮಾತ್ಮಸಾತ್ಕುರು || ೩೫ ||

ಭುಜ್ಯತ ಇತಿ ಭೋಗೋಽನ್ರಾದಿನೈವೇಚಂ ತೇನ ಹೀನಮ್ | ಆತ್ಮಸಾತ್ ಇತಿ ಅವ್ಯಯಮ್ | ವಿಭಾಷಾ ಸತಿ ಕಾತ್ಸರ್ಯ ಇತಿ ಸಾತಿಪ್ರತ್ಯಯಃ | ಯದ್ವಾ ಆತ್ಮಾಧೀನಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಕದಾಹಂ ರಾಜರಾಜೇನ ಇತ್ಯಾद्यುಕ್ತಪ್ರಕಾರೇಣ ಸ್ವಪ್ರೇಷ್ಯಂ ಕುರ್ವಿತಿ ಭಾವಃ | ತದಧೀನವಚನೇ ಚ ಇತಿ ಸಾತಿಪ್ರತ್ಯಯಃ || ೩೫ ||

35. ಭಕ್ತಿ-ನೈವೇದ್ಯ ಪದಾರ್ಥಗಳಿಲ್ಲದ, ಮಂತ್ರ-ತಂತ್ರಗಳಿಲ್ಲದ, ನಾನು ಮಾಡಿದ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸು. ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಮನ್ನಿಸು. ನಿನ್ನ ದರ್ಶನ ನೀಡು.

35. Accept my humble worship, my devotion, and my offerings made to you. Forgive all my sins. Grace me with your look.

ಇತಿ ಸ್ತೋತ್ರೇಣ ದೇವೇಶಂ ಸ್ತುತ್ವಾ ಮಧುನಿಘಾತಿನಮ್ ।

ಯಾಗಾವಸಾನಸಮಯೇ ದೇವದೇವಸ್ಯ ಚಕ್ರಿಣಃ ।

ನಿತ್ಯಂ ಕಿಙ್ಕರಭಾವೇನ ಸ್ವಾತ್ಮಾನಂ ವಿನಿವೇದಯೇತ್ ॥ ೩೬ ॥

ಯಾಗಾವಸಾನಸಮಯೇ ಯಾಗಸ್ಯ ದೇವಪೂಜಾಃ ಅವಸಾನಸಮಯೇ । ಯಜ- ದೇವಪೂಜಾ ಸಂಕ್ರಾಂತಿಕರಣದಾನೇಷು ಇತಿ ಧಾತಾರ್ಥಿಜಿ 'ಚಜೋ: ಕುಘಿಣ್ಯತೋ:' (ಪಾ.ಸೂ. ೭.೩.೪೨) ಇತಿ ಕೃತ್ವೇ ವೃದ್ಧೌ ಚ ಯಾಗ ಇತಿ ರೂಪಮ್ । ದೇವದೇವಸ್ಯ ಇತಿ ದೇವಾನಾಮ್ ಇಂದ್ರಾದೀನಾಂ ದೇವಸ್ಯ ದೇವತ್ವಪ್ರದಸ್ಯ ಇತ್ಯರ್ಥಃ । 'ನಿತ್ಯೋ ನಿತ್ಯಾನಾಮ್' ಇತ್ಯತ್ರ ಏವಂ ಜಾತೀಯಕಂ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಾಡ್ವೀಕಾಯಾಮ್ ।

ವಿನಿವೇದಯೇತ್ ಇತಿ ॥ ಏತೇನಾನ್ಯಂ ಪ್ರತ್ಯುಪದೇಶರೂಪಮಿದಂ ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ವಚನಮ್ ಇತಿ ನಿತ್ಯಾಪರೋಕ್ಷಬ್ರಹ್ಮಣಶ್ಚತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮಣಃ ಕಥಂ 'ಲೋಕಂ ವೈಕುಣ್ಠನಾಮಾನಮ್' ಇತ್ಯಾದಿನಾ ಲೋಕಾದಿದಿದೃಕ್ಷೋಕ್ತಿಃ ಇತಿ ಪರಾಸ್ತಮ್ । ಕ್ವಚಿತ್ತು ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಮೋಕ್ಷೇಷ್ವಿತಾದೌ ಲೋಕಾನುಜಿಘೃಕ್ಷಯಾ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಸ್ವಪ್ರಾರ್ಥನಾಪ್ರಕಾರಮಭಿದಧಾವಿತಿ ಜ್ಞೇಯಮ್ ॥ ೩೬ ॥

॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಮದಾರ್ಯಾನಂತಾಚಾರ್ಯಪೂಜ್ಯಪಾದಾರಾಧಕೇನ ತತ್ತನುಜೇನ
ಬಾಲಶರ್ಮಣಾ ವಿರಚಿತಾಯಾಂ ಜಿತಂತೆಸ್ತೋತ್ರವಿವೃತೌ ವೈಜಯಂತ್ಯಾಂ
ಪ್ರಥಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥ ೧ ॥

36. ಮಧು ಎಂಬ ದೈತ್ಯನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದ ದೇವೋತ್ತಮನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಈ ಸ್ತೋತ್ರದಿಂದ ಕೊಂಡಾಡಿ ಪೂಜಾವಸಾನಕಾಲದಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ದಾಸನೆಂದು ನಿವೇದಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಸರ್ವವನ್ನೂ ಅವನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಬೇಕು.

36. Sri Hari is praised, and glorified by this stotra (hymn) . During the time of worshipping and we should submit and surrender completely with total humility and devotion.

॥ अथ द्वितीयोऽध्यायः ॥

ब्रह्मोवाच -

जितं ते पुण्डरीकाक्ष नमस्ते विश्वभावन ।

नमस्तेऽस्तु हृषीकेश महापुरुष पूर्वज ॥ १ ॥

जितन्त इति ॥ हे विश्वभावन जगदुत्पादक हे हृषीकेश हृषीकाणाम् इन्द्रियाणाम् ईश । 'न मे हृषीकाणि पतन्त्यसत्पथे' (भा.२.७.३३) इति इन्द्रिये हृषीकशब्दस्य भागवते प्रयोगात् । महान्नासायै पुरुषः पूर्णषाड्गुण्यश्च तत्सम्बुद्धिः । पूर्वैर्ब्रह्मादिभिर्जयितेऽभिष्यज्यत इति पूर्वजस्तत्सम्बुद्धिः । 'यस्तद्वेद स पितृष्पिता सत्' इति श्रुतेः । 'भूयिष्ठां ते नम उक्तिं विधेम' (ईशा.उ. २०) इति श्रुतिमनुरुध्याह ह्य ते नमस्ते नम इति ॥ एवमेवासकृन्नमः-शब्दोक्तेराशयो अन्यत्रापि ज्ञेयः । तदुक्तं भागवते । 'अर्हसि मुहुरर्हत्तमार्हण-मस्माकमनुपथाना नमोनम इत्येतावत्सदुपाशिक्षितम्' (भा.ग. ५.४.५) इति ॥ १ ॥

1. ಕಮಲದಂತೆ ಅರಳಿದ ಕಂಗಳುಳ್ಳವನೇ, ಈ ವಿಶ್ವದ ಜನಕನೇ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಪ್ರೇರಕನೇ ಪರಿಪೂರ್ಣನೇ, ವಿಶ್ವದ ಮೊದಲು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತನಾದವನೇ, ದುಷ್ಟರನ್ನು ದಮನ ಮಾಡಿದ ಶ್ರೀಹರಿಯೇ ನಿನಗೆ ನಮನಗಳು.

1. To the Lord of the Universe, Sri Hari , who has eyes like lotus fully bloomed, the creator, father of the entire Universe motivator of all senses, the controller of all presiding deities of all senses and the one who expresses himself in a form and the sure destroyer of all the vices and wicked, I bow down prostrating again and again.

विज्ञापनमिदं देव शृणुष्व पुरुषोत्तम ।

नरनारायणाभ्यां च श्वेतद्वीपनिवासिभिः ॥ २ ॥

नरनारायणाभ्याम् इति ॥ नरोऽर्जुनः । नारायणः कृष्णः । ताभ्यां पूज्यस इत्यन्वयः । 'ब्राह्मे मुहूर्ते चोत्थाय वार्युपस्पृश्य माधवः । दध्यौ प्रसन्नकरण आत्मानं तमसः परम्' (भा. १०.७७.४) इति भागवतोक्तेः । नारायणपूज्यत्वं ज्ञेयम् । यद्वा नरनारायणाभ्यां बलकृष्णाभ्यां दिव्यैरपशब्दादिदोषविधुरतया स्तुत्यैर्मन्त्रैर्गुप्तभाषणैः परशुरामरूपस्त्वं पूज्यस इत्यर्थः । रामकृष्णयोः गोमन्तदुर्गप्रस्थानप्रस्तावे

‘स रामानुगतः श्रीमानुत्तीर्य यमुनां हरिः ।
 देशान् बहूनतिक्रम्य पर्वतान् सरितो गिरीन् ।
 गच्छन् क्वचिद्वनोद्देशे वृक्षमूलनिवासिनम् ।
 ददर्श कश्चन मुनिं जटामण्डलमण्डितम् ।
 चीरकृष्णाजिनधरं कमण्डलुविराजितम् ।
 समाधौ समुपाविष्टं तेजसा भास्करोपमम् ।
 फलमूलकृताहारं वृतं शिष्यशतैर्मुनिम् ।
 दृष्ट्वा परमसन्तुष्टौ रामकृष्णौ जगत्पती ।
 प्रणामं चक्रतुर्वीरौ यथान्यायमतन्द्रितौ ।
 इदं चोवाच भगवान् कृष्णस्तं मुनिपुङ्गवम् ।
 नमस्ते भार्गव श्रीमन् जामदग्न्य तपोधन ।
 रामकृष्णौ स्मृतावावां क्वचित्ते श्रवणं गतौ ।
 इत्युक्तस्तेन धर्मात्मा वासुदेवेन भार्गवः ।
 निरीक्ष्य माधवौ प्राह प्रीत्युत्फुलमुखेक्षणः ।
 स्वागतं ते यदुश्रेष्ठ साग्रजाय महात्मने ।
 जाने त्वां यदुषूत्पन्नं भगवन्तमधोक्षजम् ॥’ (भाग. १०.५२.१७-२४) ।

इत्यादिनादशमभागवतोक्तेः । ‘निषुसीद गणपते गणेषु त्वामाहुर्विप्रतमं कवीनाम् ॥ न ऋते त्वत्क्रियते किञ्चनारे महामर्कं मघवंश्चित्रमर्च’ (१०.११२०.९) इति श्रुतिश्च ॥ २ ॥

ನಾರದಾಢೈರ್ಮುನಿಗಣೈಃ ಸನಕಾಢೈಶ್ಚ ಯೋಗಿಭಿಃ ।

ಬ್ರಹ್ಮೇಶಾಢೈಃ ಸುರಗಣೈಃ ಪಞ್ಚಕಾಲಪರಾಯಣೈಃ ।

ಪೂಜ್ಯಸೇ ಪುಣ್ಡರೀಕಾಕ್ಷ ದಿವ್ಯೈರ್ಮನ್ತ್ರೈರ್ಮಹಾತ್ಮಭಿಃ ॥ ೩ ॥

ಯೋಗಿಭಿಃ ಜ್ಞಾನಯೋಗಿಭಿಃ ಕರ್ಮಯೋಗಿಭಿಃ ದಿವ್ಯೈಃ ಅಪೌರುಷೇಯತಯಾ ಸ್ತುತೈಃ ಮನ್ತ್ರೈಃ ಪುರುಷಸೂಕ್ತಾದಿಭಿಃ ಕರಣೈಃ । ಸುರಗಣೈಃ ಕರ್ತೃಭಿಃ । ಮಹಾನಾತ್ಮಾ ಮನೋ ಯೇಷಾಂ ತೇ ತಥೋಕ್ತಾಸ್ತೈಃ ॥ ೩ ॥

2-3. ಸರ್ವೋತ್ತಮನೂ ಶ್ರೀಡಾದಿಗುಣಸಂಪನ್ನನೂ ಕಮಲದಂತೆ ಅರಳಿದ ಕಂಗಳುಳ್ಳ ವನೂ ಆದ ಶ್ರೀಹರಿಯೇ ! ನಮ್ಮ ವಿಜ್ಞಾಪನೆಯನ್ನು ಆಲಿಸು. ಶ್ವೇತದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ನರ-ನಾರಾಯಣರಿಂದ ನಾರದರೇ ಮೊದಲಾದ ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠರಿಂದ ಸನಕ ಸನಂದನರೇ ಮೊದಲಾದ ಜ್ಞಾನಯೋಗಿಗಳಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮ-ರುದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಹಾಗೂ ಆಯಾ ಕಾಲ ಧರ್ಮಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುವ ದೇವ-ಋಷಿಗಳಿಂದ ಅಪೌರುಷೇಯ ವಾದ ವೇದಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಪೂಜಿತನಾಗಿರುವಿ.

2-3. Oh Lord ! You have been the supreme, the lotus-eyed Sri Hari. Kindly listen to my repeated requests and appeals. You have been worshipped by the great seers of very high order like Sanaka and Sananda.

Deities like Brahma and Rudra, the great Rishi like Narada who are enriched by knowledge from time to time, reciting Apourusheya (non-authored) have been worshipping you.

ಪಾಷಣ್ಡಧರ್ಮಸಂಕ್ಷಿಪ್ತಂ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿವರ್ಜಿತೇ ।

ಕಲೌ ಜಾತೋಽಸ್ಮಿ ದೇವೇಶ ಸರ್ವಧರ್ಮಬಹಿಷ್ಕೃತೇ ॥ ೪ ॥

ಪಾಷಣ್ಡಧರ್ಮ ಇತಿ । ತೇ ಚ 'ರುದ್ರಾಕ್ಷಂ ಕಡ್ಲುಣಂ ಹಸ್ತೇ ಜಟಾ ಚೈಕಾ ಚ ಮಸ್ತಕೇ । ಕಪಾಲಂ ಭಸ್ಮನಾ ಸ್ನಾನಂ ಲಕುಠಂ ಕಲಶಾರ್ಚನಮ್' (ನ್ಯಾಯಸುಧಾ. ಅ-೨, ಪಾ-೧, ಸು-೧. ಅನುವ್ಯಾ, ಶ್ಲೋ. ೪೪೨ ಉಕ್ತ ಕಾಲಮುಖಾನಾಂ ವಚನಮ್) ಇತ್ಯಾದಿಯುಕ್ತಿಸುಧೋದಾಹೃತ-ವಚನಾಜ್ಞೇಯಾಃ ॥ ೪ ॥

4. ವೇದ ಹಾಗೂ ವಿಷ್ಣುದ್ವೇಷಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ, ಹರಿಭಕ್ತಗೆ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ ಇಲ್ಲದ, ಎಲ್ಲ ವೇದೋಕ್ತಧರ್ಮಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನವಿಲ್ಲದ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ನಾನು ಜನಿಸಿರುವೆ.

4. Oh Lord ! I am born during this Kali era where there is utter hatred for Vedas and devotees of Vishnu. During this era, the directives and injunctions are totally disregarded with contempt.

ಕಥಂ ತ್ವಾಮಸಮಾಚಾರಃ ಪಾಪಪ್ರಸವಭೂರುಹಃ ।

ಅರ್ಚಯಾಮಿ ದಯಾಸಿಂಧೋ ಪಾಹಿ ಮಾಂ ಶರಣಾಗತಮ್ ॥ ೫ ॥

ಅಸಮಾಚಾರಃ ಅಸಾಧ್ವಾಚಾರಃ ॥ ೫ ॥

ತಾಪತ್ರಯದವಾಗ್ರೌ ಮಾಂ ದಹ್ಯಮಾನಂ ಸದಾ ವಿಭೋ ।

ಪಾಹಿ ಮಾಂ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷ ಕೇವಲಂ ಕೃಪಯಾ ತವ ॥ ೬ ॥

ಜನ್ಮಮೃತ್ಯುಜರಾವ್ಯಾಧಿದುಃಖಸಂತಪದೇಹಿನಮ್ ।

ಪಾಲಯಾಶು ದೃಶಾ ದೇವ ತವ ಕಾರುಣ್ಯಗರ್ಭಯಾ ॥ ೭ ॥

ತಾಪಾನಾಮ್ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕಾಧಿಭೌತಿಕಾಧಿದೇವಿಕಾನಾಂ ತ್ರಯಃ ತ ಏವ ದವಾಗ್ನಿರ್ವನವಹ್ನಿಃ ತಸ್ಮಿನ್ | ಸಮುದಾಯಾಶಯಮೇಕವಚನಮ್ | ತಾಪಕತ್ವಸ್ಯೈಕಪ್ರಕಾರತ್ವಾಶಯಂ ವಾ ॥ ೬ ॥

ತತ್ರಾದಿಮಂ ತಾಪಂ ವಿಶದಯನ್ ಸ್ವಸ್ಯ ಕೃಪಾಪೂರ್ವಕಮವಲೋಕನಂ ತದೌಷಧಮ್ ಇತಿ ಭಾವೇನ ಪ್ರಾರ್ಥಯತೇ - ಜನ್ಮ ಇತ್ಯಾದಿನಾ | ಜನ್ಮಂ ಚ ಮೃತ್ಯುಶ್ಚ ಜರಾ ಚ ವ್ಯಾಧಿಶ್ಚೈತೈಃ ದುಃಖಾನಿ ತೈಃ ಸಂತಪಶ್ಚಿಂತಾಯುಕ್ತಶ್ಚಾಸೌ ದೇಹಿ ಪ್ರಾಣಿ ಚ ತಥೋಕ್ತಸ್ತಮ್ | ಅಥ ವಾ ಜನ್ಮಾದಯ ಏವ ದುಃಖಾನಿ ದುಃಖಸಾಧನಾನಿ 'ವಹ್ನಿತುಲ್ಯಾನಿ ತೈಃ ಸಂತಪಃ ಭರ್ಜಿತಶ್ಚಾಸೌ ದೇಹಶ್ಚ ಸೋಽಸ್ಯಾಸ್ತಿ ಇತಿ ತಥೋಕ್ತಃ ತಮ್ | 'ಆನಂದಮಯಪೂರ್ವಿಣಾಮ್' | 'ಇಶತಜ್ಞಾನವೇದಾಕ್ಷ-ಜಾನುಮಾಮಾತೃಪೂರ್ವಿಣಃ' | 'ಪರಿಸ್ಫುರತ್ಕುण्डಲಮೌಲಿಮಾಲಿನಮ್' ಇತ್ಯಾದಾವಿವಾತ್ರೆ-ನಿಪ್ರತ್ಯಯಃ ಸಮಾಧೇಯಃ ॥

ದೃಶಾ ಅವಲೋಕನೇನ | ಕಾರುಣ್ಯಗರ್ಭಯಾ ಕರುಣಾಪೂರ್ವಿಕಯಾ ಅಶಕ್ಯಮ್

೧. ವಹಿಸ್ತೈಃ - ಮುದ್ರಿತಪುಸ್ತಕೇ

ಅಶಕ್ಯಾನಿ । ಸುಪಾಂ ಸುಲುಕ್ (ಪಾ.ಸೂ. ೭.೧.೩೯) ಇತ್ಯಾದಿನಾ ಬಹುವಚನ-
ಸ್ಯೈಕವಚನಾದೇಶಃ ॥ ೭ ॥

5. ಶುದ್ಧವಾದ ಆಚಾರವಿಲ್ಲದೆ, ಪಾಪಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸದಾ ರತನಾದ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು
ಹೇಗೆ ಅರ್ಚಿಸಲಿ? ದಯಾಸಾಗರನೆ, ಶರಣಾಗತನಾದ ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು.

6. ಕಮಲದಂತೆ ಅರಳಿದ ಕಂಗಳುಳ್ಳ ಶ್ರೀಹರಿಯೇ ಅಧಿಭೌತಿಕ-ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ-ಅಧಿದೈವಿಕ
ತಾಪಗಳೆಂಬ ಕಾಡ್ಗಿಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಬೆಂದು ಬಸವಳಿದ ನನ್ನನ್ನು ಕೇವಲ ಕರುಣೆಯಿಂದ ರಕ್ಷಿಸು.

7. ಹುಟ್ಟು-ಮರಣ-ಮುಪ್ಪು-ರೋಗಗಳು-ದುಃಖಾನುಭವಗಳಿಂದ ಜರ್ಜರಿತನಾದ
ನನ್ನನ್ನು ಕರುಣಾದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವೀಕ್ಷಿಸು.

5. Oh Lord ! How can I worship you ? I am involved in
unscrupulous habits and have committed unpardonable sins. Oh
ocean of kindness, protect me. I have surrendered to you totally.

6. Protect me ! Protect me; Oh Lotus-eyed supreme, I am burnt
down to ashes in the forest fire of Adhibhoutika, Adhidaivika and
Adhyatma. I am fagged out and dead tired. Kindly look at me
and help me by blessings.

7. I have been tired and sick of the cycle of life and death,
ageing, growing old day by day, and passing through the hard-
mill. Look at me in all kindness.

इन्द्रियाणि मया जेतुमशक्यं पुरुषोत्तम ।

शरीरं मम देवेश व्याधिभिः परिपीडितम् ॥ ८ ॥

मनो मे पुण्डरीकाक्ष विषयानेव धावति ।

वाणी मम हृषीकेश मिथ्यापारुष्यदूषिता ॥ ९ ॥

एवं साधनहीनोऽहं किं करिष्यामि केशव ।

रक्ष मां कृपया कृष्ण भवाब्धौ पतितं सदा ॥ १० ॥

ಅಶಕ್ಯತುಮುಪಪಾದಯಿತುಂ ತತ್ರ ಪ್ರಬಲದೋಷಾನಾಹ್ಲ ಶರೀರಮ್ ಇತ್ಯಾದಿನಾ ।

8. ಸರ್ವೋತ್ತಮ ಶ್ರೀಹರಿಯೇ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವುದು ಬಹುಕಠಿಣ. ನನ್ನ ಶರೀರವು ನಾನಾ ರೋಗಗಳಿಂದ ಜರ್ಜರಿತವಾಗಿದೆ.

9. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಭೋಗವಸ್ತುಗಳ ಬಳಿಗೆ ಚಲಿಸುತ್ತದೆ. ನನ್ನ ನಾಲಿಗೆ, ಸುಳ್ಳು ಮತ್ತು ಕಟುವಾದ ಮಾತನಾಡುವುದರಿಂದ ಮಲಿನವಾಗಿದೆ.

10. ಹೀಗೆ ಜ್ಞಾನ ಸಾಧನವಾದ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಮೇಲೆ ಹಿಡಿತ (ನಿಯಂತ್ರಣ) ಇಲ್ಲದ ನಾನು ಏನು ಸಾಧನೆ ಮಾಡಬಲ್ಲೆ ? ಓ ಸಿರಿಯರಸನೇ ? ಸಂಸಾರ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು.

8. My mind is endlessly chasing after the useless and worldly pleasures I am finding it very hard to overcome and take control over the sensory organs; I am torn to rags and pieces by all kinds of physical and mental diseases.

9. My mind runs after the material pleasures. My tongue is ever hungry and thirsty to utter lies and is quick to utter harsh words, and is always corrupt.

10. Oh Lord ! What can I do when I do not have any control over my senses. Oh the Lord of Lakshmi ! Lift me from the depths of despair of life.

अपराधसहस्राणां सहस्रमयुतं तथा ।

अर्बुदं चाप्यसङ्ख्येयं करुणाब्धे क्षमस्व मे ॥ ११ ॥

अपराधसहस्राणामित्येतदर्बुदमित्यत्रापि सम्बध्यते ॥ ११ ॥

11. ನಾನು ಸಾವಿರಾರು ಅಪರಾಧ ಮಾಡಿರುವೆ. ಹತ್ತು ಸಾವಿರ. ಅರ್ಬುದ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರುವೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ನನ್ನ ಅಪರಾಧಗಳಿಗೆ ಎಣಿಕೆ ಇಲ್ಲ. ಓ ಕರುಣಾ ಸಾಗರನೇ ಕ್ಷಮಿಸು.

11. I have committed tens of thousands, tense of millions, no, countless blunders and sins. Oh, ocean of kindness, forgive me.

यं चापराधं कृतवानज्ञानात्पुरुषोत्तम ।

भक्त(अज्ञ)स्य मम देवेश तत्सर्वं क्षन्तुमर्हसि ॥ १२ ॥

ಅಜ್ಞತ್ವಾದಲ್ಪಶಕ್ತಿತ್ವಾದಾಲಸ್ಯಾಹುಷ್ಠಭಾವನಾತ್ ।

ಕೃತಾಪರಾಧಂ ಕೃಪಣಂ ಕ್ಷಂತುಮರ್ಹಸಿ ಮಾಂ ವಿಭೋ ॥ ೧೩ ॥

ಅಜ್ಞಾನಾತ್ ಪುರುಷೋತ್ತಮೇತಯೇನಾಪರಾಧಾನಾಮಜ್ಞಾನಮಾತ್ರಹೇತುಕತ್ವಮುಕ್ತಮ್ ಇತಿ ಭ್ರಮಂ
ನಿರಾಚಢ್ಢೆ ॥ ಅಜ್ಞತ್ವಾತ್ ಇತ್ಯಾದಿನಾ ॥ ೧೩ ॥

12. ಭಕ್ತನಾದ ನಾನು ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಅನಂತ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಕೃಪೆಯಿಂದ
ಕ್ಷಮಿಸು.

13. ಅಜ್ಞಾನ-ಅಲ್ಪಶಕ್ತಿ-ಅಲ್ಪ-ದುರ್ಬಲ್ಯಗಳಿಂದ ನಾನಾಪರಾಧಗಳನ್ನು ಎಸಗಿದ್ದೇನೆ.
ದುರ್ಬಲನಾದ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಕ್ಷಮೆ ಇರಲಿ.

12. I am your devotee. But I have committed infinite blunders
due to my sheer ignorance. You are kind, please excuse me.

13. I have committed blunders due to my ignorance, limited
strength along with laziness and crookedness, Oh Lord, be kind
to me, the helpless one.

ಅಪರಾಧಸಹಸ್ರಾಣಿ ಕ್ರಿಯಂತಃಽಹರ್ನಿಶಂ ಮಯಾ ।

ತಾನಿ ಸರ್ವಾಣಿ ಮಢ ದೇವ ಕ್ಷಮಸ್ವ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ॥ ೧೪ ॥

ಕೃತಾಪರಾಧಮ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಸಾಮಾನ್ಯೋಕ್ತಃ ದಿವೈವಾಪರಾಧೋಽಕಾರಿ ಇತಿ ಭ್ರಾಂತಿಂ
ಲೋಕಾನಾಂ ನಿರಸ್ಯನ್ ಪುನಃ ಕ್ಷಮಾಪಯತಿ ಹ್ವ ಅಪರಾಧ ಇತಿ ॥ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ಅನಂತಾನಿ ।
'ಸಹಸ್ರಶೀರ್ಷಾ ಪುರುಷಃ' ॥ (ಕ್ರ.೧೦.೯೦.೧) ಇತ್ಯಾದಿವತ್ ॥ ೧೪ ॥

14. ಹಗಲು-ರಾತ್ರಿ ನಾನು ಸಾವಿರಾರು ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಎಸಗಿರುವೆ. ಸರ್ವೋತ್ತಮ
ನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯೇ ನನ್ನ ಎಲ್ಲ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು.

14. Day and night. I have committed tens of thousands mistakes.
Oh, the Lord supreme Sri Hari, ignore all my sins and excuse
me.

ಯಜ್ಞನ್ಮನಃ ಪ್ರಭೃತಿ ಮೋಹವಶಂ ಗತೇನ

ನಾನಾಪರಾಧಶತಮಾಚರಿತಂ ಮಯಾ ತಢ್ಢೆ ।

ಅಂತರ್ಮಹಿಷ್ಯ ಸಕಲಂ ತವ ಪಶ್ಯತೋ ಹಿ

ಕ್ಷಂತುಂ ತ್ವಮರ್ಹಸಿ ಹಠೇ ಕರುಣಾವಶೇನ

|| ೧೪ ||

ಅಪರಾಧಾಚರಣಸ್ಯಾಸಾಕ್ಷಿಕತ್ವಾನ್ಮುಷೇಯಮಾತ್ಮನೋಽಪರಾಧಿತೋಪಾಲಂಭ ಇತ್ಯಾಶಂಕಾ-
ನಿರಸನಪೂರ್ವಕಮಾದರಾತಿಶಯೇನ ಪುನಃ ಕ್ಷಮಾಪಯತಿ ಹ ಯತ್ ಇತಿ || ಜನ್ಮನಃ ಪ್ರಭೃತಿ
ಜನ್ಮಾರಭ್ಯಾ 'ಪ್ರಭೃತಿಯೋಗಾಜ್ಜನ್ಮನಃ' ಇತಿ ಪञ್ಚಮಿ | ಅಪಾದನೇ ಪञ್ಚಮಿ (ಪಾ.ಸು.
೨.೩.೨೮) ಇತಿ ಸೂತ್ರೇ ಕಾರ್ತಿಕವ್ಯಾಃ ಪ್ರಭೃತಿ ಇತಿ ಭಾಷ್ಯೇ ಪ್ರಯೋಗಾತ್ | ಮೋಹವಶಂ ಗತೇನ
ನಟನವಚ್ಚನವಶಂಗತೇನ | 'ಏಷ ಮೋಹಂ ಸೃಜಾಮ್ಯಾಶು' ಇತ್ಯತ್ರ 'ಮುಹ್ಯತೇಽನೇನೆತಿ ಮೋಹೋ ನಟನಂ
ವಚ್ಚನಂ ವಾ' ಇತಿ ಟೀಕೋಕ್ತೇಃ | ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನಜನಕೀಭೂತಾನಾಚಾರೋ ನಟನಮ್ | ಮಿಥ್ಯಾ-
ಜ್ಞಾನಜನಕಂ ವಚನಂ ವಚ್ಚನಮ್ | ಅಜ್ಞಾನಸಂಶಯವಿಪರ್ಯಯವಶಂ ಗತೇನ ವಾ | 'ನಷ್ಟೋ ಮೋಹಃ
ಸ್ಮೃತಿರ್ದಿವ್ಯಾ' (ಗೀ. ೧೮.೭೩) ಇತಿ ಗೀತಾವಿವೃತಾವೇವ ವಿವೃತೇಃ | ಅಂತರ್ಮಹಿಷ್ಯ ಅತೇ
ವ್ಯಾಪ್ತೇ ತ್ವಯಿ | 'ಸಯೋತೋಕ್ತ' ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ | ಅಧಿಕರಣತ್ವವಿವಕ್ಷಯಾ ಸಪ್ತಮಿ | ಮಯಾ
ತವ ನಾನಾವಿಧಮಪರಾಧಶತಂ ಆಚರಿತಮ್ | ವ್ಯಾಪ್ತತ್ವಾದೇವ ಸಕಲಂ ಪಶ್ಯತಃ ತವ ಇತಿ |
ಶೇಷೇ ಷಷ್ಠಿ (ಪಾ.ಸು. ೨.೩.೫೦) | ಪಶ್ಯತಃ ತವ ಕರುಣಾವಶೇನ ಇತಿ ವಾ |

ತತ್ ತು ನಾನಾಪರಾಧಶತಂ ಕರ್ಮ ಹೇ ಕರುಣಾವಶ ಹೇ ಇನಸ್ವಾಮಿನ್ | ತ್ವಂ ಕ್ಷಂತುಮರ್ಹಸಿ
ಇತಿ ಯೋಜನಾ | ಅತ್ರ ಸಕಲಂ ಪಶ್ಯತಃ ತವ ಇತ್ಯನೇನ ಮಯಾ ಕೃತಾನಾಮ್ ಅಪರಾಧಾನಾಂ
ಸರ್ವಸಾಕ್ಷಿ ತ್ವಮೇವ ನಿರಾಕ್ಷೀತ್ಯುಕ್ತಂ ಭವತಿ || ೧೪ ||

15. ಅಜ್ಞಾನವಶನಾದ ನಾನು ಹುಟ್ಟಿನಿಂದಾಂರಭಿಸಿ ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದಷ್ಟು ಅಪರಾಧ ನಿನಗೆ
ಎಸಗಿದ್ದೇನೆ. ಒಳ-ಹೊರಗೆ ವ್ಯಾಪ್ತನಾಗಿರುವ ನಿನ್ನ ಎದುರಿನಲ್ಲಿಯೇ (ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ)
ಮಾಡಿದ ಈ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನೂ ಕರುಣಾಮಯನಾದ ನೀನು ಕ್ಷಮಿಸು.

15. Being under the firm grip of ignorance right from my birth,
everytime I have committed countless mistakes, sins and blunders
right in your presence. You are pervading everywhere inside me
and outside me as a witness to all my evil acts. Oh Lord ! the
embodiment of kindness, forget my mistakes and forgive me.

कर्मणा मनसा वाचा या चेष्टा मम नित्यशः ।

केशवाराधने सा स्याज्जन्मजन्मान्तरेष्वपि ॥ १६ ॥

॥ इति श्रीपञ्चरात्रागमे जितन्तेस्तोत्रे द्वितीयोऽध्यायः ॥ २ ॥

एतावतापराधान् क्षमाप्याधुना -

‘स्वामी त्वं जलजापते प्रियकराः प्राणाः शरीरं गृहं
पूजा ते विषयोपभोगरचना सम्यक् समाधिः स्तुतिः ।
सञ्चारः पदयोः प्रदक्षिणविधिः स्तोत्राणि सर्वा गिरो
यद्यत्कर्म करोमि तत्तदखिलं विष्णो तवाराधनम्’ ॥

इति वचनानुसारेण सर्वा अपि चेष्टाः केशवाराधनानि स्युः इति प्रार्थयते ह
कर्मणा इति । आराधने आराधनं पूजा स्यात् इत्यर्थः । यद्वा आराधन इति
‘तादर्थ्ये सप्तमी । ‘चर्मणि द्वीपिनं हन्ति’ इति यथा । त इत्यस्य शेषेण केशव
इति सम्बोधनं वा । कं ब्रह्माणमीशं रुद्रं च वर्तयतीति केशवः । ‘हिरण्यगर्भः
कः प्रोक्त ईशः शङ्कर एव च । सृष्ट्यादिना वर्तयति तौ यतः केशवो भवान्’
(गी.भा. २.५४ उदाहृत हरिवंश वचनम्) । केशशब्दयोः कर्मणोरुपपदयो-
रन्तर्णीतण्यर्थाद्वितुवर्तन इत्यस्मात् ‘अन्यत्रापि दृश्यते इति डः ॥ १६ ॥

॥ इति श्रीमदार्पणान्ताचार्यपूज्यपादाराधकेन तत्तनुजेन

बालशर्मणा विरचितायां

जितन्तेस्तोत्रविवृतौ वैजयन्त्यां द्वितीयोऽध्यायः ॥ २ ॥

16. ಕರ್ಮ-ಮನಸ್ಸು-ವಾಗ್ವಿಧಿಯ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ನಾನು ಯಾವ
ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವೆನೋ ಅವೆಲ್ಲವೂ ಪ್ರತಿಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಕೇಶವನ ಆರಾಧನಾ ರೂಪ
ವಾಗಿರಲಿ .

16. Oh Lord ! Whatever I do in thought, speech and action.
let everything be dedicated to your service and as a worship
to you, my Lord Sri Krishna.

१. तात्पर्ये मु.

२. डेन्यत्रापि टपत इति डः मु.

॥ अथ तृतीयोऽध्यायः ॥

ब्रह्मोवाच -

जितं ते पुण्डरीकाक्ष नमस्ते विश्वभावन ।

नमस्तेऽस्तु हृषीकेश महापुरुषपूर्वज ॥ १ ॥

जितन्त इति । 'विश्वो वायुः समुद्दिष्टः' इति बृहद्वाण्योक्तेः । तस्मिन् भावना अतिवासना ध्यानम् इति यावत् । स तथोक्तस्तत्सम्बुद्धिः । 'भावना त्वतिवासना' (गी. भा. ८. ७) इति गीताभाष्योदाहृतवचनात् उद्गीथाख्यस्य विष्णोर्विशिष्टप्रतिमावायुरेव इति छान्दोग्यभाष्योक्तेः । अविश्वभावन इति पदच्छेदेन अविश्व विश्वभिन्न इति भावना यस्य स तथोक्तः तत्सम्बुद्धिर्वा । 'अविश्वो विश्वकर्तृजः' इति श्रुतेः ॥ १ ॥

1. वायुदೇವನಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹಕನೇ, ಕಮಲದಂತೆ ಅರಳಿದ ಕಂಗಳುಳ್ಳವನೇ, ದುಷ್ಟರನ್ನು ದಮನಮಾಡುವ ನಿನಗೆ ನಮನಗಳು. ಓ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ನಿಯಾಮಕನೇ ಮಹತ್ತತ್ವಾಭಿಮಾನಿಯಾದ ನಾಲೈಕನಿಗೆ ಜನ್ಮ ನೀಡಿದವನೇ ನಿನಗೆ ನಮನಗಳು.

1. Lord ! you have bestowed all your kind grace to Vayudeva, Oh Lotus-eyed Lord ! you destroy the wicked. Oh, controller of all senses ! You are the motivator of all senses. You have given birth to the four-faced Brahma, the presiding deity of Mahattatva. To you I bow down again and again in all humility and devotion.

ನಮಸ್ತೇ ವಾಸುदेವಾಯ ಶತಾನಂದಚಿದಾತ್ಮನೇ^१ ।

ಅಧ್ಯಕ್ಷಾಯ ಸ್ವತನ್ತ್ರಾಯ ನಿರಪೇಕ್ಷಾಯ ಶಾಶ್ವತೇ ॥ २ ॥

ಶತಾನಂದೋ ಬ್ರಹ್ಮಾ ತಸ್ಯ ಚಿತ್ ಜ್ಞಾನಮ್ ಆದತ್ತೇ ಅನುಭಾವಯತಿ ಆಪ್ನೋತಿ ಪ್ರಾಪಯತಿ ಇತಿ ವಾ ಶತಾನಂದಚಿದಾತ್ಮಾ ತಸ್ಮೈ ಇತ್ಯರ್ಥಃ । ಆಙ್ಕಪೂರ್ವದಾದಿ ಆಪ್ನೋತೇರ್ವಾನ್ತರ್ಗೌತಪ್ಯರ್ಥಾತ್ ಮನ್ । 'ಯಽಪ್ನೋತಿ ಯದಾದತ್ತೇ' ಇತ್ಯಾದೇಃ । ಶಾಂತಾನಂದ ಇತಿ ಪಾಠೇ ಶಾಂತಾನಾಂ ಭಗವನ್ನಿಷ್ಠಬುದ್ಧಿನಾಮಾನಂದಚಿತ್ತಿ ಸುಖಜ್ಞಾನೇ ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಾಗವತ್ । ನಿಷ್ಕ್ರಾಂತಃ

अपेक्षायाः निरपेक्षः । तदाह सूत्रे 'न प्रयोजवत्त्वात्' (ब्र.सू.२.१.३३) इत्युक्तत्वात् इति । निरादयः क्रान्ताद्यर्थे पञ्चम्या' (वार्तिकम्- पा.सू. १.४.७९) इति समासः । तत्र हेतुः स्वतन्त्राय इति । शाश्वते मोक्षकर्त्रे । 'तत्प्रसादात् परां शान्तिं स्थानं यास्यति शाश्वतम्' इत्यत्र नित्यवाचकतया प्रसिद्धशाश्वतशब्दात्तत्करोतिप्यन्तात् क्पिपीष्टवद्भावेन टिलोपे णिलोपे च तान्तोयं शब्दः । मोक्षदात्र इति यावत् । आकाशादिनित्यस्रस्ट्रे । 'आत्मन आकाशः सम्भूतः' (तै.उ. ब्रह्मवलि, मं-१) इत्यादिश्रुतेः । यद्वा शाश्वत इति षष्ठमहाभाष्यवचनप्रामाण्याच्छश्वच्छब्दादणप्रत्यये शाश्वत इत्यकारान्त एवायं शब्दः सप्तम्यन्तः । नित्यमोक्षे निरपेक्षायेत्यन्वयः । असाहायः सन्मोक्षं दातेति भावः । 'विष्णुर्हि दाता मोक्षस्य' इति वचनात् । अध्यक्षाय अधिपतये 'अध्यक्षोऽधिपतिः प्रोक्तः' (गी.ता. १.१०) इति गीतातात्पर्योदाहृत- स्मृतेः ॥ २ ॥

२. ಚತುರಾಸನಿಗೆ ವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕರುಣಿಸುವ ವಿಜ್ಞಾನರೂಪಿಯೇ ನಿನಗೆ ನಮನಗಳು. ಸ್ವತಂತ್ರನೂ ಪರಿಪೂರ್ಣನೂ ಮುಕ್ತಿಪ್ರದನೂ ಜಗದೊಡೆಯನೂ ಆದ ನಿನಗೆ ನಮನಗಳು.

2. To the four-faced Brahma, you have given special knowledge. You are the embodiment of all knowledge, everyone of it is special and unique. You are the only one who is perfect and total, who can bestow the liberation. Oh to the Lord of the Universe. I bow down to you prostrating again and again.

अच्युतायाविकाराय तेजसां निधये नमः ।

क्लेशकर्माद्यसंस्पृष्टपूर्णषाड्गुण्यमूर्तये ॥ ३ ॥

त्रिभिर्ज्ञानबलैश्चर्यवीर्यशक्त्योजसां युगैः ।

त्रिगुणाय नमस्तेऽस्तु नमस्ते चतुरात्मने^१ ॥ ४ ॥

ಅಚ್ಯುತಾಯ ಸ್ವರೂಪತೋ ಗುಣೈಶ್ಚ ಚ್ಯುತಿರಹಿತಾಯ । ‘ನಾತ್ಮಾ ಶ್ರುತೇಃ ನಿಯತವಾನ್ಮ
ತಾಭ್ಯಃ’ (ಬ್ರ.ಸೂ. ೨.೩.೧೭) । ‘ಅಚ್ಯುತೋ ಯೋ ಗುಣೈರ್ನಿಯಮೇವಾಖಿಲೈಃ’ ಇತ್ಯಾದೇಃ ।
ಕ್ಲೇಶಃ ದುಃಖಂ ಕರ್ಮಾದೀತ್ಯಾದಿಪದೇನ ಜನ್ಮಾದಿಪರಿಗ್ರಹಃ । ತೈಃ ಅಸಂಸ್ಪೃಷ್ಟ ಅಸಂಬಂಧಃ ।
‘ಅಸಂಸ್ಪೃಷ್ಟೋ ಹ್ಯಯಂ ಪುರುಷಃ’ ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ ।

ತ್ರಿಭಿರ್ಗುಣೈಃ ಷಡ್ಭಿರೀತೀತ್ಯರ್ಥಃ । ಪೂರ್ಣೇತಿ ಪೂರ್ವಣ ಸಂಬಂಧಃ । ತ್ರಿಯುಗಾನಾಹ ಹ ಜ್ಞಾನ
ಇತ್ಯಾದಿನಾ । ಅಜಮಾ । ‘ಚತುರ್ಛು ಷಷ್ಠಿ’ ಇತಿ ಭಾಗವತತಾತ್ಪರ್ಯೋದಾಹೃತತ್ವಾತ್ ।
ಅಜೋಭಿಃ ಪೂರ್ಣೇತ್ಯುಕ್ತ್ಯಾ ಪ್ರಾಪ್ತಾಂ ಭೇದಬುದ್ಧಿಂ ನಿರಾಹಹ ಷಾಡ್ಗುಣ್ಯಮೂರ್ತೀತಿ ಇತಿ ।
ಷಾಡ್ಗುಣ್ಯಮೇವ ಮೂರ್ತೀತ್ಯಸ್ಯ ತಥೋಕ್ತಸ್ತಸ್ಮೈ । ಅಜಮಾ ಗುಣೈಃ ಇತ್ಯಪಿ ಕ್ವಚಿತ್ ಪಾಠಃ ।
ತತ್ರ ತ್ರಿಭಿರ್ಗುಣೈಃ ಸತ್ವಾದಿಭಿಃ ಅಸ್ಪೃಷ್ಠೇತಿ ಬುದ್ಧ್ಯಾ ಅಸ್ಪೃಷ್ಠೇತ್ಯಸ್ಯ ಆಕೃಷ್ಣಾನ್ವಯಃ ।
ಜ್ಞಾನಬಲೈಶ್ಚರ್ಮವೀರ್ಯಶಕ್ತಿಯಜಮಾ ಅಜೋಭಿಃ ಪೂರ್ಣೇತಿ ಯೋಜನಾ । ಪೂರ್ಣೇತ್ಯತ್ರ
ಮತಿಬುದ್ಧಿಪೂಜಾರ್ಥೇಭ್ಯಶ್ಚ (ಪಾ.ಸೂ. ೩.೨.೧೮೮) ಇತಿ ವರ್ತಮಾನೇ ಕ್ತಃ । ತತ್ರ
ಚಕಾರಸ್ಯಾನುಕ್ತಸಮುಚ್ಚಯಾರ್ಥತ್ವಾತ್ । ಕ್ತಸ್ಯ ಚ ವರ್ತಮಾನ ಇತ್ಯಜಮಾ ಇತಿ ಷಷ್ಠಿ
ಪ್ರಸಿದ್ಧವ್ಯಾಕರಣೇನಾಪಿ ‘ಸಮಾಧೇಯಾ ಕ । ಅಜ ಇಂದ್ರಿಯಬಲಮ್ । ತ್ರಯೋ ಗುಣಾ ಯಸ್ಮಾತ್
ಸ ತಥೋಕ್ತಃ ತಸ್ಮೈ । ‘ಸಸರ್ಜ ಭಗವಾನಾದೌ ತ್ರಿನ್ ಗುಣಾನ್ ಪ್ರಕೃತೇಃ ಪರಃ’ ಇತಿ ವಚನಾತ್ ।
ಚತುರ ಆತ್ಮಾ ಚತುರ್ಮುಖೋ ಯಸ್ಮಾತ್ ಸ ತಥೋಕ್ತಃ ತಸ್ಮೈ । ಮಧುಸೂದನಾಯ ಇತ್ಯಪಿ
ಕ್ವಚಿತ್ಪಾಠಃ । ಮಧುಂ ತನ್ನಾಮಾನಂ ದೈತ್ಯಂ ಸೂದಯತಿ ಇತಿ ಮಧುಸೂದನ ಇತಿ ತದರ್ಥಃ ॥ ೩-೪ ॥

3. ನಿರ್ವಿಕಾರನೂ ತೇಜೋಮಯನೂ (ಜ್ಯೋತಿರೂಪನೂ) ಆದ ಅಚ್ಯುತನಿಗೆ
(ಗುಣ ಮತ್ತು ಸ್ವರೂಪಗಳ ವಿನ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದ) ನಮನಗಳು. ದುಃಖ-ಕರ್ಮ-ಜನನಾದಿ
ದೋಷಗಂಧವಿದೂರನೂ ಷಡ್ಗುಣಸ್ವರೂಪನೂ ಆದ ನಿನಗೆ ನಮನಗಳು.

4. ಜ್ಞಾನ-ಬಲ-ಐಶ್ವರ್ಯ-ಪರಾಕ್ರಮ-ಶಕ್ತಿ-ಕೀರ್ತಿಗಳೆಂಬ ಷಡ್ಗುಣಸ್ವರೂಪನಾದ,
ಸತ್ತ್ವ-ರಜಸ್-ತಮೋಗುಣಗಳಿಗೆ ಪ್ರವರ್ತಕನಾದ, ಚತುರ್ಮುಖ ಜನಕನಾದ ನಿನಗೆ
ನಮನಗಳು.

3. Oh Lord ! You undergo no change, the source of all
brightness...You are Achyuta in every sense of the word, having

೧. ಸಮಾ ಜೇಯಾ- ಮುದ್ರಿತಪುಸ್ತಕೇ

no degradation or destruction in your virtues or forms. You are far, far from even the least trace of birth, death, grief and bondage. You are the embodiment of all comprising six virtues. Oh Lord, to you I bow down in all humility and devotion, again and again.

4. You are the embodiment of knowledge, strength, power and all riches, valiant, name and fame of the highest order, meaning every word. You are the creator of Satwa, Rajas and Tamas. You are the father of four-faced Brahma. To you I bow down in devotion prostrating to you again and again.

ಚತುಃಪತ್ನಿನವವ್ಯುಹದಶದ್ವಾದಶಮूर्ತये ।

ಪ್ರಧಾನಪುರುಷೇಶಾಯ ನಮಸ್ತೇ ಚತುರಾತ್ಮನೇ^೧ ॥ ೪ ॥

ಪ್ರಧಾನಃ ಮುಖ್ಯಪುರುಷಃ ಜಗತ್ಕರ್ತಾ, 'ಪುರುಷೋ ಜಗತ್ಕರ್ತಾ' ಇತಿ ಟೀಕೋಕ್ತೆಃ । **ಚತುರಾತ್ಮನೇ** ॥ ಚತುರಾ ಲಕ್ಷ್ಮೀಃ ಆತ್ಮನಿ ದೇಹೇ ಯಸ್ಯ ಇತಿ ವಾ ತಥೋಕ್ತಃ ತಸ್ಮೈ । ತದ್ಭೂತಮ್ ಆಚಾರ್ಯಃ । 'ಸಾ ದಕ್ಷಿಣಾಮಾನಿನಿ ದೇವತಾ ಚ ಸಾವಸ್ಥಿತಾ ಬಹುರೂಪಾ ಮದರ್ಥಾ । ವಾಮಾರ್ಧಾ ಮೇ ತತ್ಪ್ರವಿಷ್ಟಾ ಯತೋ ಹಿ ತತೋಽಹಂ ಸ್ಯಾಮರ್ಧನಾರಾಯಣಾಽಖ್ಯಃ' (ಮ.ತಾ.ನಿ. ೨೦.೭೪) ಇತಿ । 'ನಮಸ್ತೇ ಪುರುಷೋತ್ತಮ' ಇತ್ಯಪಿ ಕ್ವಚಿತ್ ಪಾಠಃ ॥ ೪ ॥

5. ಸೃಷ್ಟಿಯ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಅನಿರುದ್ಧ-ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ- ಸಂಕರ್ಷಣ- ವಾಸುದೇವ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ರೂಪಧರಿಸಿದ, ಕೃದ್ವೋಲ್ಕ ಮೊದಲಾದ ಐದು ರೂಪಗಳುಳ್ಳ, ನಾರಾಯಣ- ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಇತ್ಯಾದಿ ಒಂಬತ್ತು ಮತ್ತು ಮತ್ಸ್ಯ-ಕೂರ್ಮಾದಿ ಹತ್ತು ರೂಪಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಕೇಶವಾದಿ ಹನ್ನೆರಡು ರೂಪಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ, ಸಿರಿದೇವಿ ಹಾಗೂ ಚತುರ್ಮುಖಿನಿಗೆ ಒಡೆಯನಾದ, ಅರ್ಧನಾರೀನರರೂಪಿಯಾದ ನಿನಗೆ ನಮನಗಳು.

5. At the beginning of Creation, You expressed yourself in four forms Aniruddha, Pradyumna, Sankarshana and Vasudeva. Again you showed Yourself in another five forms- Krudhdholka and others. and again in nine forms Narayana, Parabrahma etc. and again in ten forms Matsya, Kurma etc. Again in twelve forms Keshava and others. You have been the Lord of Lakshmi, having a strange form of half-lady and half -man Ardhanaareeshwara

೧. ನಮಸ್ತೇ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಖ.

form. You have been the master of Chaturmukha Brahma. To you I bow down in all humility and devotion again and again.

ಅನೇಕಮूर्ತये तुभ्यममूर्तायैकಮूर्ತये ।

ನಾರಾಯಣ ನಮಸ್ತೇಽಸ್ತು ಪುಂಡರೀಕಾಯತೇಕ್ಷಣ ॥ ೬ ॥

ಅನಃ ಪ್ರಾಣಃ ಏಕಮೂರ್ತಿಮುಖ್ಯಪ್ರತಿಮಾ ಯಸ್ಯ ಸ ತಥೋಕ್ತಸ್ತಸ್ಮೈ । 'ತದ್ಗುಣೋತ್ತಮಾ' ಇತ್ಯತ್ರ ಒಮಾಡೊಶ್ವ (ಪಾ.೬.೧.೧೪) ಇತ್ಯತ್ರ ಚಕಾರೇಣ ಅನ್ಯತ್ರಾಪಿ 'ಪರೂಪತ್ವಾನುಶಾಸನಾತ್' ಇತಿ ಸುಧೋಕ್ತಿದಿಶಾಪರೂಪತ್ವಂ ಜ್ಞೇಯಮ್ । ಅನೇಕೇಷ್ವಪ್ರಧಾನೇಷು ಜೀವೇಷು ಮೂರ್ತಿಃ ಯಸ್ಯ ಇತಿ ವಾ ಅನೇಕಾ ಮೂರ್ತಿಃ ಯಸ್ಯ ಇತಿ ವಾ । ತರ್ಹಿ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನತ್ವಂ ಸ್ಯಾತ್ ಇತ್ಯತ ಆಹಹ್ನ ಅಮೂರ್ತಾಯ ಇತಿ ॥ ಅಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಾಯ ಇತ್ಯರ್ಥಃ । ಏಕಾ ಜಗದ್ವಿನ್ನಾ ಮೂರ್ತಿಃ ಯಸ್ಯ ತಸ್ಮೈ । 'ಏಕೇ ಮುಖ್ಯಾನ್ಯಕೇವಲಾಃ' ಇತ್ಯಮರೋಕ್ತಃ । ಏಕಾ ಅಭಿನ್ನಾ ಮೂರ್ತಿಃ ಯಸ್ಯ ಇತಿ ವಾ । 'ನೆಹ ನಾನಾ' ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತಃ । ಅರಾ ದೋಷಾಸ್ತದ್ವಿರುದ್ಧಾ ಗುಣಾ ನಾರಾಃ ತೇಷಾಮಯನಮಾಶ್ರಯಃ । ಅರಾಣಾಮಯನಂ ನ ಭವತೀತಿ ನಾರಾಯಣಃ, ತತ್ಸಮ್ಬುದ್ಧಿಃ । ನಗನಾಕಾದಿಶಬ್ದವತ್ ಅಯಂ ಶಬ್ದೋ ಜ್ಞಾತವ್ಯಃ ॥ ೬ ॥

6. ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಸನ್ನಿಹಿತನಾದ ದೇಶ-ಕಾಲಗಳ ಮಿತಿ ಇಲ್ಲದ ಅನಂತರೂಪನಾದ ಕಮಲದಂತೆ ವಿಶಾಲಕಂಗಳುಳ್ಳ ಓ ನಾರಾಯಣನೇ ನಿನಗೆ ನಮನಗಳು.

6. Oh Lord ! You have been present primarily in Mukhyapraana. You are not bound by any law of time and space. Oh Lord Narayana, to you I bow down in all humility and devotion again and again.

ಸುಭೂಲಲಾಟ ಸುನಸ (ಸುಮುಖ) ಸುಸ್ಮಿತಾಧರವಿದ್ರುಮ ।

ಪೀನವೃತ್ತಾಯತಭುಜ ಶ್ರೀವತ್ಸಕೃತಭೂಷಣ ॥ ೭ ॥

ಅಧರೇ ಒಠೇ ವಿದ್ರುಮಾವಿವ ಯಸ್ಯ ಸ ತಥೋಕ್ತಃ ತತ್ಸಮ್ಬುದ್ಧಿಃ ॥ ೭ ॥

7. ಅಕರ್ಷಕವಾದ ಹುಬ್ಬು-ಹಣೆ-ಮೂಗು-ಮಿನುಗುವ ಮಂದಹಾಸದಿಂದ ಪೂರ್ಣವಾದ ತುಟಿಗಳುಳ್ಳ ದುಂಡನೆಯಾದ ಮತ್ತು ದಷ್ಟ ಪುಷ್ಟವಾದ ಹಾಗೂ ವಿಶಾಲವಾದ ಭುಜಗಳುಳ್ಳ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಸಿರಿದೇವಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿದ ನಿನಗೆ ನಮನಗಳು.

7. Your attractive eye brows, forehead, nose and inviting coral lips round and robust, broad chest housing your consort Lakshmi, are simply captivating. To you I bow down prostrating with all devotion and humility, again and again.

ತನುಮಧ್ಯಮಹಾವಕ್ಷ ಪದ್ಮನಾಭ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ।

ವಿಲಾಸವಿಕ್ರಮಾಕ್ರಾಂತತ್ರೈಲೋಕ್ಯಚರಣಾಮ್ಬುಜ ॥ ೮ ॥

ನಮಸ್ತೇ ಪೀತವಸನ ಸ್ಫುರನ್ಮಕರಕುण्डಲ ।

ಸ್ಫುರತ್ಕಿರೀಟಕೇಯೂರನೂಪುರಾಙ್ಗದಭೂಷಣ ॥ ೯ ॥

ಪಶ್ಚಾಯುಧ ನಮಸ್ತೇಽಸ್ತು ನಮಸ್ತೇ ಪಶ್ಚಕಾಲಿಕ ।

ಪಶ್ಚಕಾಲರತಾನಾಂ ತ್ವಂ ಯೋಗಕ್ಷೇಮಂ ವಹ ಪ್ರಭೋ ॥ ೧೦ ॥

ತನುಮ್ ಅಲ್ಪಂ^೧ ಸೂಕ್ಷಮಂ ಮಧ್ಯಮ್^೨ ಉದರಂ^೩ ಯಸ್ಯ ಸ ತಥೋಕ್ತಃ ತತ್ಸಮ್ಬುಧಿಃ । ವಿಲಾಸೇನ
ಲೀಲಯಾ^೪ ವಿಕ್ರಮೇಣ^೫ ಪಾದವಿಕ್ಷೇಪೇಣ^೬ ಕ್ರಾಂತಂ^೭ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಂ^೮ ತ್ರಿಲೋಕೀ^೯ ಯೇನ ಸ ತಥೋಕ್ತಃ ।
ತಾದೃಶೌ^{೧೦} ಚರಣೌ^{೧೧} ಅಮ್ಬುಜೇ^{೧೨} ಇವ ಯಸ್ಯ ಸ ತಥೋಕ್ತಃ ತತ್ಸಮ್ಬುಧಿಃ ॥ ೮-೯ ॥

ಪಶ್ಚ ಆಯುಧಾನಿ^{೧೩} ಪ್ರಹರಣಾನಿ^{೧೪} ಯಸ್ಯ ಸ ತಥೋಕ್ತಃ ತತ್ಸಮ್ಬುಧಿಃ । ಶಿಙ್ಕುಚಕ್ರಗದಾಪದ್ಮ-
ನಾರಾಯಣಮುದ್ರಾಃ^{೧೫} ಪಶ್ಚಾಯುಧಾನಿ^{೧೬} ಜ್ಞೇಯಾನಿ^{೧೭} । ಯೋಗಕ್ಷೇಮಂ^{೧೮} ಮುಖ್ಯಯೋಗಕ್ಷೇಮರೂಪಂ^{೧೯} ಮೋಕ್ಷಂ^{೨೦} ವಹ
ಪ್ರಾಪಯ^{೨೧} । ‘ತೇಷಾಂ^{೨೨} ನಿತ್ಯಾಭಿಯುಕ್ತಾನಾಂ^{೨೩} ಯೋಗಕ್ಷೇಮಂ^{೨೪} ವಹಾಮ್ಯಹಮ್’ (ಗೀ.೯.೨೨) ಇತಿ
ಸ್ವಪ್ರತಿಜ್ಞಾನಾತ್^{೨೫} । ತತ್ರ^{೨೬} ಉಪಪತ್ತಿಃ^{೨೭} ಹ ಪ್ರಭೋ^{೨೮} ಇತಿ । ಪ್ರಭೋ^{೨೯} ಸಮರ್ಥ^{೩೦} ‘ಪ್ರಭುರೀಶಃ^{೩೧} ಸಮರ್ಥಶ್ಚ’^{೩೨}
ಇತ್ಯಭಿಧಾನಾತ್ ॥ ೧೦ ॥

8. ತೆಳುವಾದ ಹೊಟ್ಟೆ ವಿಶಾಲವಾದ ಎದೆಯುಳ್ಳ ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಟ್ಟು
ಮೂಲೋಕಗಳನ್ನು ಅಳಿದ ಪಾದಕಮಲವುಳ್ಳ ಪದ್ಮನಾಭನಿಗೆ ನಮನಗಳು.

9. ಪೀತಾಂಬರ ಧರಿಸಿದ, ಹೊಳೆಯುವ ಮಕರ-ಕುಂಡಲಧಾರಿಯಾದ ಹೊಳೆಯುವ
ಕಿರೀಟ-ಕೇಯೂರ-ಕಾಲ್ಗಂಜ್ಜಿ-ಬಳೆಗಳಿಂದ ವಿಭೂಷಿತನೇ ನಿನಗೆ ನಮನಗಳು.

10. ಶಂಖ-ಚಕ್ರ-ಗದಾ-ಪದ್ಮ-ಖಡ್ಗ ಧರಿಸಿದ, ವಸಂತವೇ ಮೊದಲಾದ ಐದು

೧. ಸೂಕ್ಷಮಮ್ ಉದರಮ್- ಮುದ್ರಿತಪುಸ್ತಕೇ

ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ನಿಯಾಮಕನಾಗಿ ಐದು ರೂಪದಿಂದಿರುವ, ಆಯಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕರ್ತವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕರಾದ ಭಕ್ತರ ಯೋಗಕ್ಷೇಮವನ್ನು ನೋಡು.

8. Your slim waist, strong ,robust and broad chest are simply enticing. You have with ease measured the three worlds with your lotus-like feet. Oh Padmanabha, the Lord having the lotus in the navel, to you I bow down in all humility and devotion.

9. Oh Lord ! Dressed in yellow silks, ornamented with makarakundala, crown, bracelets and anklets with jingling and tinkling bells made of precious gems (and holding Shanka, Chakra, Gada and Padma,) with a sword and expressing in five forms during five seasons such as Vasantha etc. Oh Lord ! take a kindly look at those devotees of yours who perform their prescribed duties perfectly, following the scriptures in letter and spirit. To you I bow down prostrating in all humility and devotion.

10. Oh Lord ! What can I do when I do not have any control over my senses. Oh the Lord of Lakshmi. Lift me from the depths of despair of life.

ನಿತ್ಯಜ್ಞಾನಬಲೈಶ್ವರ್ಯ ಭೋ ಗೋಪಕರಣಾಚ್ಯುತ ।

ನಮಸ್ತೇ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿಲೋಕಯಾತ್ರಾಪ್ರವರ್ತಕ

॥ ೧೧ ॥

ನಿತ್ಯ ಇತಿ । ಭೋ ಇತಿ ಸಂಬೋಧನೆ ಗೋಪಾನಾಂ ನಂದಾದೀನಾಂ ಕರಣೈರಿಂದ್ರಿಯೈರಚ್ಯುತ ಸದಾ ತೈರ್ಧ್ಯಾತಿ ಇತ್ಯರ್ಥಃ । ನಿತ್ಯಜ್ಞಾನಬಲೈಶ್ವರ್ಯಾಣಾಂ ಭೋಗೇನಾಭವೇನ ನಿಮಿತ್ತೇನ ಉಪ ಅಧಿಕೈಃ ಕರಣೈಃ ಜ್ಞಾನಕರ್ಮಸಾಧನೈರಿಂದ್ರಿಯೈಃ ಅಚ್ಯುತಃ ಚ್ಯುತಿರಹಿತಃ ತತ್ಸಮ್ಬುದ್ಧಿರ್ವಾ । 'ತದಾತ್ಮಾನಮೇವಾವೇದಹಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ಮಿ' ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ । 'ಉಪ' ಅಧಿಕ ಇತಿ ಕರ್ಮನಿರ್ಣಯೋದಾಹೃತಸೂತ್ರಾತ್ । ಅತಃ ಏವ 'ಉಪರತಸ್ತಿತಿಕ್ಷುಃ' (ಬ್ರ.ಸೂ.ಭಾ.ಉ.ವ. ೧.೧.೧) ಇತ್ಯತ್ರ 'ಉಪ ಅಧಿಕೇ ವಿಷ್ಣೌ ರತಃ' ಇತಿ ತತ್ತ್ವಪ್ರದಿಪಿಕಾಃ ಯಾಚ್ಯಾತಮ್ । ಅತ್ರೇಂದ್ರಿಯಾಣಾಮಾಧಿಕ್ಯಂ ಚ 'ಸರ್ವತಃ ಪಾಣಿಪಾದಾದಿರತಃ ಪಾಣ್ಯಾದಿಶಕ್ತಿಮಾನ್' । 'ಕೇಶಾದಿಷ್ವಪಿ ಸರ್ವತ್ರ ಕೃಷ್ಣಕೇಶೋ ಹಿ ಯಾದವಃ' ಇತ್ಯಾದಿಗೀತಾತಾತ್ಪರ್ಯಾದ್ಯುದಾಹೃತ-ಪ್ರಮಾಣಾನುಸಾರೇಣ ಜ್ಞೇಯಮ್ । ವಿಶೇಷಸ್ತ್ವನ್ಯತ್ರ ದ್ರಷ್ಟವ್ಯಃ । ಬ್ರಹ್ಮಣಶ್ಚತುರ್ಮುಖಸ್ಯ ರುದ್ರಾದಿ-
೧. ದಾಹತಮೂಶತ್- ಮುದ್ರಿತಪುಸ್ತಕೇ

ಲೋಕಯಾತ್ರಾयाः सृष्टेः प्रवर्तक । ‘अथ तत्कृपया विष्णुः सृष्टिकर्मण्ययोजयत्’
इति श्रुतेः । ब्रह्मरुद्रादीनां लोकयात्रायाः स्वस्वलोकप्रति प्रयाणस्य प्रवर्तकः
प्रेरकेति वा । एतच्च ‘यातेष्टं विबुध श्रेष्ठाः सर्वेषां भद्रमस्तु वः’ इत्यादि भागवत-
वचनं सिद्धम् । तृजकाभ्यां कर्तारि (पा.सू. २.२.१५) इति प्रतिबुद्धस्य
याजकादिभ्यश्च इति प्रतिप्रसवात् समासः ॥ ११ ॥

11. ನಿತ್ಯವಾದ ಜ್ಞಾನ-ಜಶ್ವರ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಗುಣಸಂಪನ್ನನಾದ, ನಂದನೇ
ಮೊದಲಾದ ಗೋಪರಿಂದ ಆರಾಧ್ಯನಾದ, ನಿರ್ವಿಕಾರನಾದ, ಬ್ರಹ್ಮ-ರುದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳ
ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಗಳ ಪ್ರೇರಕನಾದ ನಿನಗೆ ನಮನಗಳು.

11. Oh Lord !! You are perfect the purest, in riches and
knowledge always, at all places. You are the personification all
that is the best and the noble qualities you are worshipped by
Nanda and Gopas. You never change. You are the motivator of
all deities like Brahma, Rudra. and others.

जन्मप्रभृति दासोऽस्मि शिष्योऽस्मि तनयोऽस्मि ते ।

त्वं च स्वामी गुरुर्माता पिता च मम बान्धवः ॥ १२ ॥

बान्धवः बन्धुसमूहः बन्धुशब्दात्तस्य समूह इत्यण् ॥ १२ ॥

12. ಹುಟ್ಟಿನಿಂದಲೂ ನಾನು ನಿನ್ನ ದಾಸನೂ-ಶಿಷ್ಯನೂ-ಪುತ್ರನೂ ಆಗಿರುವೆ. ನೀನೇ
ನನ್ನ ತಾಯಿ-ತಂದೆ-ಗುರು-ಒಡೆಯ-ಬಂಧು ಎಲ್ಲವೂ ಆಗಿರುವಿ.

12. I am your servant, disciple and son always, right from my
birth. You are in every way my father, mother, teacher, master
and relative.

अपि त्वां भगवन् ब्रह्मशिवशक्रमहर्षयः ।

द्रष्टुं यष्टुमभिष्टोतुमद्यापीश न हीशते ॥ १३ ॥

ಅಪಿ ಇತಿ । ಅಪಿಶಬ್ದೋ ಭಿನ್ನಕ್ರಮಃ । ಹೇ ಭಗವನ್ ಹೇ ಇಶ ಬ್ರಹ್ಮಾದಯಸ್ತ್ವಾಂ ದ್ರಷ್ಟುಂ
ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರ್ತುಂ ಯಷ್ಟುಮ್ ಅರ್ಚಿತುಮ್ ಅಭಿ ಸರ್ವತಃ ಕಲ್ಪನೆತಿ ಯಾವತ್ ಹ ಸ್ತೋತುಮಪಿ ನೇಶತೇ

ನ ಸಮರ್ಥಾಃ । ಹಿ ಶಬ್ದೇನ 'ವಿಷ್ಣೋರ್ನುಕಂ ವೀರ್ಯಾಣಿ ಪ್ರವೋಚಮ್' ಇತಿ ಶ್ರುತಿಪ್ರಸಿದ್ಧಿಂ
ದರ್ಶಯತಿ ॥ ೧೩ ॥

13. ಓ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ! ಬ್ರಹ್ಮ-ಶಿವ-ಇಂದ್ರ ಹಾಗೂ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ನಿನ್ನನ್ನು
ನೋಡಲು, ಪೂಜಿಸಲು, ನಿನ್ನ ವೈಭವವನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಲು ಸಮರ್ಥರಲ್ಲ.

13. Oh Lord ! Even the great deities like Brahma, Rudra and
Indra, the great seers are not capable of praising in prayer
expressing all your virtues completely. They can not even praise
even one virtue totally and can not worship you perfectly. They
do according to their capacities only.

ತಾಪತ್ರಯಮಹಾಗ್ರಾಹಭೀಷಣೇ ಭವಸಾಗರೇ ।

ಮಜ್ಜತಾಂ ನಾಥ ನೌರೇಷಾ ಪ್ರಣತಿಸ್ತು ತ್ವದರ್ಪಿತಾ ॥ ೧೪ ॥

ತಾಪತ್ರಯಾಣ್ಯೇವ ಮಹಾಗ್ರಾಹಾ ಮಹಾನಕ್ರಾಸ್ತೈರ್ಭೀಷಣೈಃ ತ್ವದರ್ಪಿತಾ ತ್ವಯಿ ಸಮರ್ಪಿತಾ
ನೌಃ ತರೀಃ 'ಸ್ತ್ರಿಯಾಂ ನೌಸ್ತರಣಿಸ್ತರೀಃ' ಇತ್ಯಮರಃ ॥ ೧೪ ॥

14. ಆಧಿಭೌತಿಕ-ಆಧಿದೈವಿಕ-ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕವೆಂಬ ಮೂರು ಬಗೆಯ ತಾಪಗಳೆಂಬ
ಮೊಸಳೆಗಳ ಸೆಳೆತಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿ ಸಂಸಾರಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದವರಿಗೆ, ನಿನಗರ್ಪಿಸಿದ
ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ವಂದನೆಯು ನೌಕೆಯಂತಿದೆ.

14. Those who have been caught in the whirlpools of Adhi
Bhautika, Adhidaivika and Adhyatma are dragged by crocodiles
and are made to drown in the sea of troubles in life. You are
like a save to pull them out to safety. I bow down to you in all
humility and devotion.

ಅನಾಥಾಯ ಜಗನ್ನಾಥ ಶರಣ್ಯ ಶರಣಾರ್ಥಿನೇ ।

ಪ್ರಸೀದ ಸೀದತೇ ಮಹಾಂ ಮುಹ್ಯತೇ ಭಕ್ತವತ್ಸಲ ॥ ೧೫ ॥

ಮನ್ತ್ರಹೀನಂ ಕ್ರಿಯಾಹೀನಂ ಭಕ್ತಿಹೀನಂ ಯದರ್ಚನಮ್ ।

ತತ್ಕ್ಷಂತವ್ಯಂ ಪ್ರಪನ್ನಾನಾಮಪರಾಧಸಹೋ ಹ್ಯಸಿ ॥ ೧೬ ॥

शरण्य शरणेषु साधो । तत्र साधुरिति यत् । सीदते शीर्यति मुह्यते अजानते
सन्दिहानाय भ्रमते वा ॥ १५ ॥ १६ ॥

15. ಅಶ್ರಿತವತ್ಸಲನಾದ ವಿಶ್ವನಾಥನೇ ! ನನಗೆ ನಿನ್ನ ಅವಲಂಬನೆಯ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಬೇರಾರೂ ನನಗೆ ರಕ್ಷಕರಿಲ್ಲ. ನಾನು ಬಳಲಿದ್ದೇನೆ. ಸಾಗಬೇಕಾದ ಮಾರ್ಗದ ಪರಿಚಯ ವಿಲ್ಲದ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗು.

16. ಮಂತ್ರ ಶುದ್ಧಿ ತಂತ್ರಶುದ್ಧಿ ಇಲ್ಲದ ಭಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದ ನನ್ನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಪ್ರಹಸನವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು. ಶರಣಾಗತನಾದವನ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಸಹಿಸುವವರಲ್ಲಿ ನೀನು ಅಗ್ರಗಣ್ಯ.

15. Oh Lord Viswanatha, giver of safe shelter, with love, I need you very much. It is a neccessesity. I have none else to seek protection. I have no one else to depend on. I am completely tired and weak. I know not the right path. Shower mercy on me. Please be pleased!

16. The sanctity of mantra, the assigned way to the worship and devotion are both lacking in me, Everything looks like a farse, kindly excuse me.

सर्वेषु देशकालेषु सर्वावस्थासु चाच्युत ।

किङ्करोऽस्मि हृषीकेश भूयो भूयोऽस्मि किङ्करः ॥ १७ ॥

सर्वावस्थासु जाग्रत्स्वप्नसुषुप्तिमूर्च्छासु । मया अच्युत ^१अविश्लिष्ट ।
सर्वेति भिन्नं पदं वा । पूर्णेत्यर्थः । अनेनापि श्लेषे हेतुरुक्तो ज्ञेयः । अस्मीत्यह-
मर्थेऽव्ययम् इति वक्ष्यते । अतो न वैयर्थ्यशङ्का इति ज्ञेयम् ॥ १७ ॥

17. ಎಲ್ಲ ದೇಶಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಅವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ನಿನಗೆ ದಾಸನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ನಾನು ನಿನ್ನ ಕಿಂಕರನೆಂದು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

17. I am your servant always, at all places; at all stages I beg you repeatedly and request you to accept me as your humble servant.

एकत्रिचतुरत्यन्तचेष्टायेष्टकृते सदा ।

व्यक्तषाङ्गुण्यतत्त्वाय चतुरात्मात्मने नमः ॥ १८ ॥

कर्मणा मनसा वाचा या चेष्टा मम नित्यशः ।

केशवाराधने सा स्याज्जन्मजन्मान्तरेष्वपि ॥ १९ ॥

॥ इति पञ्चरात्रागमे तृतीयोऽध्यायः ॥ ३ ॥

एक इति ॥ एकं च त्रीणि च चत्वारि च तैर्लक्ष्मीरूपैरत्यन्तं चेष्टा विलासो यस्य स तथोक्तः तस्मै । लक्ष्म्या एकं मूलरूपम् । श्रीभूदुर्गाख्यानि त्रीणि रूपाणि । भगवतो नितम्बारूढमुदराश्लिष्टमुरोनिलयं वामार्धरूपं च इति चत्वारि रूपाणि । तदुक्तम् -

‘जाम्बूनदाम्बरधरं नितम्बं चिन्त्यमीशितुः ।

स्वर्णमञ्जीरसंवीतमारूढं जगदम्बया’ इत्यादि ॥ १ ॥

अन्यत्रापि ‘सा दक्षिणामानिनी देवता’ इत्यादि ।

यद्वा त्रिभिः इतिहासपुराणपञ्चरात्रैः चतुर्भिः ऋगादिभिः अत्यन्ता निर्णयमतिक्रान्ता । ‘अत्यादयः क्रान्ताद्यर्थे द्वितीयया’ इति समासः त्रिचतुरत्यन्ता एका अभिन्ना त्रिचतुरत्यन्ता चेष्टा यस्य स तथोक्तः तस्मै । चेष्टा या भगवदभेदेन पुंस्त्वज्ञापनाय पुंवद्भावः । एवमन्यत्रापि ॥ २ ॥

अथ वा एका च त्रयश्च चत्वारश्च एकत्रिचत्वारः लक्ष्मीदेवमानुषाः । लक्ष्म्याः पुंवच्छक्तिसूचनाय ‘कूटस्थोऽक्षर उच्यते’ (गी. १५. १६) इतिवत् पुल्लिङ्गत्वम् । तेषामत्यन्ता चेष्टा यस्मात् स तथोक्तः तस्मै । ‘आदित्या वसवो रुद्रास्त्रिविधा हि सुरा यतः । मरुतश्चैव विश्वे च साध्याश्चैव च तद्गताः । अतस्त्रय इति प्रोक्ताश्चत्वारो मानुषाः स्मृताः’ (७. ४. १३) इति सप्तमतात्पर्योक्तेः । ‘न ऋते त्वत्क्रियते किञ्चनारे’ (ऋ. १०. ११२. ९) इति श्रुतेः ॥ ३ ॥

यद्वा त्रयो वा चत्वारो वा त्रिचतुराः एकस्याः द्वौपद्यास्त्रिचतुरेषु धर्मादिषु

एकस्यां द्रौपद्यां त्रिचतुराणां धर्मादीनामत्यन्ताः चेष्टाः शृङ्गारचेष्टाः क्रीडा वा यस्मात् स तथोक्तः तस्मै । तदुक्तम् । ‘कृष्णस्तदाह नृपतिं प्रति देहि कन्यां सर्वेभ्य एव’ (मा.ता.नि. १९.१५४) इति निर्णयि । अश्विनोरेकत्वविवक्षाभ्यां त्रिचतुरेत्युक्तिः ज्ञेया । शकन्ध्वादिषूपसङ्ख्येयतया पररूपत्वम् । समासान्तविधेरनित्यत्वाद्वा न बहुव्रीहौ सङ्ख्येये डजबहुगणात् इति (पा.सू. ५.४.७३) डच् ॥ ४ ॥

अथ वा एकस्यां द्रौपद्यां तिस्रः शचीशामलोषसः एकतिस्रः । तासां चतुर्षु धर्मादिषु वा तासु चतुर्णां धर्मादीनां वा अत्यन्ता चेष्टा यस्मात् स तथोक्तः तस्मै । तदुक्तम् । ‘आवेशयुक्ता शच्याश्च शामलायास्तथोषसः’ (मा.ता.नि. १८-११५) इति ॥ ५ ॥

यद्वा त्रिरावृत्तानि चत्वारि त्रिचत्वारि द्वादशेत्यर्थः । तेषु इन्द्रियेषु अत्यन्ताश्च ताश्चेष्टाश्च त्रिचतुरत्यन्तचेष्टाः । एकस्य मुख्यप्राणस्य त्रिचतुरत्यन्तचेष्टा यस्मात्स तथोक्तः तस्मै । ‘द्वादशैवेन्द्रियाण्याहुः प्राणो मुख्यस्त्वनिन्द्रियम् । द्रवतां हि इन्द्रियाणां हि नियन्ता प्राण एकराट्’ (ब्र.सू.भा. २.४.१८) इति श्रुतेः । ‘नभस्वतो हि सर्वाः स्युः चेष्टा भगवतो हरेः । किमुतान्यस्य जगतो यस्य चेष्टा नभस्वत’ इति वचनात् ॥ ६ ॥

अथवा एका च तिस्रश्च चतस्रश्च एकत्रिचतुरस्रश्च अष्टौ (अष्टा) इति यावत् । ता अत्यन्ताः सृष्ट्यादिचेष्टाः यस्मात् स तथोक्तः । तत एकशब्देन कर्मधारयः । ‘तस्मै एतस्मै नमो व्यस्तसमस्तविश्वविभूतये विष्णवे लोककर्त्रे’ (ब्र.सू. भा.१.१.१) इति स्कान्दोक्तेः । एतेन सृष्ट्यादीनां भिन्नकर्तृकत्वमतं निरस्तम् इत्यलं पल्लवेन तदुक्तं ‘जन्माद्यस्य यतः’ (ब्र.सू.१.१.२) इति ॥ ७ ॥

यद्वा त्रयाणां नित्यानित्यनित्यानित्यभेदभिन्नानामचेतनानां चतस्रः अत्यन्ताः सृष्ट्यादिचेष्टा यस्मात् स तथोक्तः ॥ ८ ॥

षाङ्गुण्येन व्यक्तं व्यक्तषाङ्गुण्यम् । पूर्वनिपातश्छान्दसः । तच्च तत्तत्त्वं

ಬ್ರಹ್ಮಾ ಚ ತಸ್ಮೈ || 'ಬ್ರಹ್ಮಾ ವೇದಸ್ತಪಸ್ತತ್ವಮ್' ಇತ್ಯಭಿಧಾನಾತ್ | ಷಾಙ್ಗುಣ್ಯನಾಮಾ
 ಗ್ರಂಥವಿಶೇಷ ಇತಿ ಪ್ರಾಗುಕ್ತಮ್ | ವ್ಯಕ್ತಷಾಙ್ಗುಣ್ಯ ಇತಿ ಭಿನ್ನಂ ಪದಂ ವಾ | ಚತ್ವಾರಾತ್ಮನಃ
 ಶ್ರೀಭೂದುರ್ಗಾಹ್ಲಿನಾಮಾನಿ ಮಾಯಾಜಯಾಕೃತಿಶಾಂತಿನಾಮಾನಿ ವಾ ರೂಪಾಣಿ ಯಸ್ಯ ಸ
 ತಥೋಕ್ತಃ | ಲಕ್ಷ್ಮ್ಯಾಃ 'ಕೂಟಸ್ಥೋಽಕ್ಷರ ಉಚ್ಯತೇ' ಇತ್ಯಾದಿವತ್ ಪುಲ್ಲಿಙ್ಗತ್ವಂ ಜ್ಞೇಯಮ್ | ತಸ್ಯಾ
 ಆತ್ಮಾ ಬುದ್ಧಿಃ ಯಸ್ಮಾತ್ ಸ ತಥೋಕ್ತಃ ತಸ್ಮೈ | 'ಸಂಸ್ತಭ್ಯಾತ್ಮಾನಮಾತ್ಮನಾ' (ಗೌ. ೩. ೪೩)
 ಇತ್ಯತ್ರ ಆತ್ಮನಾ ಬುದ್ಧ್ಯೇತಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಾತ್ | ತದುಕ್ತಮ್ ಹ 'ಯಸ್ಮಾದ್ಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರರೂಪಾದಿದೇವತಾಢಾಂ
 ಶ್ರಿಯೋಽಪಿ ಚ | ಜ್ಞಾನಸ್ಫೂರ್ತಿಃ ಸದಾ ತಸ್ಮೈ ಹರಯೇ ಗುರವೇ ನಮಃ' ಇತಿ ತಸ್ಮಿನ್ನಾತ್ಮಾ ಯಸ್ಯ
 ಸ ಆತ್ಮನಿ ಯಸ್ಯ ಇತಿ ವಾ | ತದುಕ್ತಮ್ ಹ 'ಸಾ ದಕ್ಷಿಣಾಮಾನಿನಿ ದೇವತಾ ಚ'
 (ಮಾ.ತಾನಿ. ೨೦-೨೪) ಇತ್ಯಾದಿ || ೧೮ || ೧೯ ||

|| ಇತಿ ಶ್ರೀಮದಾರ್ಯಾನಂತಾಚಾರ್ಯಪೂಜ್ಯಪಾದಾರಾಧಕೇನ ತತ್ತನುಜೇನ

ಬಾಲಶರ್ಮಣಾ ವಿರಚಿತಾಢಾಂ

ಜಿತಂತೆಸ್ತೋತ್ರವಿವೃತೌ ವೈಜಯಂತ್ಯಾಂ ತೃತೀಯೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೩ ||

18. ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯೊಂದಿಗೆ, ಶ್ರೀ-ಭೂ-ದುರ್ಗಾ ಎಂಬ ಮೂರು ರೂಪಗಳೊಂದಿಗೆ, ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತ, ಸೊಂಟವನ್ನು ಬಳಸಿದ, ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಆಸರೆ ಪಡೆದ, ಅರ್ಧನರನಾರೀರೂಪದಲ್ಲಿರುವ (ಹರಿಯ ಎಡಭಾಗದ ಅರ್ಧವಾಗಿರುವ,) ಹೀಗೆ ನಾಲ್ಕು ರೂಪಗಳಿರುವ ಸಿರಿದೇವಿಯೊಂದಿಗೆ ವಿಹರಿಸುವ, ಭಕ್ತರ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವ, ಪಾಡುಣ್ಯಗ್ರಂಥದಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತನಾಗುವ, ಚತೂರೂಪಿಯಾದ ಹರಿಗೆ ನಮನಗಳು.

19. ಮನೋವಾಕ್ ಕಾಯಗಳಿಂದ ನಾನು ನಡೆಸುವ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಗಳೂ ಜನ್ಮ ಜನ್ಮಾಂತರದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಪೂಜೆಯಾಗಲಿ.

18. Oh Lord ! Along with Lakshmi with her three forms Sri-Bhu-Durga sit on your lap, embracing your waist, you show yourself in half-man half-woman form of Ardhnanaranaareswara. You grant the desires of your devotees to the extent they deserve. You are very well described.

19. Let all, Whatever I perform in thought, in words and actions in this life, life after life, when I take birth, shall be at your service and will be your worship.

॥ अथ चतुर्थोऽध्यायः ॥

ब्रह्मोवाच -

जितन्ते पुण्डरीकाक्ष नमस्ते विश्वभावन ।

नमस्तेऽस्तु हृषीकेश महापुरुषपूर्वज ॥ १ ॥

विश्वः पूर्ण इति भावना मतिर्यस्य स तथोक्तः तत्सम्बुद्धिः ॥
'तदात्मानमेवावेत् अहं ब्रह्मास्मि' इति श्रुतेः ॥ १ ॥

1. ಕಮಲದಂತೆ ಕಂಗಳುಳ್ಳವನೇ, ಪೂರ್ಣತೆಯ ಅರಿವುಳ್ಳವನೇ ವಿಶ್ವವಿಜಯಿಯಾದ
ನಿನಗೆ ನಮನಗಳು. ಸೃಷ್ಟಿಯ ಆರಂಭದಲ್ಲಿದ್ದ ಸರ್ವೋತ್ತಮನೇ, ಇಂದ್ರಿಯಗಣ
ಪ್ರೇರಕನೇ, ನಿನಗೆ ನಮನಗಳು.

1. Oh Lotus-eyed Lord, the supreme, knowledge incarnate, omniscient, the only conqueror of all the universe, always, even at the time of creation of the universe, the motivator of all senses, to you, I bow down prostrating with all humility and devotion, again and again.

‘देवानां दानवानां च सामान्यमधिदैवतम् ।

सर्वदा चरणद्वन्द्वं ब्रजामि शरणं तव ॥ २ ॥

ನನು ವಿಷಮೋ ಹರಿಃ ಕಥಂ ಪ್ರಾರ್ಥನಯಾ ಪ್ರಸಾದತಿ ಇತ್ಯಾಶಂಕಾಂ ಸಾಮೋಕ್ತಿಯಾ ಪರಿಹರನ್ ತಂ
ಶರಣಂ ಬ್ರಜತಿ - ದೇವಾನಾಮ್ ಇತಿ ॥ ಅತಃ ಏವ ಅಧಿಕಂ ಚ ತದೈವತಂ ಚ ದೇವತಾ ಚ
ತತ್ಸರ್ವೋತ್ತಮಮಿತ್ಯರ್ಥಃ । ವೈಷಮ್ಯಾದಿದೋಷದೃಷ್ಟಸ್ಯ ಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವಾಸಮ್ಮಭಾವಾತ್ ಇತಿ ಹೃದಯಮ್ ।
ತದಾಹ ಸೂತ್ರೇ - ‘ವೈಷಮ್ಯನೈರ್ಘ್ಯೇನ ಸಾಪೇಕ್ಷತ್ವಾತ್ ತಥಾ ಹಿ ದರ್ಶಯತಿ’ (ಬ್ರ.ಸೂ. ೨.೧.೩೫)
ಇತಿ । ಯದ್ವಾ ಅಧಿದೈವತಮ್ ಇತಿ ವಿಭಕ್ತಿಯರ್ಥೇ ಅವ್ಯಯಿಭಾವಃ । ಅಧಿದೈವತಂ ದೈವತೇ ತಾದರ್ಥ್ಯೇ
ಸಘ್ನಮಿ । ದೇವತಾರ್ಥ ಶರಣಂ ಬ್ರಜಾಮಿ ಇತಿ ಅನ್ವಯಃ । ‘ಏಕಾಂತಾನಾಂ ನ ಕಸ್ಯಚಿತ್ ।
ಅರ್ಥೇ ನಾರಾಯಣೋ ದೇವಃ ಸರ್ವಮನ್ಯತ್ ತದರ್ಥಕಮ್’ ಇತಿ ವಚನಾತ್ ‘ವೃಂದಾರಕಾ ದೈವತಾನಿ’
ಇತ್ಯಮರಃ ॥ ೨ ॥

2. ದೇವ-ದಾನವರ ಯೋಗ್ಯತೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಪ್ರೇರಿಸುವ ಸರ್ವೋತ್ತಮನೇ ! ನಿನ್ನ ಪಾದಕಮಲಗಳಿಗೆ ಶರಣಾಗಿದ್ದೇನೆ.

2. The motivator of all deities and demons according to their in-built nature, you are the Lord Supreme, to you I bow down to your lotus-like feet with all humility and devotion again and again.

ಪಿತಾ ತ್ವಮಸಿ ಲೋಕಸ್ಯ ಸ್ರಷ್ಟಾ ಸಂಹಾರಕಸ್ತಥಾ ।

ಅಧ್ಯಕ್ಷಶ್ಚಾನುಮಂತಾ ಚ ಗುಣಮಾಯಾಸಮಾವೃತಃ ॥ ೩ ॥

ಅಧ್ಯಕ್ಷ: ಅಕ್ಷಾಣೀಂದ್ರಿಯಾಣ್ಯಧಿಕೃತ್ಯ ವಿद्यಮಾನ: । 'ಯ: ಚಕ್ಷುಷಿ ತಿಷ್ಠನ್' ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತೇ: । ಅಧ್ಯಕ್ಷ: । ಜೀವಾನಾಂ ಜಾಗ್ರದಾಘವಸ್ಥಾನಾಂ ದ್ರಷ್ಟಾ ವಾ 'ಜಾಗ್ರದಾದೇ: ಪರೋ ದ್ರಷ್ಟಾ ಸ ತು ನಿಯೋ ಹರಿ: ಸ್ಮೃತ:' ಇತಿ ವಚನಾತ್ । ನ ಕೇವಲಂ ದ್ರಷ್ಟೈವ । ಕಿಂತು ತಾಸಾಂ ಪ್ರೇರಕಶ್ಚ ಇತ್ಯಾಹ ಹ ಅನುಮಂತಾ ಇತಿ । ಅನುಮಂತಾ ಪ್ರೇರಕ । ತರ್ಹಿ ಸ ಕೃತೋ ನ ದೃಶ್ಯತ ಇತ್ಯತ ಆಹಹ ಗುಣಮಾಯಾ ಇತಿ ॥ ಗುಣಶಬ್ದೋಽಭಿಮಾನ್ಯಧಿಕರಣನ್ಯಾಯೇನ ಗುಣಾ-ಭಿಮಾನಿಪರ: । ಸ ಚಾಸೌ ಮಾಯಾ ದುರ್ಗಾ ಚ ತಯಾ ಜೀವಗತಯಾ ಸಮಾವೃತ: ಪ್ರತಿಬದ್ಧ: । ಅತೋ ನ ದೃಶ್ಯತ ಇತಿ ಭಾವ: । ತದುಕ್ತಮ್ ಹ 'ದೈವೀ ಹ್ಯೇಷಾ ಗುಣಮಯಿ' (ಗೀ.೭.೧೪) ಇತಿ । ತತ್ರ ಗೀತಾತಾತ್ಪರ್ಯೇ - 'ಲಕ್ಷ್ಮ್ಯಾ ವಶಮಯಾ ಲೋಕಾ ವಿಷ್ಣುನೈವ ವಿಮೋಹಿತಾ: । ಯೇ ತು ವಿಷ್ಣುಂ ಪ್ರಪದ್ಯಂತೇ ಮಾಯಾಮೇತಾಂ ತರಂತಿ ತೇ ॥' (ಗೀ.ತಾ.೭.೧೩) ಇತಿ ॥ ೩ ॥

3. ನೀನು ಈ ವಿಶ್ವದ ಜನಕ-ಪಾಲಕ-ಸಂಹಾರಕನೂ ಆಹುದು. ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಒಳಗಿದ್ದು ಪ್ರೇರಕನೂ ಆಗಿರುವೆ. ಜೀವರಲ್ಲಿರುವ ತಮೋಗುಣನಿಯಾಮಕಳಾದ ದುರ್ಗೆಯ ಅನುಗ್ರಹವಿಲ್ಲದೇ ನಿನ್ನ ದರ್ಶನ ಸಾಧ್ಯವಾಗದು.

3. Truly you are the creator, sustainer, and the destroyer of the universe. Being present in all the sensory organs, you motivate, commanding the presiding deities. Without the kind grace of the presiding deity of Tamas. Durga, we can not have your glimpse.

ಸಂಸಾರಸಾಗರಂ ಘೋರಮನಂತಕ್ಲೇಶಭಾಜನಮ್ ।

ತ್ವಾಮೇವ ಶರಣಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ನಿಸ್ತರಂತಿ ಮನಸ್ವಿನ: ॥ ೪ ॥

ಮನಸ್ವಿನಃ | ಜ್ಞಾನಿನಃ | ಅತೋಹಮಪಿ ಶರಣಂ ಬ್ರಜಾಮಿ ಇತಿ ಭಾವಃ || ೪ ||

4. ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದ ಸಂಕಟ-ದುಃಖಗಳ ತಾಣವಾದ ಭಯಂಕರವಾದ ಸಂಸಾರಸಾಗರವನ್ನು ಜ್ಞಾನಿಗಳು ನಿನಗೆ ಶರಣಾಗತರಾಗಿ ದಾಟುವರು.

4. The knowledgeable wise souls surrender to you totally to cross the countless problems.

ನ ತೇ ರೂಪಂ ನ ಚಾಕಾರೋ ನಾಯುಧಾನಿ ನ ಚಾಸ್ಪದಮ್ |

ತಥಾಪಿ ಪುರುಷಾಕಾರೋ ಭಕ್ತಾನಾಂ ತ್ವಂ ಪ್ರಕಾಶಸೇ || ೫ ||

ನನು 'ಅವರ್ಣಮ್ ಅಶರೀರಮ್' ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತೇ ರೂಪದೇಹಾದಿವಿಧುರಸ್ಯ ಭಗವತಃ ಕಥಮಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನಮ್ ಇತ್ಯಾಶಯೇನ ಶङ್ಕತೇ ನ ಇತಿ | ಯದ್ಯಪಿ ಇತಿ ಶೇಷಃ | **ನಾಯುಧಾನೀತ್ಯಾದಿ** | ಗೃಹೀತುರವಯವವಿಶೇಷಸ್ಯಾಧೇಯಸ್ಯ ದೇಹಸ್ಯ ಚಾಭಾವಾತ್ ಇತಿ ಭಾವಃ | ಪ್ರಾಕೃತರೂಪಾದ್ಯಭಾವಮುಕ್ತಶ್ರುತೈರ್ಮಭಿಪ್ರೇತೈಃ ಅಪ್ರಾಕೃತಪೂರ್ಣಷಡ್ಗುಣವಿಗ್ರಹೋ ಭಕ್ತಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಪ್ರಮಿತ ಇತಿ ತದಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನಂ ಯುಕ್ತಮ್ ಇತ್ಯಾಶಯೇನ ಸಮಾಧತೇ ಹ **ತಥಾಪಿ ಇತಿ ||** ಪುರುಷಾಕಾರಃ ಪೂರ್ಣಷಡ್ಗುಣ್ಯವಿಗ್ರಹಃ | **ಪ್ರಕಾಶ** ಇತಿ | ಪ್ರಕೃಷ್ಠೇ ವಾಯೌ ಕಾಶಸೇ ಭಾಸೀತ್ಯರ್ಥಃ | 'ತಸ್ಯೈಷ ಆತ್ಮಾ ವಿಶತೇ ಬ್ರಹ್ಮಧಾಮ' (ಆಥ.೪.೪) ಇತಿ ಶ್ರುತಃ | 'ಪ್ರಧಾನಂ ನಾಮ ವಿಷ್ಣೋಽಸ್ತು ಪ್ರಾಣ ಏವ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಃ' (ಆಥರ್ವ.ಭಾ.೪.೧.೧) ಇತ್ಯಾದ್ಯಾಥರ್ವಣಭಾಷ್ಯೋಕ್ತೇಶ್ಚ | ಆಯುಧಾನಿ ತು ಚಕ್ರಶಙ್ಖಾದೀನಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಾನಿ ಇತಿ ನ ಉಕ್ತಾನಿ ಇತಿ ಜ್ಞೇಯಮ್ || ೫ ||

5. ನಿನಗೆ ಭೌತಿಕವಾದ ಶರೀರವಾಗಲೀ, ಬಣ್ಣವಾಗಲೀ, ಆಯುಧಗಳಾಗಲೀ ಇರುವು ದಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಅಪ್ರಾಕೃತವಾದ ಮಂಗಲಶರೀರವನ್ನು ಹೊತ್ತ ನೀನು ಭಕ್ತರಿಗೆ ಕರುಣೆಯಿಂದ ದರ್ಶನ ನೀಡುವಿ.

5. You do not have physical body as we have. You are totally different. Neither you have colour, body nor weapons the like of which we have seen. Your attributes are your body. With it you kindly give a glimpse of your presence.

ನೈವ ಕಿಂಚಿತ್ಪರೋಕ್ಷಂ ತೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷೋಽಸಿ ನ ಕಸ್ಯಚಿತ್ |

ನೈವ ಕಿಂಚಿದಸಿದ್ಧಂ ತೇ ನ ಚ ಸಿದ್ಧೋಽಸಿ ಕಸ್ಯಚಿತ್ || ೬ ||

ಮನಸ್ವಿನೋ ಯಂ ಶರಣಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ದುಸ್ತರಂ ಸಂಸಾರಂ ನಿಸ್ತರಂತೀತ್ಯುಕ್ತಮ್ । ತತ್ಸ್ವರೂಪಂ ಸಪ್ರಮಾಣಕಮಾಹ ನ ಇತ್ಯಾದಿದ್ವಾಭ್ಯಾಮ್ -

ನ ಕಸ್ಯಚಿತ್ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷೋಽಸಿ ಇತಿ । ಸ್ವಪ್ರಸಾದಂ ವಿನಾ ಇತಿ ಯೋಜ್ಯಮ್ । 'ನಿತ್ಯಾವ್ಯಕ್ತೋಽಪಿ ಭಗವಾನೀಕ್ಷತೇ ನಿಜಶಕ್ತೀತಃ । ತಮೃತೇ ಪರಮಾತ್ಮಾನಂ ಕಃ ಪಶ್ಯೇತಾಮೃತಂ ಪ್ರಭುಮ್' ಇತಿ ಸ್ಮೃತೇಃ । ತದಾಹ ಸೂತ್ರೇ ಹ 'ಅತೋಽನಂತೇನ ತಥಾಹಿ ಲಿಙ್ಗಮ್' (ಬ್ರ.ಸೂ. ೩.೨.೨೭) ಇತಿ । 'ನೈವ ಕಿಂಚಿತ್ಪರೋಕ್ಷಮ್' ಇತ್ಯನೇನ ಪ್ರಾಪ್ತಂ ಮಂದಾನಾಂ ಜ್ಞಾನಾಭಾವಭ್ರಮಂ ನಿರಾಹ ಹ ನೈವ ಇತಿ । ಕಿಂಚಿದಪ್ಯಸಿದ್ಧಮನಿಶ್ಚಿತಂ ನ ಕಿಂತು ಸರ್ವಮಪ್ಯಪರೋಕ್ಷಮ್ ಇತ್ಯರ್ಥಃ । 'ಸಾಕ್ಷೀ ಚೇತಾ' (ಶ್ವೇತಾ. ೩.೬.೧೧) ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ । ತೇ ಇತಿ ಶೇಷೇ ಷष्ಠಿ (ಪಾ.ಸೂ. ೨.೩.೪೦) ತೃತೀಯಾರ್ಥೇ । ಏವಮುತ್ತರತ್ರಾಪಿ । 'ನ ಸಿದ್ಧಃ' ಸಾಕಲ್ಯೇನಾಜ್ಞಾತಃ । ಯದ್ವಾ ತೇ ತವ ಕಿಂಚಿದಪ್ಯಸಿದ್ಧಮನಿಶ್ಚಿತಂ ನ । ತ್ವಂ ತು ಕಸ್ಯಚಿತ್ ಕಸ್ಯಾಪಿ ಸಿದ್ಧಃ ಸಾಕ್ಷಾದಿಷ್ಟೋ ನಾಸಿ । ಕಿಂತು ಕಸ್ಯಚಿತ್ ಕಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಣ ಏವ ಸಾಕ್ಷಾದಿಷ್ಟೋಽಸಿ ಇತ್ಯರ್ಥಃ ತದುಕ್ತಂ 'ನಾರಾಯಣಸ್ತು ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥೋ ಮೋಕ್ಷೋ ನಾನ್ಯರ್ಥ ಇಷ್ಟತೇ । ಏವಂ ಮಧ್ಯಮಭಕ್ತಾನಾಮ್ ಏಕಾಂತಾನಾಂ ನ ಕಸ್ಯಚಿತ್' । ಅರ್ಥೇ ನಾರಾಯಣೋ ದೇವಃ ಸರ್ವಮನ್ಯತ್ತದರ್ಶಕಮ್ ।' ಇತಿ । ಮತಿಬುದ್ಧಿಪೂಜಾರ್ಥೇಭ್ಯಶ್ಚ (ಪಾ.ಸೂ. ೩.೨.೧೮೮) ಇತ್ಯತ್ರ ಮತಿರೀಹೇಚ್ಛೇತಿ ವೈಯಾಕರಣೋಕ್ತೇಃ । ತತ್ರಾಪಿ ಮತಿಶಬ್ದಪರ್ಯಾಯಸ್ಯ ಸಿದ್ಧಿಶಬ್ದಸ್ಯ ಇಚ್ಛಾರ್ಥತ್ವಂ ಬೋಧ್ಯಮ್ । ಏತೇನ ಸರ್ವವಿಷಯಕಾಪರೋಕ್ಷವತ್ 'ಸ್ವಪ್ರಸಾದಮಂತರೇಣಾಜ್ಞೇಯಮ್' ಏಕಾಂತಭಕ್ತೇತರೇಷಾಂ ಮೋಕ್ಷರೂಪೇಷಾಧನತಯೇಷ್ಠಮ್ । ಏಕಾಂತಿನಾಂ ಸಾಕ್ಷಾದಿಷ್ಟಂ ಚ 'ತವ ಸ್ವರೂಪಮ್' ಇತ್ಯುಕ್ತಂ ಭವತಿ ॥ ೬ ॥

6. ನಿನಗೆ ಕಾಣದಿರುವುದು ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹವಿಲ್ಲದೇ ನಿನ್ನ ದರ್ಶನ ಯಾರಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ನಿನಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾದುದು ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಯಾರೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅರಿಯಲಾರರು.

6. You see all. Nothing can be out of your sight. Without your kind grace none can see you. For you everything is possible. For you, nothing is impossible. None can know you totally.

೧. ಸ್ವಪ್ರಸಾದಮಂತರೇಣ ಜ್ಞೇಯಮ್- ಮುದ್ರಿತಪುಸ್ತಕೇ

೨. ಏಕಾಂತಭಕ್ತೇನ ಷಾಂ ಮೋಕ್ಷರೂಪೇಷಾಧನತ ಇಷ್ಟಮ್-ಮುದ್ರಿತಪುಸ್ತಕೇ । ೩. ನವ

ಕಾರ್ಯಾಣಾಂ ಕಾರಣಂ ಪೂರ್ವ ವಚಸಾಂ ವಾಚ್ಯಮುತ್ತಮಮ್ ।

ಯೋಗಾನಾಂ ಪರಮಾಂ ಸಿದ್ಧಿಂ ಪರಮಂ ತೇ ಪದಂ ವಿದುಃ ॥ ೭ ॥

ವಚಸಾಂ ವೈದಿಕವಚಸಾಮುತ್ತಮಂ ವಾಚ್ಯಮ್ । ತದಪೇಕ್ಷಯಾನ್ಯಾನ್ಯಮುಖ್ಯಾನಿ । ಕುತ ಏತತ್ ಯೋಗಾನಾಂ ಯೋಗವೃತ್ತಿನಾಂ ಪರಮಾಂ ಸಿದ್ಧಿಮ್ । ಸಿದ್ಧಯಂತ್ಯಸ್ಮಿನ್ ಇತಿ ಸಿದ್ಧಿಃ ಇಂದ್ರಾದಯಸ್ತ್ವಪರಸಿದ್ಧಯಃ ಏತದಪಿ ಕುತಃ ? ಕಾರ್ಯಾಣಾಂ ಮಹದಾದಿನಾಂ ಪೂರ್ವ ಮುಖ್ಯಂ ಕಾರಣಮ್ । ಪ್ರಕೃತ್ಯಾದೀನಿ ತು ಅಮುಖ್ಯಕಾರಣಾನಿ । ಪದಂ ಸ್ವರೂಪಂ ತಸ್ಮಾತ್ಪರಮಂ ವಿದುಃ । ಯದ್ಯಪಿ ರೂಢಿರವಿಲಂಬೇನಾರ್ಥಪ್ರತ್ಯಾಯನಾಮಾತ್ರೇಣ ಬಲವತೀ । ತಥಾಪಿ ವಿಷಯಜ್ಞಾನಹೇತು-ತ್ವಾದ್ ಯೋಗ ಏವ ಬಲೀಯಾನ್ ಇತಿ ಮತ್ವಾ ಸ ಏವ ಗೃಹೀತಃ । ಏತೇನ ಪರಮಮುಖ್ಯವೃತ್ಯಾ ಸರ್ವಶಬ್ದವಾಚ್ಯಂ ತವ ಸ್ವರೂಪಮ್ ಇತ್ಯುಕ್ತಂ ಭವತಿ ॥ ೭ ॥

7. ಮಹತ್ತತ್ತ್ವಾದಿ ವಸ್ತುಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿಗೆ ನೀನು ಮೂಲ ಕಾರಣ. ಪ್ರಕೃತಿಯು ಅಪ್ರಧಾನ ಕಾರಣವೆನಿಸಿದೆ. ಎಲ್ಲ ವೈದಿಕವಚನಗಳಿಂದ ನೀನು ಮುಖ್ಯ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯ ನಾಗಿರುವಿ.

7. You are the main cause of Mahattatwa and other tatwas. Nature has been the secondary cause. All words of scriptures only describe you primarily but not completely.

ಅಹಂ ಭೀತೋಽಸ್ಮಿ ದೇವೇಶ ಸಂಸಾರೇಽಸ್ಮಿನ್ ಭಯಾವಹೇ ।

ಪಾಹಿ ಮಾಂ ಪುಣ್ಡರೀಕಾಕ್ಷ ನ ಜಾನೇ ಶರಣಂ ಪರಮ್ ॥ ೮ ॥

ಪರಮ್ ಅನ್ಯತ್ । ಶರಣಂ ರಕ್ಷಿತಾರಮ್ । 'ಶರಣಂ ಗೃಹರಕ್ಷಿತ್ರೋಃ' ಇತ್ಯಮರಃ ॥ ೮ ॥

8. ಭಯಂಕರವಾದ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ನಾನು ಭೀತನಾಗಿರುವೆ. ಹೇ ಕಮಲ ನಯನ ! ನೀನಲ್ಲದೇ ಬೇರಾರೂ ನನಗೆ ರಕ್ಷಕರಿಲ್ಲ. ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಿಡು.

8. I am scared of terrible cycle of life and death. Oh Lotus-eyed Lord, protect me. There is none other than you to protect me always.

ಕಾಲೇಷ್ವಪಿ ಚ ಸರ್ವೇಷು ದಿಕ್ಷು ಸರ್ವಾಸು ಚಾಚ್ಯುತ ।

ಶರೀರೇ ಚ ಗತೌ ಚಾಸ್ಯ ವರ್ತತೇ ಮೇ ಮಹದ್ಭಯಮ್ ॥ ೯ ॥

ತವತ್ಪಾದಕಮಲಾದನ್ಯತ್ರಮೇ ಜನ್ಮಾಂತರೇಷ್ವಪಿ ।

ನಿಮಿತ್ತಂ ಕುಶಲಸ್ಯಾಸ್ತಿ येन गच्छामि सद्गतिम् ॥ १० ॥

शरीरे च इत्यत्र चः समुच्चये । अन्यो हेत्वर्थे । अस्य जीवस्य शरीरे गतौ स्वर्गादि लोकयात्रायां स्वर्गादौ वा व्याधिगर्भवासावर्गागमनादि महद्भयं वर्तते । तस्मात् पाहि इति पूर्वेणान्वयः । कुशलस्य मोक्षस्य ॥ सद्गतिं मोक्षं प्रति येन निमित्तान्तरेण गच्छामि व्यत्ययेन गच्छेयम् इत्यर्थः । अतो हेतोः पाहि इति पूर्वेण सम्बन्धः ॥ ९-१० ॥

9. ಎಲ್ಲ ಕಾಲಗಳಲ್ಲೂ, ಎಲ್ಲ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲೂ, ಅನೇಕರೋಗಗಳ ತಾಣವಾದ ಈ ಭೌತಿಕ ಶರೀರ, ಗರ್ಭವಾಸ-ನರಕಾದಿ ದುಃಖಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಾನು ಭಯಭೀತನಾಗಿದ್ದೇನೆ.

10. ಮುಕ್ತಿ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಾಗಲು ನಿನ್ನ ಪಾದ ಕಮಲಗಳ ಶರಣಾಗತಿಯೊಂದನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ, ಜನ್ಮ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲೂ ನನಗೆ ಬೇರೊಂದು ಉಪಾಯವಿಲ್ಲ.

9. I am horribly scared of this life. This body is the storehouse of all diseases, staying in the womb again and again is a hell.

10. There is way to proceed in the path of liberation by surrendering at your lotus-feet in life, in life after life. There is no other way.

विज्ञानं यदिदं प्राप्तं यदिदं ज्ञानमूर्जितम् ।

जन्मान्तरेऽपि मे देव माभूदस्य परिक्षयः ॥ ११ ॥

विज्ञानम् इति । यत् येन गुरुणा तदुपदेशेन इति यावत् । प्राप्तं लब्धं यदिदं प्रसिद्धं ज्ञानम् इदं विज्ञानं च । अस्य अनयोः अन्ततो विषयैक्यादेकवचनम् । अनयोः ज्ञानविज्ञानयोः परिक्षयो माभूत् न भवेत् । 'भवते: माङ्गि लुङ्' (पा. ३.३.१७५) इति लुङ् । गातिस्थेति (पा. १.४.६०) सिचोलुक् 'न माङ्गयोगे' (पा. ६.४.७४) इति अडभावः ।

ज्ञानविज्ञಾನशब्दार्थौ तु ह 'विष्णोराधिक्यसंवित्तिः सर्वस्मात् ज्ञानमुच्यते ।

एवं विविच्यत ज्ञानं विज्ञानमिति कीर्तितम्' इति गीतातात्पर्योदाहृतस्मृत्या ज्ञेयौ । विशेषः तत्रैव द्रष्टव्यः ॥ ११ ॥

11. ದಯಾಲುವಾದ ನಿನ್ನ ಉಪದೇಶದಿಂದ ನಾನು ಪಡೆದ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ವಿಶೇಷ ಜ್ಞಾನಗಳು ಯಾವ ಜನ್ಮದಲ್ಲೂ ವಿನಾಶಹೊಂದದೇ ಜಾಗೃತವಾಗಿರಲಿ.

11. Oh Lord, whatever the knowledge, including the special knowledge, obtained by your kind grace, let them be intact and be ever awake, in this life and in the lives that follow.

दुर्गतावपि जातायां त्वद्गतो मे मनोरथः ।

यदि नाशं न विन्देत तावताऽस्मि कृती सदा ॥ १२ ॥

दुर्गतौ नरके मनोरथः इच्छा । 'स्यान्नारकस्तु नरको निरयो दुर्गतिस्त्रियाम् । इच्छा काङ्क्षा स्पृहेहा तृङ्वाञ्छा लिप्सा मनोरथः' इति चामरः स्यात् स इति च शेषः । तावता त्वद्गतमनोरथस्यानाशमात्रेण कृती मुक्तः अस्मि न त्वन्या मुक्तिरपेक्षिता इति भावः ॥ १२ ॥ 'वर्तमानसामीप्ये वर्तमानवदिति लट् ।

12. ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮದಿಂದ ಯಾವುದೇ ಶರೀರದಲ್ಲಿಲಿ ಅಥವಾ ನರಕಾದಿ ಲೋಕ ದಲ್ಲಿರಲಿ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ನಿರಂತರ ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆಯ ಅನುಸಂಧಾನದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಾಗಿರಲಿ. ಇಷ್ಟರಿಂದ ನಾನು ಕೃತಾರ್ಥ.

12. In whatever living body I stay, because of prarabdha bondage or even in places like hell, let my mind ever think of your glorious attributes firmly. Thus let my life be worthy of it.

न कामकलुषं चित्तं मम ते पादयोः स्थितम् ।

कामये वैष्णवत्वं च सर्वजन्मसु केवलम् ॥ १३ ॥

अज्ञानादथवा ज्ञानादशुभं यत्कृतं मया ।

क्षन्तुमर्हसि देवेश दास्येन च गृहाण माम् ॥ १४ ॥

न स्थितम् इत्यन्वयः ॥ वैष्णवत्वं विष्णुभक्तत्वम् ॥ १३-१४ ॥

೧. ಇದಂ ವಾಕ್ಯಂ ಮುದ್ರಿತಪುಸ್ತಕೇ ನಾಸ್ತಿ ।

13. ಕಾಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ನಿನ್ನ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲದು. ಎಲ್ಲ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲೂ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಸ್ಥಿರವಾಗಿರಲಿ.

14. ಬುದ್ಧಿ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿಯಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಅಬುದ್ಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿಯಾಗಲಿ ನಾನು ಮಾಡಿದ ಪಾಪಗಳನ್ನು ನೀನು ಕ್ಷಮಿಸು. ನನ್ನನ್ನು ದಾಸನನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸು.

13. The mind surrounded by desires of wants does not allow me to fix my mind at your feet. In my every birth let my mind be fixed at your feet firmly.

14. Forgive all my sins, which I have committed knowingly or unknowingly. Accept me as your humble servant.

सर्वेषु देशकालेषु सर्वावस्थासु चाच्युत ।

किङ्करोऽस्मि हृषीकेश भूयो भूयोऽस्मि किङ्करः ॥ १५ ॥

ಅಸ್ಮೀತ್ಯಹಮರ್ಥೇ ಅವ್ಯಯಮ್ | 'ವಸುನಾಂ ಪಾವಕಶ್ಚಾಸ್ಮಿ' (ಗೀ. ೧೦.೨೩) ಇತಿ ಗೀತಾವಿವೃತೌ ತಥೋಕ್ತೇಃ | 'ದಾಸೇ ಕೃತಾಗಸಿ ಭವತ್ಯುಚಿತಃ ಪ್ರಭುಣಾಂ ಪಾದಪ್ರಹಾರ ಇತಿ ಸುಂದರಿ ನಾಸ್ಮಿ ದ್ವೇ | ಉಚ್ಛ್ರಾಂತರಪುಲಕಾಙ್ಕುರಕಂಠಕಾಗ್ರೈಃ ಯತ್ ಸ್ವಿಚ್ಛತೇ ತವ ಪದಂ ನನು ಸಾ ವ್ಯಥಾ ಮೇ' ಇತಿ ಪ್ರಯೋಗಾಽನ್ವ | 'ಭೂಯೋ ಭೂಯೋ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ' ಇತ್ಯಪಿ ಕ್ವಚಿತ್ ಇತಿ ಆಹುಃ || ೧೫ ||

15. ಎಲ್ಲ ದೇಶ-ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚರ-ಕನಸು-ನಿದ್ರೆ ಜೀವನಕೃತ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಮುಕ್ತಿಯಲ್ಲೂ ನಾನು ನಿನ್ನ ದಾಸನಾಗಿರುವೆ. ಓ ಹೃಷೀಕೇಶನೇ! ನಾನು ದಾಸನೆಂಬುದಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ನಿವೇದಿಸುವೆ.

15. Oh the master of all senses ! at all place, at all stages, always, be it in awakesness, in sleep and slumber, in dream, on the way to liberation, and even in liberation, I shall be your humble servant.

इत्येवं मनसा स्तुत्या स्तुत्वा देवं दिने दिने ।

किङ्करोऽस्मीति चात्मानं देवायैवं निवेदयेत् ॥ १६ ॥

न जाने कर्म यत्किञ्चिन्नापि लौकिकवैदिके ।

न निषेधविधी विष्णो तव दासोऽस्मि केवलम् ॥ १७ ॥

स त्वं प्रसीद भगवन् कुरुमय्यनाथे
 विष्णो कृपां परमकारुणिकः किल त्वम् ॥
 संसारसागरनिमग्नमनन्तदीन-
 मुद्धर्तुमर्हसि हरे करुणावशेन ॥ १८ ॥
 कर्मणा मनसा वाचा या चेष्टा मम नित्यशः ।
 केशवाराधने सा स्याज्जन्मजन्मान्तरेष्वपि ॥ १९ ॥

॥ इति श्रीपञ्चरात्रागमे चतुर्थोऽध्यायः ॥ ४ ॥

इति मनसा एवमुक्तप्रकारया स्तुत्या देवं स्तुत्वेत्यनेन मनः पूर्वकमेव स्तुत्यादीत्युक्तं भवति । देवायैव न तु सोपपदाय महादेवाय तस्यामुख्यत्वात् । ‘मुख्यस्य निर्विशेषण शब्दोऽन्येषां विशेषतः इति वचनात्’ (ब्र.सू.भा. १.१.१ उदाहृत स्कान्दवचनम्) इति भावः । आत्मनिवेदनं च अनाद्यनन्तकालेषु मयि विष्णुः स्थित्वा सर्वत्र मां प्रेरयति इति प्रीतिपूर्वकज्ञानरूपमात्मसमर्पणमेव ज्ञेयम् । ‘अनाद्यनन्तकालेषु मुक्तौ संसार एव च । मयिस्थश्चोदयत्येको विष्णुर्मा सर्वदैव तु । इति सप्रीतिकं ज्ञानं विद्यादात्मसमर्पणम्’ (भाग.ता. ७.११.११ उदाहृततन्त्रमाला वचनम्) इति सप्तमतात्पर्योक्तेः । प्रागुक्तं दास्यं तु प्रतिमादिसन्निहितभगवद्दासत्वज्ञानम् इति बोध्यम् । ‘बहिश्चेश्वरदासत्वं दास्यमित्युच्यते बुधैः’ (भाग.ता. ७.११.११) इति सप्तमतात्पर्योक्तेः । अथवा नियन्तृत्वेनात्मनि मयि स्थितो भगवान् इति नितरां वेदनं ज्ञानमात्मनिवेदनम् । ‘मुक्तस्यापि ममान्तस्थो नियन्तैव हरिः सदा इति ज्ञानं समुद्दिष्टं सम्यगात्म-निवेदनम्’ इति सप्तमतात्पर्योक्तेः ॥ १६-१९ ॥

॥ इति श्रीमदार्यान्ताचार्यपूज्यपादाराधकेन तत्तनुजेन
 बालशर्मणा विरचितायां
 जितन्तेस्तोत्रविवृतौ वैजयन्त्यां चतुर्थोऽध्यायः ॥ ४ ॥

16. ಹೀಗೆ ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಈ ಸ್ತೋತ್ರದಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿ, ಪ್ರತಿದಿನವೂ ನಾನು ನಿನ್ನ ಸೇವಕನೆಂದು ಪೂಜಾವಸಾನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು. ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ದೇವರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಬೇಕು.

17. ಲೌಕಿಕ ಅಥವಾ ವೈದಿಕಕರ್ಮಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನದ ಅರಿವು ಎನಗಿಲ್ಲ. ವಿಧಿ ನಿಷೇಧ (ಕರ್ತವ್ಯ ಮತ್ತು ತ್ಯಾಜ್ಯ)ಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೇನೂ ತಿಳಿಯದು. ನಾನು ಸದಾ ನಿನ್ನ ದಾಸನೆಂದು ಮಾತ್ರವೇ ತಿಳಿದಿರುವೆ (ನಿನಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುವೆ)

18. ಷಡ್ಗುಣೈಶ್ವರ್ಯಪೂರ್ಣನಾದ ಶ್ರೀಹರೇ ! ನನಗೆ ರಕ್ಷಕರಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ನೀನು ದಯಾಳುವಲ್ಲವೇ ? ಸಂಸಾರಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿರುವ ಅನಂತ ದುಃಖಿಗಳಿಂದ ಬೆಂದು ಬಸವಳಿದ, ನನ್ನನ್ನು ಕೇವಲ ಕರುಣೆಯಿಂದ ನೀನು ಉದ್ಧರಿಸು.

19. ಕಾಯ-ವಾಕ್-ಮನಸ್ಸುಗಳಿಂದ ನಾನು ನಡೆಸುವ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಗಳು ಎಲ್ಲ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲೂ ಎಲ್ಲ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ನಿನ್ನ ಆರಾಧನಾರೂಪವಾಗಿರಲಿ .

16. Thus, one should in all sincerity, heartily pray Sri Hari reciting this stotra while worshipping, praising the glory of his attributes always and at the end of life as a swan song dedicating everything.

17. I know not the spiritualist life in its true sense. My knowledge and involvement of very poor. Neither I know the injunction nor the forbidden law prescribed by the scriptures. All I know is that I am your humble servant and having that in mind I have submitted and surrendered myself to you at your feet

18. Oh Lord Sri Hari ! richest, comprising all encompassing six attributes. I have no one to protect me. Is it not that your nature to be kind to helpless. Save me and protect me I am tired and fagged out in this world, by being crushed down by countless troubles.

19. Whatever I think, I speak and act , let all be in your service and be your worship.

॥ अथ पञ्चमोऽध्यायः ॥

ब्रह्मोवाच -

जितन्ते पुण्डरीकाक्ष नमस्ते विश्वभावन ।

नमस्तेऽस्तु हृषीकेश महापुरुषपूर्वज ॥ १ ॥

१नमस्ते वासुदेवाय शान्तानन्दचिदात्मने ।

अध्यक्षाय स्वतन्त्राय निरपेक्षाय शाश्वते ॥ २ ॥

सर्वेभ्यो देवेभ्यो विशिष्टः श्वा वायुः । वि श्वा इति भावना ज्ञानं यस्य प्रियतया स तथोक्तः तत्सम्बुद्धिः विश्वभावन । ‘श्वा वै वायुः श्वसनात्’ इति ऋग्भाष्योक्तेः । ‘सर्वदेवोत्तमो वायुः’ इति ज्ञानं न चापरम् । प्रियम् अस्ति हरेः किञ्चित् तथा वायोहरिर्विदः’ (भा.ता. ११.१२.४४) इत्येकादश-तात्पर्योक्तेः ॥ १ ॥ २ ॥

1. ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನು ಜೀವೋತ್ತಮ(ಶ್ರೇಷ್ಠ)ನೆಂಬ ಉಪಾಸಕರಿಗೆ ಒಲಿಯುವ, ಇಂದ್ರಿಯ ನಿಯಾಮಕನೂ ಕಮಲಾಕ್ಷನೂ, ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಗೆ ಜನ್ಮದಾತನೂ ಆದ ವಿಶ್ವ ವಿಜಯಿಯಾದ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು.

2. ಎಲ್ಲ ವಿಶ್ವವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ನೋಡುವವನೂ ,ಸ್ವತಂತ್ರನೂ, ಪೂರ್ಣನೂ, ನಿರ್ವಿಕಾರನೂ, ಜ್ಞಾನಾನಂದ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪ್ತನೂ ಆದ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು.

1. Oh Lotus-eyed Lord ! Accepting the devotion, worship and service of Mukhyaprana, you have bestowed on him jeevottamatva. You have given birth to Brahmadeva. You have been the winner everywhere always. To you I bow down prostrating with all devotion and humility

2. Oh Lord ! You see directly everything in the Universe always. You are totally independent you are complete You can

१. ख. कोशे अयं श्लोकः नास्ति ।

not be changed nor you change yourself. You do not undergo any change. You are all pervading. You are the very incarnation of real knowledge. You are the winner always everywhere.

ಅಜಿತಾಯ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಷಾಡ್ಗುಣ್ಯನಿಧಯೇ ನಮಃ ।

ಮಹಾವಿಭೂತಿಸಂಸ್ಥಾಯ ನಮಸ್ತೇ ^೧ಚತುರಾತ್ಮನೇ ॥ ೩ ॥

ನ ಜಿತೋ ಅಜಿತಃ ಕೇನಾಪ್ಯಪರಾಜಿತಸ್ತಸ್ಮೈ । ಮಹಾವಿಭೂತಿರ್ಮಹೈಶ್ವರ್ಯ ತಯಾ ಸಂಸ್ಥಾ
ಸ್ಥಿತೀತ್ಯಸ್ಯೇತಿ ವಾ । ಮಹತೀ ದೇಶಕಾಲವ್ಯಾಪ್ತಾ ಚ ಸಾ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಭ್ಯೋ ವಿಶಿಷ್ಟಾ ಚ ಸಾ
ಭೂತಿರ್ದಕ್ಷಿಣೀಶ್ಚ ತಸ್ಯಾಂ ಸಂಸ್ಥಾ ಸ್ಥಿತೀತ್ಯಸ್ಯ ತಸ್ಮಾದೀತಿ ವಾ । ಲಕ್ಷ್ಮ್ಯಾ
ದಕ್ಷಿಣಾನಾಮಕ್ತ್ವಾತ್ ಇತಿ ಭಾವಃ ॥ ೩ ॥

3. ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀವಿದೇವಿಯಲ್ಲಿ ಸನ್ನಿಹಿತನಾದ, ಯಾರಿಂದಲೂ ಗೆಲ್ಲಲಾಗದ
ಷಡ್ಗುಣೈಶ್ವರ್ಯ ಸಂಪನ್ನನಾದ, ವಾಸುದೇವಾದಿ ಚತುರಾತ್ಮಿಯಾದ (ವಾಸುದೇವ-
ಸಂಕರ್ಷಣ-ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ-ಅನಿರುದ್ಧರೂಪಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ) ನಿನಗೆ ವಂದನೆಗಳು.

3. You are always with Mahalakshmi. No one can have all the
virtues and all comprising six attributes you have. You show yourself
in four forms Vasudeva, Sankarshana, Pradyumna and Aniruddha.
To you I bow down prostrating in all humility and devotion again
and again.

ಪ್ರಧಾನಪುರುಷೇಶಾಯ ನಮಸ್ತೇ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ^೧

ಸಹಸ್ರಶಿರಸೇ ತುಭ್ಯಂ ಸಹಸ್ರನಯನಾಯ ತೇ ॥ ೪ ॥

ಸಹಸ್ರಬಾಹವೇ ತುಭ್ಯಂ ಸಹಸ್ರಚರಣಾಯ ತೇ ।

ಅಮೂರ್ತಾಯ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಮನೇಕಾನೇಕಮೂರ್ತಯೇ ^೩ ॥ ೫ ॥

ಸಹಸ್ರಶಿರಸ ಇತ್ಯಾದೌ ಸಹಸ್ರಶಬ್ದೋ ಅನಂತವಾಚಿ । 'ಅನಂತಶೀರ್ಷನಂತಾಕ್ಷೋಽ-
ನಂತಬಾಹುಃ' ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತೇಃ ॥ ೪ ॥

೧. ಪುರುಷೋತ್ತಮ. ಖ.

೨. ಅಧಿಕಂ ಖ.ಕೋಶೇ ಪಠ್ಯತೇ ।

೩. ಏಕಮೂರ್ತಾಯ ತೇ ನಮಃ ಖ.

ಅನೇಕಾ ಅಮುಖ್ಯಾ ಬಹವ್ಯೋ ಮूर्ತಯಃ ಶರೀರಾಣಿ ಯಸ್ಯ ಸ ತಥೋಕ್ತಃ ತಸ್ಮೈ । 'ಯಸ್ಯ ಪೃಥಿವೀ ಶರೀರಮ್' ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತಃ । 'ಸ್ತ್ರಿಯಾಂ ಮूर्ತಿस्तನುಸ್ತನುಃ' ಇತ್ಯಮರಃ ।

ಅನೇಕಾ ಅಸಾಧರಣಿ ಅಸಮಾನಾ ವಾ ಮूर्ತಿಯಸ್ಯ ತಸ್ಮೈ । 'ಏಕಶಬ್ದೋಪಮನ್ಯಪ್ರಧಾನಾ-ಸಹಾಪಸಂಕ್ಷುಚಾಪ್ರಥಮಸಮಾನವಾಚಿ' ಇತಿ 'ಏಕೋ ಗೋತ್ರೇ' (ಪಾ.ಸೂ. ೪.೧.೯೩) ಇತ್ಯತ್ರ ಕೈಯಟೋಕ್ತಃ । ತಥೈವ 'ಏಕಶಬ್ದೋಪಮನ್ಯಪ್ರಧಾನಾಸಹಾಪಸಂಕ್ಷುಚಾಪ್ರಥಮಸಮಾನ-ಸಾಧಾರಣವಾಚಿ' ಇತಿ ಪದಮಂಜರಿಯುಕ್ತಶ್ಚ ॥ ೪ ॥

4. ಅನಂತ ತಲೆಗಳು ಅನಂತ ಕಂಗಳು ಅನಂತ ಬಾಹುಗಳು ಮತ್ತು ಅನಂತ ಪಾದಗಳುಳ್ಳ, ಪ್ರಕೃತಿ(ಲಕ್ಷ್ಮೀ) ಮತ್ತು ಚತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮರಿಗೆ ನಿಯಾಮಕನಾದ ಸರ್ವೋತ್ತಮನಾದ ನಿನಗೆ ನಮನಗಳು.

4. Oh Lord ! you have innumerable heads, infinite eyes, infinite arms and infinite feet. You have complete control over the four-headed Brahma.

Oh Lord supreme I bow down to you prostrating in all humility and devotion again and again.

5. ಭೌತಿಕ ದೇಹವಿಲ್ಲದ ಅನಂತ ಅಪ್ರಾಕೃತ ಮಂಗಲಶರೀರಧರಿಸಿದ ಜಡ-ಚೇತನಗಳೆಂಬ ಅನಂತ ಅಪ್ರಧಾನ ಪ್ರತಿಮೆಯಲ್ಲಿ ಸನ್ನಿಹಿತನಾದ ಅವಿನಾಶಿಯಾದ ನಿನಗೆ ನಮನಗಳು.

5. You do not have any physical body as we have. Your auspicious attributes themselves are your body. You are present in all destructible living and non-living bodies as a non-destructible Lord. To you I prostrate in all humility and devotion again and again.

ಅನೇಕಮूर्ತಯೇ ತುಭ್ಯಮಕ್ಷರಾಯ ಚ ತೇ ನಮಃ ।

ವ್ಯಾಪಿನೇ ವೇದವೇದಾಯ ನಮಸ್ತೇ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ॥ ೬ ॥

ಚಿನ್ಮಾತ್ರರೂಪಿಣೇ ತುಭ್ಯಂ ನಮಸ್ತುರ್ಯಾದಿಮूर्ತಯೇ ।

ಅಣಿಷ್ಠಾಯ ಸ್ಥವಿಷ್ಠಾಯ ಬಹಿಷ್ಠಾಯ ನಮೋ ನಮಃ ॥ ೭ ॥

ಅಕ್ಷರಾಯ ಅವಿನಾಶಿನೇ । ಯದ್ವಾ 'ಅಕ್ಷರಾಯ' ಅಧಿಕಮಿಷ್ಟದಾತ್ರ ಇತ್ಯರ್ಥಃ । ತದ್ಗುಣಮೈತರೇಯಭಾಷ್ಯೇ ಹ 'ಅಧಿಕಂ ಕ್ಷರತೀತೃಕ್ಷರಮ್' । 'ಕ್ಷರವಿನಾಶಸಂತತದಾನಯೋಃ' ಇತಿ ಧಾತೋಃ ಇತಿ ॥ ೬ ॥

ತುರ್ಯಃ । ತುರೀಯಃ । ಆದಿರ್ವಿರಾಹಶ್ಚ ತುರ್ಯಾದಿ । ಆದಿಃ 'ಕಲ್ಪಾದಿಹೇತುತ್ವಾತ್ಕೊಡಾತ್ಮಾ ಕೇಶವಃ ಸ್ವಯಮ್' ಇತಿ ಚಾನ್ದೋಗ್ಯಭಾಷ್ಯೋಕ್ತೇಃ । ತೌ ಮೂರ್ತೀರಸ್ಯ ಸ ತಥೋಕ್ತಃ ತಸ್ಮೈ ।

ಅಯಮ್ ಆತೇಷಾಮತಿಶಯೇನಾಣುಃ ಅಣಿಷ್ಟಃ । ಅಣುಶಬ್ದಾತ್ ಅತಿಶಾಯನೇ ತಮವಿಷ್ಠನೌ (ಪಾ.ಸೂ.೪.೩.೪೪) ಇತಿ ಇಷ್ಟನ್ ಪ್ರತ್ಯಯಃ । ಆಯಮುತ್ತರತ್ರಾಪಿ । ಅಯಮೇಷಾಮತಿಶಯೇನ ಸ್ಥೂಲಃ ಸ್ಥವಿಷ್ಟಃ । ಸ್ಥೂಲಶಬ್ದಾತ್ ಪ್ರಾಗ್ವದಿಷ್ಟಾನಿ ಸ್ಥೂಲದೂರ.... (ಪಾ.ಸೂ.೬.೪.೧೪೬) ಇತ್ಯಾದಿನಾ ಲಲೋಪೇ ಗುಣೇ ಚ ಅವಾದೇಶಃ । 'ಅಣೋರಣೀಯಾನ್ ಮಹತೌ ಮಹೀಯಾನ್' ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ । ಅಯಮೇಷಾಮತಿಶಯೇನ ಬಹುಲಃ ಬಹಿಷ್ಟಃ । ಬಹುಲಶಬ್ದಾತ್ ಪ್ರಾಗ್ವದಿಷ್ಟಾನಿ ಪ್ರಿಯಸ್ಥಿರ.... (ಪಾ.ಸೂ.೬.೪.೧೪೭) ಇತ್ಯಾದಿನಾ ಬಹುಲಶಬ್ದಸ್ಯ ಬಹಿ ಇತ್ಯಾದೇಶಃ । ತದಾಹ ಸೂತ್ರೇ ಹ 'ಭೂಮಾ ಸಂಪ್ರಸಾದಾದಧ್ಯುಪದೇಶಾತ್' (ಬ್ರ.ಸೂ. ೧.೩.೮) ಇತಿ ॥ ೭ ॥

6. ಎಲ್ಲೆಡೆ ಇರುವೆ, ಎಲ್ಲರ ಒಳಗಿದ್ದು ಪ್ರೇರಿಸುವೆ, ವೇದೈಕ ಸಮಧಿಗಮ್ಯನಾದ, ಕೇವಲ ಜ್ಞಾನಾನಂದ ಸ್ವರೂಪಿಯಾದ, ತುರ್ಯ ವರಾಹ ಮೊದಲಾದ ರೂಪಧರಿಸಿದ ನಿನಗೆ ನಮನಗಳು.

6. You have been everywhere. You stay in all and motivate all. You can be known only through the holy scriptures. Your body is strange and unique having (jnaana and Ananda) knowledge and bliss as its components having the form of Turya,Varaha and others. To you I prostrate in all humility and devotion again and again.

ವರಿಷ್ಟಾಯ ವಿಶಿಷ್ಟಾಯ ಕನಿಷ್ಟಾಯ ಚ ತೇ ನಮಃ ।

ನೆದಿಷ್ಟಾಯ ಯವಿಷ್ಟಾಯ ಕ್ಷೇಪಿಷ್ಟಾಯ ಚ ತೇ ನಮಃ ॥ ೮ ॥

ವರಿಷ್ಟಾಯ ಇತಿ । ಅಯಮೇಷಾಮತಿಶಯೇನ ಉರುತ್ಕೃಷ್ಟೋ ವರಿಷ್ಟಃ । ತಾರತಮ್ಯಾವಧಿಃ ಇತಿ ಯಾವತ್ । ಉರುಶಬ್ದಾದಿಷ್ಟಾನಿ ಪ್ರಿಯಸ್ಥಿರೇತ್ಯಾದಿನಾ ಉರುಶಬ್ದಸ್ಯ ವರಾದೇಶಃ । 'ಸ ಆಘ ರಸಾನಾಂ ರಸತಮಃ ಪರಮಃ ಪರಾರ್ಥೋಽಷ್ಟಮೋ ಯ ಉದ್ಗ್ರೀಹಃ' ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ । ವಿಶಿಷ್ಟಃ

ಸर्वैः गुणैः सर्वस्मात् विशिष्टः । शिष्लु विशेषण इत्यतः क्तः । 'इष्टो विशिष्टः' इति सहस्रनामपाठात् । अयमेषामतिशयेन अल्पः कनिष्ठः । अल्पशब्दादिष्ठनि युवाल्पयोः कनन्यतरस्याम् (पा.सू. ५.३.६४) इति अल्पशब्दस्य कनादेशः । तं करोति इति कनिष्ठः । कनिष्ठशब्दात् तत् करोति ण्यन्तात् पचाद्यच् । 'दुःखिबद्धाऽवराद्यास्तु तदधीनत्वहेतुतः । शब्दाः ब्रह्मणि वर्तन्ते' (अनु.व्या. १.४.१. श्लो.३०५) इत्यनुव्याख्यानोक्तेः । एकनिष्ठाय इति पाठे एकशब्दो अन्यार्थो भावप्रधानश्च । एकेन एकत्वेन जीवाद् भेदेन इति यावत् । निष्ठा स्थितिर्यस्य स तथोक्तः । 'पृथगुपदेशात्' (ब्र.सू. २.३.२८) इति सूत्रात् । यद्वा अभिन्ना निष्ठा निष्ठोपलक्षितभगवद्रूपविशेषाः सत्यादयो यस्य स तथोक्तः तस्मात् इत्यर्थः । तदाह सूत्रे 'सैव हि सत्यादयः' (ब्र.सू. ३.३.३८) इति । अयमेषामतिशयेनान्तिकं नेदिष्ठः । 'तदूरे तदु अन्तिके' (ईशा.उ.) इति श्रुतेः । अन्तिकशब्दादिष्ठनि अन्तिकबाढयोर्नेदसाधौ (पा.सू. ५.३.६३) इत्यन्तिक-शब्दस्य नेदादेशः । अयमेषामतिशयेन युवा यविष्ठः । युवशब्दादिष्ठनि स्थूलदूरेत्यादिना वलोपे गुणे चावादेशः । अयमेषामतिशयेन क्षिप्रः क्षेपिष्ठः । क्षिप्रफलप्रद इत्यर्थः । क्षिप्रशब्दादिष्ठनि 'स्थूलदूर....' (पा.सू. ६.४.१५६) इत्यादिना रेफलोपो गुणश्च । स्थूलदूरयुवह्रस्वक्षिप्रक्षुद्राणां यणादिपरं पूर्वस्य च गुणः' (पा.सू. ६.४.१५६) इति सूत्रम् । एषां यणादिपरं लुप्यते पूर्वस्य च गुण इष्टादिष्विति सूत्रार्थः । 'प्रियस्थिरस्फिरोरुबहुलगुरुवृद्धतृप्रदीर्घवृन्दारकाणां प्रस्थस्फवर्बहिर्गवर्षित्रब्द्राघिबृन्दाः' (पा.सू. ६.४.१५७) इति सूत्रम् । प्रियादीनां क्रमात् प्रादयः स्युः इष्टादिषु इति सूत्रार्थः ॥ ८ ॥

8. ಅಣುರೂಪನಾದ, ಬೃಹತ್ತಾದ ರೂಪವುಳ್ಳ, ಬೃಹ್ಮಾಂಡದ ಹೊರಗೂ ಇರುವ, ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಅಪೂರ್ವಗುಣಗಳಿಂದ ವಿಶಿಷ್ಟನೆನಿಸಿದ, ಕರ್ಮಾನುಗುಣವಾಗಿ ದುಃಖ-ಬಂಧನಗಳನ್ನು ನೀಡುವ, (ಕನಿಷ್ಠ)ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅತೀವ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿರುವ(ನೇದಿಷ್ಠ) ನಿತ್ಯ ಯಾವನಶಾಲಿಯಾದ (ಯುವಿಷ್ಠ) ವೇಗದಿಂದ ಭಕ್ತರ ಇಷ್ಟಾರ್ಥ ಸಂಪೇರಿಸುವ, ನಿನಗೆ ನಮನಗಳು.

8. You can be in the form of the smallest atom and can be in the form of the mightiest mountain at the same time. Again you can be inside the universe and outside the universe, giving grief and bondage to the souls depending on their karma . You are the nearest to all, ever youthful, granting thier desires they deserve. You grant desires quickly to your devotees. To you I bow prostrating in all humility and devotion.

ಪಶ್ಚಾತ್ಮನೇ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಣೇ ನಮಃ ।

ಕಲಾಛೋಡಶರೂಪಾಯ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಯಂತಹೇತವೇ ॥ ೯ ॥

ಪಶ್ಚಾನಾಂ ದೇವರ್ಷಿಪಿತೃಚಕ್ರವರ್ತಿನರಾಣಾಮಾತ್ಮನೇ ಆದಾನಾದಿಕ್ರತೇ ಷೋಡಶ ಚ ತೇ ಚ ಕಲಾದೇವತಾಶ್ಚ ಕಲಾಃ ಷೋಡಶ ತಾಸಾಂ ರೂಪಾಣಿ ಶರೀರಾಣಿ ಯಸ್ಮಾತ್ ಸ ತಥೋಕ್ತಃ ತಸ್ಮೈ । ಕಲಾದೇವತಾಶ್ಚ 'ವಿಷ್ಣೋಃ ಪ್ರಾಣಸ್ತತಃ ಶ್ರದ್ಧಾ' ಇತ್ಯಾದಿನಾ ಷಟ್ಪ್ರಶ್ನಭಾಷ್ಯೋಕ್ತಾ ಜ್ಞೇಯಾಃ ॥ ೯ ॥

9. ದೇವ-ಋಷಿ-ಪಿತೃ-ಚಕ್ರವರ್ತಿ-ಮನುಷ್ಯೋತ್ತಮರಿಗೆ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನು ಪೂರೈಸುವ, ಎಲ್ಲರೊಳು ನಿಯಾಮಕನಾದ ಪ್ರಾಣ-ಶ್ರದ್ಧಾ ಮೊದಲಾದ ಕಲಾದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಾಹಕನಾಗಿರುವ, ಸೃಷ್ಟಿ-ಸ್ಥಿತಿ-ಲಯಕಾರಣನಾದ ನಿನಗೆ ನಮನಗಳು.

9. Deva.rushi, pitru chakravarthi and Manushyothamas all get their deserved desires fulfilled by you. You have bestowed praana and shraddha to the kala deities. You are the cause of creation,sustenance and destruction. To you I bow in all humility and devotion again and again.

ನಮಸ್ತೇ ಗುಣರೂಪಾಯ ಗುಣರೂಪನಿವರ್ತಿನೇ ।

ವ್ಯಸ್ತಾಯ ಚ ಸಮಸ್ತಾಯ ಸಮಸ್ತವ್ಯಸ್ತರೂಪಿಣೇ ॥ ೧೦ ॥

ಗುಣೇಷು ಸತ್ವಾದಿಷು ರೂಪಾಣಿ ಯಸ್ಯ ಸ ತಥೋಕ್ತಃ ತಸ್ಮೈ । 'ತತ್ಸೃಷ್ಟ್ವಾ ತದೇವಾನುಪ್ರಾವಿಶತ್ ತದನುಪ್ರವಿಶ್ಯ' (ತೈತ್ತಿ.) ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತಃ । ಗುಣಾ ಆನಂದಾದಯೋ ರೂಪಂ ಸ್ವರೂಪಂ ಯಸ್ಯ ಇತಿ ವಾ ಗುಣಾನಾಂ ಸತ್ವಾದಿನಾಂ ರೂಪಾಣಾಂ ನಿವರ್ತಿನಿ ಸ್ತಘ್ನೇ ಗುಣೈಃ ಸತ್ವಾದಿಭಿಃ ರೂಪಾಣಾಂ ಮಹದಾದಿನಾಂ ನಿವರ್ತಿನಿ ಸ್ತಘ್ನೇ ವಾ । 'ಸಸರ್ಜ ಭಗವಾನಾದೌ ತ್ರೀನ್ ಗುಣಾನ್ ಪ್ರಕೃತಃ ಪರಃ । ಮಹತ್ತತ್ವಂ ತತಃ ವಿಷ್ಣುಃ ಸೃಷ್ಟವಾನ್' ಇತ್ಯಾದಿಃ । ಸಮಸ್ತಾಯ ಪ್ರಲಯೇ ಸರ್ವರೂಪಾಣಾಮ್

ಉಪಸಂಹರ್ತೇ । ‘ಪೂರ್ಣಮದಃ ಪೂರ್ಣಮಿದಮ್’ (ईशा.उ. शान्तिमन्त्रः) इत्यादिश्रुतेः
 ‘स्वाप्ययाತ್’ (ब्र.सू. १.१.९) इति सूत्रात् । समस्ताय, पूर्णाय इति वा ।
 ‘सर्वं समस्तं विश्वं च अनन्तं पूर्णमेव च’ (गी.भा. ११.१६ उदाहृतभाब्रव्य-
 शाकवचनम्) इति गीताभाष्योदाहृतादभिधानात् समस्ताः सर्वे समया व्यस्ता
 निरस्ता यस्मात् तत् तथोक्तं । तच्च तद्रूपं च तदस्यास्ति इति तथोक्ताय ।
 ‘रचनानुपपत्तेश्च नानुमानम्’ (ब्र.सू. २.२.१) इत्यादिना सर्वसमयानां
 व्यासरूपेण निरसनात् इति भावः । समस्तान् सृष्ट्यादीनष्टौ व्यस्तान् सृष्ट्वा
 रक्षंश्चतुरः यथासम्भवं जीवजडेषु रूपयितुं शीलमस्यास्ति इति तथोक्तः तस्मै
 वा । ‘उत्पत्तिस्थितिसंहारा नियतिः ज्ञानमावृतिः । बन्धमोक्षौ च पुरुषाद्यस्मात्
 स हरिरेकराट्’ (ब्र.सू.भा. १.१.२) इति स्मृतेः । ‘अजस्य नाभाविति यस्य
 नाभेरभूच्छ्रुतेः पुष्करं लोकसारम् । तस्मै नमो व्यस्तसमस्तविश्वविभूतये विष्णवे
 लोककर्त्रे’ (ब्र.सू.भा.१.१.१ उदाहृतस्कान्दवचनम्) इति श्रुतेः । इति
 स्मृतेश्च । यद्वा समस्तानि पूर्णानि व्यस्तानि अवताररूपाणि यस्य तत्
 तथोक्तम् । तच्च तत् रूपं च तदस्यास्ति इति तथोक्तः तस्मै । ‘पूर्णमदः पूर्णमिदम्’
 इति श्रुतेः । अथ वा समस्तेषु लोकेषु व्यस्तानि विस्तृतानि रूपाण्यस्य सन्तीति
 तथोक्तः तस्मै । एकैकस्मिन् देहे द्वासप्ततिसहस्रनाडीषु तावद् भगवद्रूपाणां
 ततोऽधिकभगवद्रूपाणां च ऐतरेयभाष्ये अभिधानात् । तानि च वचनानि न
 विस्तारभियेहोदाह्रियन्ते । समस्तानि व्यस्तानि रूपाण्यस्य सन्तीति तथोक्तः
 तस्मात् इति वा । एकैकमपि रूपं समस्तं च इति भावः । ‘अणोरणीयान्
 महतो महीयान्’ (महानारायणोपनिषद्) इत्यादिश्रुतेः । सम्यक् अस्त व्यस्तं
 श्रुत्यर्थं रूपयितुं निरूपयितुं शीलं यस्यास्ति इति तथोक्तः तस्मै वा । तदुक्तम् ।
 ‘अस्तव्यस्तं समस्तश्रुतिगतमधमै रत्नपूगं यथान्धैरर्थं लोकोपकृत्यै
 गुणगणनिलयः सूत्रयामास कृत्स्नं योसौ व्यासाभिधानः’ (वायुस्तुतिः क)
 इत्यादि ॥ १० ॥

ಮೂಲಕ ಮಹತ್ತತ್ವಾದಿ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವ, ಸೃಷ್ಟಿಯ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಬಹುರೂಪಗಳನ್ನು ತಳೆದ, ಪ್ರಲಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೂಲರೂಪದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವನ್ನು ವಿಲೀನಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡ, ಎಲ್ಲ ಪ್ರಮಾಣಬಾಹಿರ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದ ನಿನಗೆ ನಮನಗಳು.

10. You are the creator and controller of Satwa, Rajas and Tamas. Using them Mahattatwa has been created in the commencement of the creation. Many forms have been taken by you. During Pralaya, everything gets into you. You have refuted all those theories which have not been supported by the valid scriptures. To you I bow down prostrating in all humility and devotion, again and again.

ಆದಿಮಧ್ಯಾಂತಶून್ಯಾಯ ತದ್ವೇತ್ರೇ ಚ ನಮೋ ನಮಃ ।

ಪ್ರಣವಪ್ರತಿಪಾದಾಯ ನಮಃ ಪ್ರಣವರೂಪಿಣೇ ॥ ೧೧ ॥

ಆದಿ ಇತಿ । ಆದಿ ಮಧ್ಯಾಂತಶून್ಯಾಯ । ಅಪರಿಚ್ಛಿನ್ನತ್ವಾತ್ ಇತಿ ಭಾವಃ । ಆದ್ಯಂತಾಭಾವೋಕ್ತಯೈವ ಮಧ್ಯಾಭಾವಸಿದ್ಧಾವಪಿ ಪುನಃ ತದ್ವುಕ್ತಿರೂಪಚಾರತ್ವಪರಿಹಾರಾರ್ಥಮ್ 'ನಾಂತಂ ನ ಮಧ್ಯಂ ನ ಪುನಸ್ತವಾದಿಂ ಪಶ್ಯಾಮಿ विश्वेश्वर विश्वरूप' ಇತಿ ಗೀತಾಯಾಮ್ ಅರ್ಥೋಕ್ತೇಃ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಯಶून್ಯಾಯ ವಾ । ಅತ್ರ ಸ್ಥಿತಿಯಭಾವೋಕ್ತಿಶ್ಚತ್ರಿಯಾನ್ಯೇನ ಇತಿ ಬೋಧ್ಯಮ್ । ಪರಾಧೀನಸ್ಥಿತಿಯಭಾವಪರಾ ವೇಯಮುಕ್ತಿಃ ಜ್ಞೇಯಾ । ತದ್ವೇತ್ರೇ । ದಾತೃತಯೋತ್ಪತ್ಯಾದಿಮತೇ । ಪ್ರಣವ ಒಡ್ಡಾರೋ ರೂಪಂ ಪ್ರತಿಮಾ ಉಪಾಸನಾಧಿಷ್ಠಾನಮಸ್ಯಾಸ್ತಿ ಇತಿ ತಥೋಕ್ತಃ ತಸ್ಮೈ । ಸ್ವಾತ್ಮಾನಂ ಪ್ರಣೌತಿ ಸ್ತೌತಿ ಇತಿ ವ್ಯುತ್ಪತ್ಯಾ ಪ್ರಣವಾಖ್ಯಂ ವೇದಸ್ಯಂ ರೂಪಮಸ್ಯಾಸ್ತಿ ಇತಿ ವಾ ತಥೋಕ್ತಃ ತಸ್ಮೈ । 'ವೇದಸ್ಯಃ ಪ್ರಣವಾಖ್ಯೋಽಸಾತ್ಮಾನಂ ಯತ್ಪ್ರಣೌತ್ಯತಃ' ಇತಿ ಗೀತಾತಾತ್ಪರ್ಯೋದಾಹೃತವಚನಾತ್ ॥ ೧೧ ॥

11. ಹುಟ್ಟು-ರಕ್ಷಣೆ-ವಿನಾಶಗಳಿಲ್ಲದ, ಅವುಗಳನ್ನು ಯಥೋಚಿತವಾಗಿ ನೀಡುವ, ಒಂಕಾರವನ್ನು ಪ್ರತಿಮೆಯಾಗಿಸಿಕೊಂಡ, ಒಂಕಾರ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ನಮನಗಳು.

11. You do not have any birth or protection or death or destruction, degradation anytime. But you cause them suitably to others. You are the embodiment of Omkara. Oh Shri Hari ! I bow down prostrating in all humility and devotion.

लोकयात्राप्रसिद्ध्यर्थे सृष्टब्रह्मादिरूपिणे ।

नमस्तुभ्यं नृसिंहादिमूर्तिभेदाय विष्णवे

॥ १२ ॥

सृष्टं ब्रह्म चतुर्मुखो यस्मात् तथोक्तं तत्सम्बुद्धिः । सम्बुद्धौ नपुंसकानां नलोपो वा वाच्यः' इति नलोपः । चतुर्मुखस्य नपुंसकब्रह्मशब्दवाच्यत्वं च 'तस्मादेतद्-ब्रह्म नामरूपमन्नं च ज्ञायते (आथर्व.उ.१.९) इति श्रुतौ दृष्टम् । पुल्लिङ्गयोः एव वा बहुव्रीहिः । ब्रह्मसृष्टिः परमकारुणिकस्य भगवतो परप्रयोजनायैव इत्यभिप्रेत्याह- लोक इति । लोकस्य वैकुण्ठादिलोकस्य यात्रायाः प्रसिद्ध्यर्थम् इत्यर्थः । ब्रह्मोपदेशेनैव सर्वलोकानां मुक्तिः इति भावः । तदुक्तम् ह 'उपदेशो ब्रह्मणस्तु सर्वेषामेव मुक्तये' इत्यनुव्याख्याने । आदिरूपिणे वराहरूपाय । यद्वा अः व्यासः आदिर्ज्ञप्तिकारणं (गुरुः इति यावत्) यस्य स आदिर्मध्वः, तस्य रूपं यस्मात् स आदिरूपः । आदेशः सो अस्य अस्ति इत्यादिरूपेण 'अआअंअः पुराणर्षिः व्यासः शाखासहस्रकृत्' इत्यभिधानात् । 'पुर एव पूरितमपूरयत्पुनर्ननु कृष्ण एष परमार्थसङ्ख्यया' (म.वि. ८.) इति 'स्मराननो भुवनजीवनमाबभाषे' (म.वि. २.२) । वेदान्तमार्गपरिमार्गणदीनदूना दैवीः प्रजा विशरणाः करुणापदं नः । आनन्दयेः सुमुख भूषितभूमिभागो रूपान्तरेण मम सद्गुणनिर्णयेन' इति च श्रीसुमध्वविजयोक्तेः । प्रणवप्रतिपाद्याय इत्यारभ्यादिरूपिण इत्यन्तो ग्रन्थः क्वचित् पुस्तके क्षेपिष्ठाय च ते नमः' इत्यनन्तरं पठ्यते । नृसिंह स्यादिर्नृसिंहादिः इति तत्पुरुषः । नृसिंह आदिः यस्येति बहुव्रीहिश्च द्वावपि इह तन्त्रेणोपात्तौ । नृसिंहादिमूर्तिभेदा यस्मिन् तथोक्तं तदयति गच्छति वाचकत्वेन इति नृसिंहादिमूर्तिभेदायः तस्मै । 'गुहायां निहिताः सप्तसप्त' इत्यत्रेव 'लोपः समाने' इत्येकयलोपो बोध्यः । तदुक्तम् ऐतरेयभाष्ये ह 'वराहो वामनः सिंह इति रूपत्रयं हरेः । पूर्वोत्तरार्णमध्येषु स्थितमुक्तं सनातनम्' इत्यादि । नृसिंहाय इत्यपि क्वचित्पाठः । तदा मूर्तिभ्यः शरीरेभ्यो भेदो यस्य स तथोक्तः तस्मै । 'यस्य पृथिवी शरीरं पृथिव्या अन्तरः'

ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತೇ: । ಮूर्ತಿषು ಭೇದಾ ವಿಶೇಷಾ यस्य ಸ ತಥೋಕ್ತ: ತಸ್ಮಾತ್ ಇತಿ ವಾ । 'ಭೇದಶಬ್ದಾ ವಿಶೇಷಂ ತು ಹರಾವನ್ಯತ್ರ ಭಿನ್ನತಾಮ್' ಇತ್ಯನುವ್ಯಾಖ್ಯಾನೋಕ್ತೇ: ॥ ೧೨ ॥

12. ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಚತುರ್ಮುಖನಿಗೆ ಜನ್ಮ ನೀಡಿ, ಅವನ ಮೂಲಕ ಸೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತು ಸಕಲ ಸಾತ್ವಿಕಜೀವರಿಗೆ ಪ್ರಲಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರವಚನ ಮಾಡಿಸಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸುವ, ನರಸಿಂಹ-ವರಾಹ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ಮಂಗಲರೂಪಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ ನಿನಗೆ ನಮನಗಳು.

12. You have created Chaturmukha Brahma for the good of the world. Though you have made him deliver your message during Pralaya to the Satwikas to bless the souls. You have taken many auspicious forms of Narasimha and others. To you I bow down prostrating in all humility and devotion.

ವಿಪಾಕೈ: ಕರ್ಮಭಿ: ಕ್ಲೇಶೈರಸ್ಪೃಷ್ಟವಪುಷೇ ನಮ: ।

ನಮೋ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯದೇವಾಯ ತೇಜಸಾಂ ನಿಧಯೇ ನಮ: ॥ ೧೩ ॥

ವಿಪಾಕೈ: ಪಕ್ವೈ: । ಕ್ಲೇಶೈ: ಕ್ಲೇಶಸಾಧನೈ: । ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ: ಬ್ರಹ್ಮಣಿ ಸಾಧು: । ತತ್ರ ಸಾಧು: (ಪಾ.ಸೂ. ೪.೪.೯೮) ಇತಿ ಯತ್ । ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯೋ ಹಿತೋ ವಾ ಅಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಾನಾಂ ದೇವಾಯ ವಿಜಿಗಿಷವೇ ವಾ । 'ದಿವು-ಕ्रीडाविजिगीषा' ಇತ್ಯಾದೇ: ॥ ೧೩ ॥

13. ಕರ್ಮಬಂಧನ-ದುಃಖಗಳಿಂದ ಸದಾ ವಿದೂರನಾದ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ರಕ್ಷಕನಾದ, ತೇಜಸ್ಸಿನ ಸಲೆಯಾದ ನಿನಗೆ ನಮನಗಳು.

13. Not bound by any act, and always far from only bondage or sorrow, you are the protector of righteous Brahmanas and you are the source of all brightness. To you I bow down prostrating in all humility and devotion.

ನಿತ್ಯಾಸಾಧಾರಣಾನೇಕಲೋಕರಕ್ಷಾಪರಿಚ್ಛಿದೇ ।

ಸಚ್ಚಿದಾನಂದರೂಪಾಯ ವರೇण्याಯ ನಮೋ ನಮ: ॥ ೧೪ ॥

ನಿತ್ಯಾ ವೇದಾಶ್ಚ ಸಾಧಾರಣಾ ನಿತ್ಯಾನಿತ್ಯಾಶ್ಚ ಅನೇಕೇ ಲೋಕಾಶ್ಚ ತೇಷಾಂ ರಕ್ಷಾ ರಕ್ಷಣಂ ಯಸ್ಮಾತ್ ಸ ತಥೋಕ್ತ: ತತ್ಸಮ್ಬುಧಿ: । ತದುಕ್ತಮ್ ಹ 'ನಿತ್ಯಾ ವೇದಾ: ಪುರಾಣಾಢ್ಯಾ: ಕಾಲ: ಪ್ರಕೃತಿರೇವ ಚ ನಿತ್ಯಾನಿತ್ಯಮ್' (ತತ್ವಸಂ.) ಇತಿ । ಅಪರಿಚ್ಛಿದೇ ಅಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಾಯ ।

ಸಚ್ಚಿದಾನಂದರೂಪಾಯ ಇತಿ । ಆತ್ಮತತ್ವಸ್ಯಾಪ್ಯುಪಲಕ್ಷಣಮ್ । एतेन मनुष्योत्तमो-
पास्यगुणचतुष्टयमप्युक्तं ज्ञेयम् । **वरेण्याय** वरणीयाय । वृत्र ऐण्यः ॥ १३ ॥

13. ನಿತ್ಯವಾದ ವೇದಗಳು ಹಾಗೂ ನಿತ್ಯಾನಿತ್ಯವಾದ ಕಾಲ, ಪ್ರಕೃತಿಮುಂತಾದವುಗಳಿಗೆ ರಕ್ಷಣೆ ನೀಡುವ, ಜ್ಞಾನ-ಆನಂದ-ಸ್ವಾಮಿತ್ವ ಮೊದಲಾದ ಮಂಗಲಗುಣಸ್ವರೂಪನಾದ ಎಲ್ಲರಿಂದ ಆರಾಧ್ಯನಾದ ನಿನಗೆ ನಮನಗಳು.

13. To Eternal vedas, eternal or non-eternal time and Prakruti, you give full protection. knowledge and bliss, being the master of all and the greatest of holding all auspicious virtues. To you I bow down in prostration in all humility and devotion.

यजमानाय यज्ञाय यष्टव्याय नमो नमः ।

इज्याफलात्मने तुभ्यं नमः स्वाध्यायशालिने ॥ १५ ॥

यजमानाय रामादिरूपेण अश्वमेधादियज्ञकर्त्रे । तदुक्तं ह् श्रीमन्महाभारत-
तात्पर्यनिर्णये 'सतां च धर्मम् । सशिक्षयन्नयजदुत्तमकैः स्वयज्ञैर्भवाब्ज-
जन्मप्रमुखाः सचिवाश्च यत्र (म.ता. नि. ९-१८) । 'पुनश्च यज्ञैरयजत् स्वमेव
वराश्वमेधादिभिरासकामः । रेमेऽभिरामो नृपतींश्च शिक्षयन्' (म.ता.नि. ९-
४१) इति । यज्ञभोक्तृत्वाद् यज्ञः । 'अहं हि सर्वयज्ञानां भोक्ता च प्रभुरेव च'
इति भगवदुक्तेः । रामरूपेण अहल्यां गौतमेन योजयति इति वा यज्ञः । 'यज-
देवपूजासङ्गतिकरणदानेषु' इति धातोः । तदुक्तम् 'अथो अहल्यां
पतिनाभिशां प्रधर्षणादिन्द्रकृताच्छिलीकृताम् । स्वदर्शनात्मानुषतामुपेतां
संयोजयामास स गौतमेन' (म.ता.नि.) इति । **यष्टव्यः** यज्ञोद्देशः । 'मां
विधत्ते अभिधत्ते माम्' (भा. ११.२२.४३) इत्यादेः । **इज्या** यागः । यजतेभवि
क्यप् । तस्याः फलमादयति भोजयति इति इज्या फलात्मा तस्मै स्वाध्यायशालिने
वेदाध्ययनशीलाय । 'वैकुण्ठस्याखिला वेदा उद्गीर्यन्तेऽनिशं यतः' (द्वा.स्तो.
१.७) इति द्वादशस्तुत्युक्तेः ॥ १५ ॥

15. ತಾನೇ ರಾಮ-ಕೃಷ್ಣಾದಿರೂಪಗಳಿಂದ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡಿದ, ಭಕ್ತರ ಅನುಗ್ರಹ ಕೃಪೆ ಯಜ್ಞಗಳಿಂದ ಆರಾಧ್ಯನಾದ, ಯಜ್ಞಸಾಧನಗಳಲ್ಲಿ ನಾನಾ ರೂಪಗಳಿಂದ ಇರುವ,

ಸತ್ಕಾರ್ಯಗಳ ಫಲಗಳನ್ನು ಭಕ್ತರಿಗೆ ಕರುಣಿಸುವ, ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರವಚನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ನಿನಗೆ ನಮನಗಳು.

15. Oh Lord ! You have performed sacrifices during your incarnations as Rama, Krishna and other forms to give your devotees the guidance and the fruits of such sacrifices, being in them, performing them and delivering the discourses on Vedas. To you I bow down in prostration in all humility and devotion.

ನಮಃ ಪರಮಹಂಸಾಯ ನಮಃ ಸತ್ವಗುಣಾಯ ತೇ ।

ಸ್ಥಿತಾಯ ಪರಮೇ ವ್ಯೋಮ್ನಿ ಭೂಯೋ ಭೂಯೋ ನಮೋ ನಮಃ ॥ ೧೬ ॥

ಹಂಸಃ । ದೈತ್ಯಹಂತೃತ್ವಾದ್ ಹಂಸಃ । 'ಹಂತೃತ್ವಾದ್ವಸನಾಮಾಸೌ ಸೋಽಹಂ ಚಾಸಾವಹೇಯತಃ' ಇತಿ ಬೃಹದ್ರಾಘ್ಯೋಕ್ತಃ । ಯದ್ವಾ ಜಹಾತಿ ಇತಿ ಹಮ್ । 'ಒಹಾಕ್ತ್ಯಾಗ' ಇತ್ಯತೋ ಡಮ್ ಪ್ರತ್ಯಯಃ । ಸಾರಶಬ್ದಾಛ ತದ್ವಿತ್ತಾ ಇತಿ ಡಃ । ಹಂ ಚಾಸೌ ಸಶ್ಚ ಹಂಸಃ । 'ನಿತ್ಯಂ ಹೀನೋಽಖಿಲೈರ್ದೌಘೈಃ ಸಾರರೂಪೋ ಯತೋ ಹರಿಃ' । ಹಂಸ ಇತ್ಯುಚ್ಯತೇ' ಇತಿ ಕಾಠಕಭಾಷ್ಯೋಕ್ತಃ । **ಪರಮಃ** ಉತ್ತಮಃ । ಪರಃ ಶತ್ರುರ್ಮಿಯತೇ ಹಿಂಸ್ಯತೇ ಯೇನ ವಾ ಪರಮಃ । 'ಮಿಡ್ ಹಿಂಸಾಯಾಮ್' ಇತಿ ಧಾತೋಃ । ಪರಮಶ್ವಾಸೌ ಹಂಸಶ್ಚ ಪರಮಹಂಸಃ ತಸ್ಮೈ । **ಪರಮೇ ವ್ಯೋಮ್ನಿ** ಹೃದಯಾಕಾಶೇ । 'ಯೋ ವೇದನಿಹಿತಂ ಗುಹಾಢಾಂ ಪರಮೇ ವ್ಯೋಮನ್' । ಸೋಽಶ್ರುತೇ ಸರ್ವಾನ್ ಕಾಮಾನ್ ಸಹ । ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ವಿಪಶ್ಚಿತ್ತಾ' (ತೈ.ಉ.) ಇತಿ ಶ್ರುತಃ ॥ ೧೬ ॥

16. ಪರಮಹಂಸರೂಪಿಯಾದ, ಅಪ್ರಾಕೃತ ಸತ್ತ್ವಗುಣ ಸಂಪನ್ನನಾದ, ಹೃದಯಾಕಾಶದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಮಾನನಾದ ನಿನಗೆ ನಮೋ ನಮಃ.

16. In the form of Parama Hamsa. you have highlighted the unique Satwika nature, staying in Hridayakasha. To you I bow down prostrating in all humility and devotion.

ಸಂಸಾರಸಾಗರೇ ಘೋರೇ ವಿಷಯಾವರ್ತಸಂಕ್ಷುಲೇ ।

ಅಪಾರೆ ದುಸ್ತರೇಽಗಾಧೇ ಪತಿತಂ ಕರ್ಮಭಿಃ ಸ್ವಕೈಃ ॥ ೧೭ ॥

ಅನಾಥಮಗತಿಂ ಭೀರಂ ಕೃಪಯಾ ಪರಯಾ ಹರೇ ।

ಮಾಮುಢ್ಧರ ದಯಾಸಿಂಧೋ ಸಿಂಧೋರಸ್ಮಾತ್ಸುದುಸ್ತರಾತ್ ॥ ೧೮ ॥

ಮನ್ತ್ರಹೀನಂ ಕ್ರಿಯಾಹೀನಂ ಭಕ್ತಿಹೀನಂ ಯದರ್ಚಿತಮ್ ।

ತತ್ಕ್ಷಂತವ್ಯಂ ಪ್ರಪನ್ನಾನಾಮಪರಾಧಸಹೋ ಹ್ರಾಸಿ ॥ ೧೯ ॥

ಅಪರಾಧಸಹಸ್ರಭಾಜನಂ ಪತितಂ ಭೀಮಭವಾರ್ಣವೋದರೇ ।

ಅಗತಿಂ ಶರಣಾಗತಂ ಹರೇ ಕೃಪಯಾ ಕೇವಲಮಾತ್ಮಸಾತ್ ಕುರು

॥ ೨೦ ॥

ಜನ್ಮಪ್ರಭೃತಿದಾಸೋಽಸ್ಮಿ ಶಿಷ್ಯೋಽಸ್ಮಿ ತನಯೋಽಸ್ಮಿ ತೇ ।

ತ್ವಂ ಚ ಸ್ವಾಮಿ ಗುರುರ್ಮಾತಾ ಪಿತಾ ಚ ಮಮ ಮಾಧವ ॥ ೨೧ ॥

ವಿಷಯಾಃ ಶಬ್ದಾದ್ಯಾ ಏವಾವರ್ತಾ ಅಮ್ಭೋಭ್ರಮಾಃ ತೈಃ ಸಜ್ಜುಲೇ 'ಸ್ಯಾದಾವರ್ತೋಽಮ್ಭ-
ಸಾಮ್ಭ್ರಮಃ' ಇತ್ಯಮರಃ । ಸ್ವಕೈಃ ಕರ್ಮಭಿರिति ವೈಷಮ್ಯಾದಿದೋಷಾನ್ ಹರೇಃ ಪರ್ಯಹಾರ್ಷಿತ್ ।
ತದಾಹ ಸೂತ್ರೇಹ 'ವೈಷಮ್ಯನೈರ್ಘೃಣ್ಯೇ ನ ಸಾಪೇಕ್ಷತ್ವಾತ್' (ಬ್ರ.ಸೂ. ೨.೧.೩೪) ಇತಿ ।

॥ ೧೮-೨೧ ॥

17-18. ನನ್ನ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ದಾಟಲಾಗದ, ಅತ್ಯಂತ ಆಳವಾದ, ಭಯಂಕರವಾದ ಸಂಸಾರ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ, ಭೋಗವಸ್ತುಗಳ ಪ್ರೀತಿಯೆಂಬ ಸುಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿದ, ರಕ್ಷಕರಿಲ್ಲದ, ಭೀತನಾದ ನನ್ನನ್ನು ಕರುಣಾಸಾಗರ ಶ್ರೀಹರಿಯೇ! ಕೇವಲಕರುಣೆಯಿಂದ ಉದ್ಧರಿಸು.

19. ನಾನು ನಿನಗೆ ಶರಣಾಗತನಾಗಿರುವೆ. ನೀನು ಭಕ್ತರ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದ ಉದಾರಿಯೂ ಆಗಿರುವೆ. ಮಂತ್ರ-ತಂತ್ರ-ಭಕ್ತಿಗಳಿಲ್ಲದ ನನ್ನ ಅರ್ಚನೆಯಲ್ಲಿನ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಮನ್ನಿಸು.

20. ಅನಂತ ಅಪರಾಧಗಳ ತಾಣನಾದ, ಭಯಂಕರವಾದ ಸಂಸಾರಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ, ಬೇರಾರೂ ರಕ್ಷಕರಿಲ್ಲದ ನಿನಗೆ ಶರಣಾಗತನಾದ, ನನಗೆ ಕೇವಲ ಕೃಪೆಯಿಂದ ನಿನ್ನ ದರ್ಶನ ನೀಡು.

21. ಎಲ್ಲ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲೂ ನಾನು ನಿನ್ನ ದಾಸ. ಶಿಷ್ಯ ಹಾಗೂ ಮಗನೂ ಆಗಿರುವೆ. ನೀನು ನಮ್ಮ ಒಡೆಯ. ಗುರು-ತಾಯಿ-ತಂದೆ-ಸರ್ವಸ್ವವೂ ಆಗಿರುವಿ.

17-18. According my acts, I have to pass through the most horrible cycle of life and death, being in deep troubles and being in vicious whirlpool of wordly desires, being helpless, none to protect me by giving a helping hand. Only you, only you can help me to be out of this mess. Protect me ! protect me.

19. I have fully surrendered to you to be out of these troubles of the cycle of life and death. I am the storehouse of unpardonable sins. Be kind enough to help me, forgive me You have been generous. Forgive for all the lapses I committed while reciting mantras in the prescribed worship, totally lacking in devotion and concentraion

20. I am the abode of all blunders, being in the endless whirepool of life and death. By kind grace give me a chance to have your glance.

21. I am your humble servant I am your son and disciple always, life after life.

ನಾಹಂ ಹಿತಂ ಪ್ರಜಾನಾಮಿ ತ್ವಾಂ ಭಜಾಮ್ಯೇವ ಕೇವಲಮ್ ।

ಬುಧ್ವೈವಂ ಮಮ ಗೋವಿಂದ 'ಮುಕ್ತಿಯುಪಾಯ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥ ೨೨ ॥

ನಾಹಮ್ ಇತಿ ॥ ಅಹಂ ಜೀವಾದ್ ಭಿನ್ನಮ್ ಇತ್ಯರ್ಥಃ । 'ಹಂನಾಮ ಮನ್ಯಮಾನತ್ವಾಜ್ಜೀವಸ್ಯ ಸಮುದಾಹುತಮ್ । ಜೀವಾದನ್ಯೋ ಯತೋ ವಿಷ್ಣುರಹಂನಾಮಾ ತತಸ್ಮೃತಃ' ಇತಿ ಚಾನ್ದೋಗ್ಯ-
ಭಾಷ್ಯೋದಾಹುತಸ್ಮೃತಃ । ಏತೇನೋತ್ತಮಪುರುಷಪ್ರಯೋಗಾದೇವಾಹಮಿತ್ಯಸ್ಯ ಲಾಭಸಮ್ಮಭವೇ ಪುನರಹಮ್
ಇತ್ಯುಕ್ತಿರ್ವ್ಯರ್ಥೇತಿ ನಿರಸ್ತಮ್ । ಅಹಮ್ ಇತಿ 'ಭ್ರಾಂತಮವ್ಯಯಮ್ ಕೇವಲಮಿತ್ಯನ್ಯದೇವತಾ
ವ್ಯಾವರ್ತಯತಿ । ಮುಕ್ತಃ ಉಪಾಯ ಹೇತುಃ । ಇಚ್ಛಾವಿಶೇಷರೂಪಸ್ಯ ಮುಕ್ತಿಹೇತುಪ್ರಸಾದಸ್ಯ
ಭಗವದಭಿನ್ನತ್ವಾತ್ ಇತಿ ಭಾವಃ । ತದುತ್ತಮ 'ಅಥಾತೋ ಬ್ರಹ್ಮಜಿಜ್ಞಾಸಾ' (ಬ್ರ.ಸೂ.
೧.೧.೧) ಇತಿ । 'ಯಸ್ಯ ಪ್ರಸಾದಾತ್' ಇತಿ ಚ ಶ್ರುತಿಃ ॥ ೨೧ ॥

22. ನಾನು ಹಿತವನ್ನರಿಯೆ. ಕೇವಲ ನಿನ್ನನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವೆ. ನೀನೇ ಮುಕ್ತಿ ನೀಡುವ
ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿ. ಈ ನನ್ನ ನಿವೇದನೆ ಆಲಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸು.

೧. 'ಮುಕ್ತಿಯುಪಾಯೇನ ಮಾಂ ಹರೇ. ಖ.

೨. ಮಾಂ ಮನ್ತವ್ಯಾ- ಮುದ್ರಿತಪುಸ್ತಕೇ

22. I know not what is good for me. I only pray and worship you. You are my guide to show me the path of liberation. Only you can grant liberation, None else. Listen to my requests and appeals, to do the needful.

त्वमेव मे प्रियो नान्यो नेदं नेदमितीति च ।

बुद्धियोगं च मे देहि येन त्वामुपयाम्यहम् ॥ २३ ॥

त्वमेव इति । इदं ब्रह्म इदं न । मूर्तमूर्तविलक्षणम् इत्यर्थः । इतीदं बुद्धियोगं बुद्धिलक्षणमुपायं मे देहि इति इतिशब्दस्यावृत्या योजना । अत्र इदम् इति नपुंसकत्वम् । ‘अहमेव इदं सर्वोऽस्मि’ ‘अज्ञानता महिमानंतवेदम्’ इत्यादाविव बोध्यम् । यद्वा त्वं इदं मूर्तं न इति इदममूर्तं न इति च बुद्धियोगम् इत्यर्थः । ‘नेति नेति’ इति श्रुतेः । ‘मूर्तमूर्तमिदं रूपं ब्रह्मणः प्रतिमात्मकम् । नैतत् स्वरूपमेतस्य तद्धि सर्वं परं सदा’ इति बृहद्वाङ्मोदाहृतश्रुतेश्च । अथवा न इदं ना इदमिति पदच्छेदः । अयं चासौ ना परमपुरुषश्च इदं ना स इदं जगत् नेति इदं नाजीवः इदं परब्रह्म न इति च बुद्धियोगम् इत्यर्थः । अल्पज्ञत्वेन जीवस्यानुभूतत्वात् । ब्रह्मणश्च सार्वज्ञादिना प्रमाणप्रमितत्वात् तयोरभेदायोगात् इति भावः । यद्वा इतिशब्दो हेत्वर्थः । यस्मात् त्वमिदं जगत् न अतस्त्वमिदं जगन्नेति इदं जगत् त्वं नेति वा बुद्धियोगम् इत्यर्थः । अथवा इति यस्मात् त्वम् इदं पुरोवर्तिप्रतीकं न । ^१अतः इदं प्रतीकं त्वं न इति बुद्धियोगं देहि इत्यर्थः । ‘नेदं यदिदमुपासते’ इति श्रुतेः । यद्य इति यस्मात् त्वं इदं प्रतीकं न, तस्मात् इदम् अस्मिन् प्रतीके त्वं न । परमपुरुष इति बुद्धियोगं देहीत्यर्थः । ‘सप्तसु प्रथमा’ इति सूत्रात् । ‘समना च’ (ब्र.सू.४.२.७) इति सूत्रे ‘ना’ परमपुरुष इति व्याख्यानात् । प्रतीकं नैव विष्णुः ‘यन्मिथ्योपासाह्यनर्थदा । ‘प्रतीकसंस्थितत्वेन ध्येयो विष्णुः न चान्यथा’ इति च अनुव्याख्यानोक्तेः । तदाह सूत्रे ह ‘न प्रतीके न हि सः’ इति । अथवा ‘त्वं इदं जगत् न । कथं तर्हि,

१. ‘अतः इदं प्रतीकम्’ इति भागः मुद्रितपुस्तके नास्ति ।

‘ಸರ್ವ ಖಲ್ವಿದಂ ಬ್ರಹ್ಮ’ ಇತಿ ಶ್ರುತಿಃ ಇತ್ಯತ ಆಹ ಹ ನೇದಮ್ ಇತಿ || ಇದಂ ಜಗತ್ ತ್ವಂ ನ , ತ್ವಮಿವ ನಃ: ಸಾದೃಶ್ಯಾರ್ಥತ್ವಾತ್ | ತದುಕ್ತಮ್ಹ ‘ಸಾದೃಶ್ಯಂ ಪ್ರತಿಷೇಧಶ್ಚ ತದನ್ಯತ್ವಂ ತದಲ್ಪತಾ | ಅಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯಂ ವಿರೋಧಶ್ಚ ನಃ:ರ್ಥಾಃ ಷಟ್ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ’ ಇತಿ | ಶ್ರುತಿಃ ಸ್ತು ಸಾದೃಶ್ಯಾಶಯೇತಿ ಜ್ಞೇಯಮ್ | ತದುಕ್ತಂ ಭಾಗವತೇಹ ‘ಇದಂ ಹಿ ವಿಶ್ವಂ ಭಗವಾನಿವೇತರಃ’ ಇತಿತ್ಯಲಂ ಪ್ರಪಂಚೇನ || ೨೩ ||

22. ನನಗೆ ನಿನ್ನಷ್ಟು ಪ್ರಿಯವಸ್ತು ಬೇರೊಂದಿಲ್ಲ. ನೀನು ಜಡವಸ್ತು-ಚೇತನವಸ್ತುಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನ ಹಾಗೂ ಉತ್ತಮನೆಂಬ ಬುದ್ಧಿಜಾಗೃತಿಯನ್ನು ಕರುಣಿಸಿ ನಿನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬರುವಂತೆ (ಮುಕ್ತನಾಗುವಂತೆ) ಅನುಗ್ರಹಿಸು.

22. I like you most and love you most. You are different from any animate or inanimate object. Please bring your awareness and make me reach you.

इति विज्ञाप्य देवेशं वैश्वदेवं स्वधामनि ।

कुर्यात्पञ्चमहायज्ञानपि गृहोक्तवर्त्मना ॥ २४ ॥

स्वधामनि । स्वस्य ಗೃಹೇ | ಪಂಚಮಹಾಯಜ್ಞಾನ್ ಇತಿ | ಪಾಠಹೊಮ್ಮಿ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ತದುಕ್ತಮ್ ಹ ‘ಪಾಠೋ ಹೋಮಶ್ಚಾತಿಥಿನಾಂ ಸಪರ್ಯಾ ತರ್ಪಣಂ ಬಲಿಃ | ಏತೇ ಪಂಚ ಮಹಾಯಜ್ಞಾಃ’ ಇತಿ | ಉಪಲಕ್ಷಣಮೇತತ್ | ‘ದೈವಮೇವಾಪರೇ ಯಜ್ಞಂ ಯೋಗಿನಃ ಪರ್ಯುಪಾಸತೇ’ ಇತ್ಯಾದಿ ಭಗವದ್ಗೀತೋಕ್ತಾ ಯಜ್ಞಾಃ: ‘ಏವಮಾತ್ಮಪ್ರಿಯಾಪುತ್ರೋ ವಿದ್ವಂ ದ್ವಿವಿಧಮಿತ್ಯಪಿ | ‘ಪಂಚಭಿಃ ಕ್ರಿಯತೇ ಯಜ್ಞಃ ಪುರುಷಃ ಪಶುರೇವ ಚ’ ಇತಿ ಅವ್ಯಾಕೃತಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಬೃಹದ್ರಾಷ್ಟೋಕ್ತ ಯಜ್ಞಾಶ್ಚ ಗ್ರಾಹ್ಯಾಃ | ಯಜ್ಞಸ್ವರೂಪಾಣಿ ತು ತತ್ರೈವ ಉಕ್ತಾನಿ ಜ್ಞೇಯಾನಿ | ನಾತ್ರ ವಿಷ್ಠರಭಿಯಾ ಪ್ರಪಂಚ್ಯತೇ || ೨೩ ||

24. ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ನಿಯಾಮಕನಾದ ದೇವೋತ್ತಮನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಹೀಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಪಂಚಮಹಾಯಜ್ಞಗಳನ್ನು (ದೇವಯಜ್ಞ-ಪಿತೃಯಜ್ಞ-ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞ-ಭೂತಯಜ್ಞ-ನೃಯಜ್ಞ) ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತಕ್ರಮದಂತೆ ನಡೆಸಬೇಕು.

24. Thus we should pray and worship the supreme Lord as the motivator and perform Panchamahayagna (Deva yagna-Pitru

Yagna, Brahmamayayna-Bhoota Yagna and Nriyagna) in a systematic way prescribed in Vedas.

ಮಾದೃಶೋ ನ ಪರಃ ಪಾಪಿ ತ್ವಾದೃಶೋ ನ ದಯಾಪರಃ^೧ ।

ಇತಿ ಮತ್ವಾ ಜಗನ್ನಾಥ ರಕ್ಷ ಮಾಂ ಗರುಡಧ್ವಜ ॥ ೨೪ ॥

ಪರಃ । ಅನ್ಯಃ । ದಯಾಪರಃ । ದಯಾಪೂರ್ಣಃ । ದಯಯಾ ಪಾಲಕೋ ವಾ । ಪೃ ಪಾಲನ-
ಪೂರಣಯೋಃ ಇತಿ ಧಾತೋಃ । ಮತ್ವಾ ಇತಿ । ಏತದಾವರ್ತತೆ । ಇತಿ ಮತ್ವಾ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಮಾಂ
ಲಕ್ಷ್ಮೀಂ ಪ್ರತಿಮತ್ವಾನ್ಮತ್ಸದನೆ ಮಹ್ಯಂ ಸಂಶ್ರಿಯಂ ಪ್ರಯच्छನ್ ಸದಾ ತಿष्ठೇತಿ ಪ್ರಬೋಧ್ಯ ರಕ್ಷೇತ್ಯರ್ಥಃ ।
ಏತೇನ 'ಮನ ಅವಬೋಧನ' ಇತ್ಯತಃ ಕೇವಲಾದಂತರ್ಗತಾನ್ಯರ್ಥಾದ್ ವಾ ಕ್ತ್ವಾಪ್ರತ್ಯಯೇ
ಅನುದಾತ್ತೋಪದೇಶವನತಿತನೋತ್ಯಾದಿನಾಮನುನಾಸಿಕಲೋಪೋ ಜ್ಞಾಲಿ ಕ್ವಿಙ್ಕಿತಿ (ಪಾ.ಸೂ.
೬.೪.೩೭) ಇತ್ಯಾದಿನಾ ನಲೋಪಃ । ಏತೇನಾಭ್ಯರ್ಹಿತತ್ವಾದೇವ ಮಾಮ್ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಲಾಭ-
ಸಂಭವಾನ್ಮಾಮ್ ಇತ್ಯುಕ್ತಿರ್ವ್ಯರ್ಥೇತಿ ಪರಾಸ್ತಮ್ । ಲಕ್ಷ್ಮೀವಾಚಕತ್ವಾಙ್ಗೀಕಾರಾತ್ । 'ಇಂದಿರಾ
ಲೋಕಮಾತಾ ಮಾ' ಇತಿ ಅಮರಃ । ಅತ್ರಾದೌ 'ಜಿತಂ' ಇತಿ ಚ ಜಯವಾಚಕಶಬ್ದಸ್ಯ
ನಿಬಂಧನಾದಂತೇ ಚ ಲಕ್ಷ್ಮೀವಾಚಕಸ್ಯ 'ಮಾಮ್' ಇತ್ಯಸ್ಯ 'ಸ್ವಾಙ್ಗುಸ್ಥಲಕ್ಷ್ಮೀಗೃಹಾಂಸಂಸ್ಥಃ'
ಇತ್ಯುಕ್ತಶ್ರೀಕರಮೂರ್ತಲಕ್ಷಣವಾಚಕಸ್ಯ ಗರುಡಧ್ವಜಶಬ್ದಸ್ಯ ನಿಬಂಧನಾತ್ ಚ ಇದಂ ಸ್ತೋತ್ರಂ
ವಕ್ತೃಸ್ತೋತ್ರಪಾಠಕೇಭ್ಯಃ ಸಕಲದುರ್ಜನಜಯಲಕ್ಷ್ಮ್ಯಾದಿಪ್ರದಮ್ ಇತಿ ಸೂಚಿತಮ್ ॥ ೨೪ ॥
ಇತ್ಯುಕ್ತಶೇಷಮತಿಮಙ್ಗಲಮ್ ।

25. ಎನಗೆ ಸಮನಾದ ಪಾಪಿ ಇಲ್ಲ. ನಿನಗೆ ಸಮನಾದ ದಯಾಳುವಿಲ್ಲ. ಗರುಡನ
ಮೇಲೆ ಆಸೀನನಾದ ನೀನು ಶರಣಾಗತನಾದ ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು.

25. There is no sinner like me. There is no benevolent like
you. Oh Lord ! seated on Garuda, protect me for I have submitted
myself totally at your feet.

ಚತುರ್ಮುಖನುತಂ ಪೂರ್ಣಗುಣಂ ನಿರ್ದೋಷಮಿಷ್ಟದಮ್ ।

ಗುರುಂ ಹೃತ್ಪದ್ಮಸದ್ಭಾನಂ ಭಜೆ ಶ್ರೀನೃಹರಿಂ ಶ್ರಯೇ ॥

೧. ಅಯಂ ಶ್ಲೋಕಃ ಮುದ್ರಿತಪುಸ್ತಕೇ ನ ದೃಶ್ಯತೇ ।

विलङ्घ्याब्धिं सतीचूडामणिं रामाय योऽदिशत् ।

ऐश्वर्यपर्युपासीनं मारुतिं तं प्रणौम्यहम् ॥

दण्डार्हबुद्धिविषयो नृपपूरुषाणां

राज्यार्हबुद्धिविषयः करिपुर्यभूद्यः ।

तं सर्ववाङ्मनसदैवतभारतीशरूपं

महीतलगतं प्रणमामि मध्वम् ॥

आमध्वसत्यसङ्कल्पपर्यन्ता गुरवोऽखिलाः ।

विधूतदुर्वादिमताः कृपयंत्वचिरान्मयि ॥

यदनुग्रहमात्रेण निरस्ता व्याधयो मम ।

अनन्ताचार्यनाम्नो मे गुरुंस्तानन्वहं भजे ॥

भक्त्या बद्धां जितन्तेस्तुतिविवृतिपदामर्पितां वैजयन्तीं

बालेनानन्तसख्यामलगुरुहृदयाम्भोजमध्ये निषण्णः ।

भूमा सच्चित्सुखात्मा अपहतसकलावद्यगन्धो दयार्द्रो

लक्ष्मीशः पुंमृगेन्द्रो वहतु हृदि सदा इष्टदुष्टेष्टदस्स्वे ॥

गुणपूर्णं दोषदूरं ज्ञेयं गम्यं बुधैः सदा ।

अनन्ताचार्यहृत्पद्मसद्गानं नृहरिं श्रये ॥

॥ इति श्रीमदार्यानन्ताचार्यपूज्यपादाराधकेन तत्तनुजेन

बालशर्मणा विरचितायां

जितन्तेस्तोत्रविवृतौ वैजयन्त्यां पञ्चमोऽध्यायः ॥ ५ ॥

॥ श्री कृष्णार्पणमस्तु ॥
